

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Főszerkesztő és kiadóért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 6.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ „OMGE.” KÖZLEMÉNYEI.

Pályázat földmivésiskolai ösztöndíjakra.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az általa kezelt földmivésiskolai alapítványi helyek közül pályázatot hirdet:

1. A Bakó János-féle alapítványra, évi ösztöndíj 240 korona. Ezen alapítványra pályázhat elsősorban borsodmegyei illetőségű egyén.

2. Bathány gróf-féle alapítványra, évi ösztöndíj 240 korona; pályázhat ezen alapítványra elsősorban vas megyei illetőségű egyén.

További feltételek mindkét alapítványnál, hogy a kérvényező magyar honpolgár fia legyen, ki 16-ik életévét betöltötte, ami keresztlevéllel igazolandó, továbbá iskolai bizonyítvánnyal igazolandó, hogy a pályázó jól tud írni és olvasni.

Pályázhat ezenkívül magyarországi földmivésiskolába már felvett tanuló is, ha ezt az illető földmivésiskola igazgatója által bizonyítja.

Kellő okmányokkal felszerelt kérvények folyó évi augusztus hó 30-ig az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóságához (Budapest, Köztelek) nyújtandók be.

Forster Géza,
igazgató.

Az OMGE. műtrágyaközvetítése.

A műtrágyák használata hazánkban mind-egyre terjed, s ez emelkedni is fog. Egyesületünk nagy szolgálatot tett a gazdáknak két év óta fennálló közvetítésével, melylyel a kartellbe egyesült gyárak áremelési szándékának elejét vette. A kartell a műtrágyagyárak között ma is fennáll ugyan, de működésünknek főérdemül tudható be, hogy míg három évvel előbb a kartell 60 filléren árusította a foszforsav kilogramm %-ját, addig ők maguk is ma a mi árunkon bonyolítják le üzleteiket. Hogy eme eredményt elérjük, az első évben kénytelenek voltunk külföldi céggel szerződni, ez évre azonban akadt egy jelentékeny szolid hazai

vállalat a „Zalathnai Kénkovand Iparrésztvény Társaság”, mely a kartell ellenére 100,000 korona óvadék mellett kötelezte magát 1000 waggon hazai szuperfoszfátnak jutányos árak mellett szállítására.

Ezen szerződés értelmében módunkban van a foszforsav klgr. %-át 19—20 5/10-os minőségben 48 fillérrel, a 16—18 5/10-os minőségben 49 fillérrel szállítani; készpénzfizetéssel 3% engedménnyel vagy hat havi kamatmentes hitelre. E helyütt arra kívánjuk gazdátársaink figyelmét felhívni, hogy működésünk folytán leszálalt a'acsony árak mellett a kartellben lévő gyárak e megbízottai is olcsó árakat fognak gazdáinknak ajánlani, sőt egyes gyárak a vidékükön talán nálunk is olcsóbb áron kínálják a műtrágyát, azon okból, hogy a mi forgalmunk minél kisebb legyen. Midőn a gazdák eme előnyöket kihasználni akarják, jóakaratalag figyelmeztetjük őket, hogy az ily pillanatnyi előnyöket esetleg később drágán fogják visszafizetni; mert azon esetben, ha a mi igyekezetünknek nem lenne meg azon eredménye, hogy a lekötött mennyiséget a folyó évben igénybevennének, úgy jövőre nem fog akadni vállalkozó, ki velünk szerződne, s így az árak újból emelkedni fognak.

Igy tehát gazdaközönségünk csak általunk szerezzze be műtrágyaszükségletét, s megrendeléseiket lehetőleg július hó végéig juttassa be. Bővebb felvilágosítást készséggel ad egyesületünk titkári hivatala.

Komlóértékesítés közvetítése.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület immár harmadik éve közvetíti a hazai komlónak védjegyes zsákban a hirneves saazi piaczon történő bizományi értékesítését. A természetből a netto súly után 50 kilogrammonként fizetendő 4 korona közvetítési díj, a zsákvél — a komlónak vasuti fuvardíja Saazba s onnét a beszállítás költsége a raktárba — terheli; ugy a raktárdíj, mint a tűzbiztosítás, levelezés és minden egyéb költségek az egyesület által fedeztetnek.

Közvetítésünk eredményeül tüható be, hogy a külföldi kereskedők már eddig is jó

árban szedték össze helyben a természetknél a komlót, s azt Saazban is igen jól sikerült értékesíteni az egyesületnek. Ha természetünk tömegesen csoportosulnak körénk, segitendő működésünket, úgy ismertté fogjuk tenni a külföld előtt is az eddig névtelen komlónkat s így biztos piacot létesítve természetünknek, a jó árakat állandóbbá sikerül tennünk. Elérjük lassan ama célt is, hogy ugy sörgyárosaink, mint a nagyközönség meggyőződnek arról, miszerint ha a külföld is képes kitünő sörrehez jó minőségű elsőrendű komlónkat használni, ugy hazai gyártmányainkhoz is megfelelő az. Így azután eloszlik lassankint ama balhit, hogy jó sört csak külföldi komlóval lehet gyártani; hazai sörgyárosainkat ily módon komlótermesztőink biztos vevők közé fogják sorozhatni s nem leszünk a külföldi lelketlen ügynökök önkényének kiszolgáltatva.

Tehát csak tömörüljerek komlótermesztő gazdáink körénk és általunk értékesítsék természetüket, mivel különben pártolás hiányában a komlóra nézve a régi kedvezőtlen állapotok jönnek vissza. akkor azután nem fog módunkban állni, hogy természetünk bajain segíthesünk. Ez ügyre vonatkozólag bővebb felvilágosítást ad az érdeklődőknek egyesületünk komlóértékesítő irodája.

A tengericsöveken levő selyemszálak értékesítése.

Értesítést kaptunk egy hazai nagyobb cégtől, mely a tengericsöveket borító hajszerű sárga szálakat néhány waggonrakományban óhajtáná beszerezni. E selyembajnak a csövön kívül levő és a levegőtől és nedvességtől megbarnult része eltávolítandó, csak a horító leveleken belül levő sárga része használható gondosan megszáritott állapotban. Ha nagyobb mennyiségben lesz gyűjtve, ugy ezélszerű közönséges szénapréssal bálozni. Az értékesítési ár ugyan nem valami magas, métermázsánként 20—24 kor., tekintve azonlan, hogy egyes uradalmaknál a tengerit nagy mennyiségben természetik, s így e selyembaj aránylag könnyű szerrel gyűjthető, talán érdemes volna, ha gazdaközönségünk kísérletet tenne, mennyiben fizeti ki

Az ADRIANCE Platt & Co. new-yorki gyára világhírű

Adriance fűkaszaló-,

Adriance marokrakó-, és

Adriance kévekető aratógépei

Magyarországon kizárólag a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-u. 31.
Árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk.

szerezhetők be.

Mai számunk 32 oldal.

magát az ezen eddig kidobott vagy kevésbé értékesített anyag ilymódon történő felhasználása. Bővebb értesítés egyesületünkönél nyerhető.
Igazgató.

Az „OMGE.” igazgató-választmányának, ugyis mint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó-bizottságának ülése.

(1904. június 14-én.)

Jelen voltak: *Desseoffy Aurél* gróf elnöke alatt: *Bujanovics Sándor*, *Pallavicini Ede* örgróf alelnökök, *Buday Barna*, *Bernát István*, *Csillag Gyula* dr., id. *Cséry Lajos*, *Darányi Gyula* dr., *Kostyán Ferencz*, *Koppély Géza*, *Kvassay Jenő*, *Kodolányi Antal*, *Korötszászky János*, *Mezey Gyula*, *Orosz Lajos*, *Paur Ödön*, *Pirkner János*, *Ffeiffer István*, *Paikert Alajos*, *Rainer Kálmán*, *Rukovszky István*, *Rainprecht Antal*, *Serföző Géza*, *Vásárhelyi István* választmányi tagok és kiküldöttek, a tiszviselői kar részéről: *Forster Géza* igazgató, *Rubinek Gyula* ügyvezető-titkár, *Szilassy Zoltán* szerkesztő-titkár, *Zorád István* ipari titkár, *Árkövy Richárd* dr. segédtitkár és *Mallaskovszki Tádé*.

Desseoffy Aurél gróf elnök üdvözölvén a megjelent választmányi tagokat, az ülést megnyitja.

Az ülésről való távolmaradásukat kimentették *Múday Izidor*, *Drucker Jenő* dr. és *Kállay András*.

Mult ülés jegyzőkönyve.

Szövetség titkára bemutatja a mult ülésről felvett, az elnök és két kiküldött által hitelesített jegyzőkönyvet, mely a „Köztelek”-ben is egész terjedelmében közzé volt téve.

Tudomásul szolgál.

Jegyzőkönyvhitelesítők.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére a végrehajtó-bizottság az elnök ajánlatára *Kodolányi Antal* és *Kvassay Jenő* tagokat kéri fel.

Tagsági ügyek.

Árkövy Richárd dr. segédtitkár indítványára a választmány a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetének szövetségi tagdíját, tekintettel a szövetkezet anyagi helyzetére, el nem engedi ugyan, hanem 50 koronában állapítja meg s ezen alapon visszamenőleg az 1903. és 1904. évi tagdíj is csak 50 koronában állapítatván meg, a 200 korona tartozás 100 koronára szállítatik le.

Segédtitkár előterjeszti a Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesületének átiratát, melyben az általa rendezendő szeszkiállítás rendező-bizottságába egy tag kiküldését kéri.

Az igazgató-választmány a szeszkiállítás rendező-bizottságába *Forster Géza* igazgatót küldi ki.

A veszprémi agrárkongresszus ügye.

Szövetség titkára előterjeszti, hogy a Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület folyó évi augusztus 28 átol szept. 4-ig terjedőleg egy mezőgazdasági és ipari kiállítást rendez s fel-

kérte a Magyar Gazdaszövetséget és a *G. E. O. Sz.*-t is, hogy vele karöltve a kiállítás alkalmával egy agrárgyűlést rendezzünk. A Gazdaszövetség már elvileg elhatározta a gyűlés megtartását s az egyesületi tanács is ily értelemben tesz javaslatot a választmányak, hogy a Magyar Gazdaszövetséggel és a Veszprémmegyei Gazdasági Egyesülettel karöltve augusztus hó 29-ikén agrárgyűlést rendezzen, amelynek tárgysorozata a „Magyar Gazdaszövetség”-gel egyetértőleg lesz megállapítandó.

Röviden jelzi azt, hogy három előadás van tervbe véve az agrárkongresszuson, az egyik a mezőgazdasági érdekképviselet, a másik a tőzsde reformja s a harmadik a „Magyar Gazdaszövetség” programjának az ismertetése; azonkívül ha időközben aktuális kérdés merülne fel, ez szintén fel fog vétetni a programba, amely véglegesen augusztus hó folyamán fog megállapítani s a „Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület”-tel közölni. Az egész kongresszus előkészítésével méltóztassék a szövetségi irodát megbízni.

Az igazgató-választmány az előterjesztéshez hozzájárul.

Földmivélsügyi miniszter leirata az oklevéllel nem bíró gazdatisztek gyakorlati vizsgálja tárgyában.

Szövetség titkára előterjeszti, hogy a földmivélsügyi miniszter egy rég húzódo ügy iratait zárja le egyesületünkhez legutóbb intézett leiratával, melyben jelzi, hogy egyesületünk javaslatához képest arra határozta el magát, hogy az oklevéllel nem bíró gazdatisztek részére gazdatiszti gyakorlati vizsgát rendszeresít, amely mindazon kedvezmények igénybevételére jogosítja a letevőket, melyeket a gazdatiszti törvény az okleveles gazdatiszteknek biztosít.

A miniszter egyesületünk véleményét kérte a tervezetre nézve s egyesületünk meg is tette arra megjegyzéseit, melyek közül csak azt nem vette figyelembe, ami javaslataink között az írásbeli vizsga letételére is vonatkozik; egyebekben a gyakorlati vizsgára vonatkozó észrevételeinket mind elfogadta s a vizsgaszabályokban megvalósította.

Tudomásul szolgál.

Közgazdasági szakosztály javaslatai.

Szövetség titkára előterjeszti, hogy a közgazdasági szakosztály legutóbbi ülésében — tekintettel arra, hogy oly hírek merültek fel, miszerint a központi szociáldemokrata pártszervezet az alföldi nép között általános aratási sztrájkot tervez, — a szakosztály indítatva érezte magát arra, hogy sürgős fölterjesztés intéztessék a földmivélségi és belügyminiszterekhez, oly intézkedéseket sürgetvén, melyek az általános aratósztrájk megakadályozását célozzák és amelyek lehetővé teszik az aratás és nyári mezőgazdasági munkálatok zavartalan teljesítését. Előadó nem óhajt a kérdés bővebb indokolásába belemenni, mert a közgazdasági szakosztály tárgyalásai a „Köztelek” 43. számában megjelentek s a választmány tagjai arról tudomást szerezhettek. Ezen szakosztályi tárgyalások kizárólag közigazgatási intézkedések életbeléptetését követelték, amelyek a pillanatnyi veszély elhárítását célozzák; a szakosztály azonban kötelességének fogja ismerni,

hogy az ősz folyamán az egész agrárszociális mozgalommal újból foglalkozzék s ez irányban indokolt javaslatokat fog terjeszteni a választmány utján a kormány elé.

Előadó ezután röviden ismerteti a szakosztály javaslatait.

Az előterjesztett javaslatok kapcsán a választmányban vita indult meg, melyben elsőül *Desseoffy Aurél* gróf elnök szólalt fel, aggodalmát fejezi ki, hogy az egyesület ezen felterjesztése mire a kormány kezébe kerül, már közvetlenül az aratás előtt leszünk.

Szólónak tudomása van arról, hogy tavaly több birtokosnál előfordult azon eset, hogy ily sztrájk esetében nem ragaszkodtak a szerződés szentségének fenntartásához, melyet a munkás és munkaadó közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvény előir. Ily szörványos esetek alkalmasak arra, hogy az izgatók által félrevezetett munkásokban a rossz példák nyomán az elégedetlenség szittassék. A munkaadó és munkás közötti jogviszonyról szóló törvényünkhöz fogható egész Európában nincs s amely éppen humanisztikus tekintetben oly helyes intézkedéseket tartalmaz, hogy esetleges rossz termés, jégverés, vagy a termés elomlása esetén az arató munkás pénzbeli kielégítésben részesül a gazda részéről, ha ekként egyes gazdák által nem tartatik be, a bujtogató és izgató szociálista központ még inkább félrevezetheti a munkásnépet.

Indítványozza ezért szóló, hogy a mellett, miszerint az egyesület felterjesztést intéz a kormányhoz, egyuttal keresse meg körlevélben az összes gazdasági egyesületeket aziránt, hogy figyelmeztessék a gazdaközönséget a törvény rendelkezéseire való szigorú ragaszkodáshoz, mert különben ezen üdvös törvénynek a közre nézve helyes intencziói nem érvényesülhetnek.

Rainprecht Antal néhány rövid megjegyzést kíván tenni. Fölhozza, hogy a „Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület” legutóbbi választmányi ülésén olyértelmű határozatot hozott, melyet itt elnök ur ő exzellenziája kontemplál s amely a szerződés szentségét kívánja megóvni.

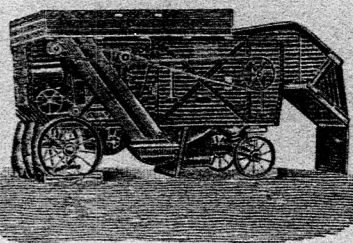
Szóló különben a munkásgyűlések megtartását nemcsak június, július és augusztus hónapokban, de már május hónapban is eltiltaná, mint amely már a szorgos munka hónapja.

Jelzi szóló, hogy a Dunántul is nagyon terjed a mozgalom oly vidékeken, ahol évtizedeken keresztül a munkaadó és munkás közt a legnagyobb megelégedettség volt, a népnek tisztességes keresete volt, az aratás rendszeren folyt le, s csak azóta van elégedetlenség, mióta az izgatók nemcsak nyilvánosan, hanem alattomban igyekeznek a népet izgatni, s a munka abbahagyására bírni.

Rubinek Gyula előadó szerint május hónapban nem opportunus betiltani a népgyűlések tartását.

Desseoffy Aurél gróf elnök kimondja ezután az igazgató-választmány határozataként, hogy a szakosztályi javaslat értelmében felterjesztés intéztessék a kormányhoz, a szövetséges egyletek pedig körlevélben kéresenek fel, hogy a gazdaközönségnél a szerződés szentségének fenntartása végett közrehasznanak.

**Kedvező feltételek!
Jutányos árak!**

Gyártelep:
Budapest, Váci-ut 19. sz.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvénytársulat

ajánlja különlegességei gyanánt legujabb és legtökéletesebb szerkezetű

gőzcséplőkészleteit

(vas- és farámás cséplőkkel) a legmesszebbmenő, bármely tetszés szerinti jótállással.

Uraknak saját költségén 2—4 heti próbacséplésre is szállit gépeket.

Tudomásul vette a választmány, hogy a közgazdasági szakosztály a jövő őszi évadban az egész agrárszociális mozgalommal kimerítően fog foglalkozni.

A bevándorlási törvény életbeléptetésének sürgetése.

Buday Barna előadó: A legutóbbi választmányi ülés elfogadta Zselénski Róbert gróf al-elnök azon javaslatát, mely a káros bevándorlás elleni erélyes állásfoglalást kontemplálta. S a javaslatot kidolgozás céljából áttette a kivándorlási bizottsághoz.

A bizottság alaposan megbeszélte a dolgot, s ennek alapján előadó megbízásból memorandumot dolgozott ki, melyet e kérdésben a kormányhoz javasolt fölterjeszteni. A memorandum rámutat arra, hogy a Magyarországra irányuló s különösen Romániából, Oroszországból és Galiciából bevándorló elemek az országra nézve nem hasznót, hanem kárt jelentenek. Rámutat arra, hogy a kormány maga is elismeri az állapot tarthatatlanságát, mert 1903-ban törvényt alkotott a káros bevándorlás ellen, amely azonban még ma sincs végrehajtva, illetve életbeléptetve, ennek következtében a helyzet ma rosszabb, mint bármikor volt, mert van egy új végrehajthatatlan törvényünk s maradt a régi szervezet, mely amellel, hogy eddig sem teljesítette kötelességét, most már végrehajtó szerepkörétől bucsuzóban van. Ezzel szemben a viszonyok rendkívül aggodalmasan alakultak, Románia legújabb tilalma szerint idegenek önálló ipar folytatására sem jogosultak; s e tilalommal Romániának mintegy 300,000 zsidója mesterségesen is felénk szorított. Mint tudjuk, Amerika is szigorítja a bevándorlási törvényt s oly tendenciával alkalmazza, hogy káros népfajok beözönlését módjában áll megakadályozni. Legutóbb Anglia is szigorú rendszabályokat hozott s a szabadság hazája is elzárja határait a keleti proletárbeözönlés elől.

Mindéből következik, hogy nekünk is védekezni kell a káros bevándorlás ellen. Az abszolút tilalmat aligha mondhatjuk ki, mert erre a rideg álláspontra egyetlen modern európai jogállam sem helyezkedett. A külföldi államok megelégednek azzal, hogy a proletárok ellen hozott övrendszabályaikat úgy hajtják végre, hogy a gyakorlatban mindazokat elutasíthatják, akik reájuk nézve kellemetlenek. Az 1903. évi V. t.-cz. ezéltudatos alkalmazása

révén mi is megtalálhatjuk a módot az erkölcs-telen és vagyontalan elemek kiutasítására.

Am nálunk éppen az a baj, hogy már az 1886-ik évi törvény idevágó szakasza sem hajtatott végre és ezen törvénynek a kiutasításra vonatkozó rendelkezése papiroson maradt. Ennek következtében nem elégedhetünk meg azzal, hogy jobb törvényt ígérnek papiroson, hanem keresni kell azt, hogy ezen törvény végrehajtása biztos kezekbe adassék.

A kivándorlási bizottság javaslatai voltaképpen arra vonatkoznak, hogyan osszuk meg a törvény végrehajtásának feladatait a közigazgatási tényezők között. Kéri tehát a bizottság a memorandumban, miszerint az ország északkeleti részén néhány belépő állomás jelöltessék ki azok részére, akik munkakeresés és állandó ittlakás céljából jönnek be az országba, s reájuk nézve ezen belépő állomásokon keresztül köteleztessék a belépés.

Ez esetben volna gyakorlati jelentősége a határrendőrségről szóló törvénynek is. A bevándorlók szigorubb ellenőrzését illetőleg a bizottság javaslatai odairányulnak, hogy az ellenőrzés a községi közigazgatás kezéből kivétessék s a vármegyei közigazgatási szervezet kezébe téssék le. Nevezetesen a lakhatási engedélyt az alispán véglegesítse, akinek határozata ellen a községi közigazgatási bizottsághoz lehessen felelkezni, hogy így maga a társadalom is ellenőrizhesse a bevándorlottakat.

A letelepedési engedélyt a vármegye főispánja adja s a belügyminiszter véglegesíti, ahová megfelelkezhet, s a leteleplők névsorát a belügyminiszterhez felterjeszteni, aki időnként köteles legyen a parlament elé terjeszteni az engedélyt nyertek listáját s így a törvényhozás minden tagjának közvetlen alkalmat adni arra, hogy a magyar állampolgároknak készülő egyének fölött ellenőrzői jogot gyakorolhasson.

Ezen két tétel körül forognak a kivándorlási bizottság javaslatai: 1. bevándorlási állomások kijelölése és kötelezővé tétele; 2. a lakhatási és a letelepülési engedély kiadásának szigorubb és fokozatos ellenőrzése és megfelelkezhetősége.

Midőntehát a memorandum a határrendőrségről és külföldiek ittlakhatásáról szóló szentesített törvények életbeléptetését sürgeti, egyúttal az utóbbi törvény megbízhatóbb végrehajtása céljából következő szigorításokat kéri:

1. Az állandó ittlakozkodás, vagy munka-

keresés céljából bejövő idegenek csakis a határ-szélen kijelölendő bevándorló állomásokon léphessenek be, ahol igazolványt nyernek. Ezen igazolvány előmutatása a lakhatási engedély kérelmezésénél megkövetelendő. A lakhatási engedély feltételeivel nem bírók már a belépő állomásokon visszautasíttassanak.

2. A főszolgabíró, mint elsőfoku hatóság, csak ideiglenes lakhatási engedélyt adhat. A lakhatási engedélyt nyert egyének névsorát igazolványaikkal együtt az alispánhoz terjeszti be, aki approbálja az engedélyeket, de határozata a közigazgatási bizottsághoz megfelelkezhető. A lakhatási engedélyek a helyi hivatalos lapban közzéteendők.

3. A letelepülési engedély joga, mint első fórumhoz, az alispánhoz utaltassék, de úgy a fél, mint a község bármely lakosa felelkezési joggal bírjon. A letelepülésre adott engedélyt a belügyminiszter érvényesíti, aki a letelepült idegenek névsorát a származási helyükre, foglalkozásukra és vagyoni állapotukra vonatkozó adatokkal együtt időről-időre a parlament elé terjeszteni tartozik.

Végül javasolja a kivándorlási bizottság, hogy a mennyiben szükségesnek mutatkoznék, az ősz folyamán a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége e törvény szigorú végrehajtása érdekében országos akciót indítson. (Egyhangú helyeslés.)

Desseuffy Aurél gróf elnök ez irányban mondja ki a határozatot.

Arkövy Richárd dr. terjesztette elő ezután a földbirtokkal bíró kiscgazdáknak a tényleges katonai szolgálat alól való felmentése tárgyában a közgazdasági szakosztály javaslatait. (A javaslatokat lásd a „Köztelek” 43. számában.)

Az igazgató-választmány a közgazdasági szakosztály ezen javaslatát elfogadta.

Birtokforgalmi politika.

Forster Géza igazgató előterjeszti, hogy a szövetség végrehajtó-bizottsága 1900. évben foglalkozott az idegen kéz birtokvásárlásának kérdésével; az akkor kiküldött bizottság a kérdés tüzetes megvizsgálása után pontokba foglalta megállapodásait. A választmány a bizottság javaslataira akként határozott, hogy a birtokforgalomra vonatkozó adatok később újból elővéteszenek, akkor, amidőn a külállamokkal a szerződéses tárgyalások föl fognak vétetni. Ennek alapján a bizottság most újból összeült s a jelen viszonyoknak megfelelőleg átalakította

T Á R C Z A.

Egy igazi bikaviadal.

Írta: Bársony István

Budapesten megvoltak az első bikaviadalok s most már — legalább főbb vonalaiban — a magunk szemével győződhetünk meg arról, hogy mitől bomlik annyira otthon a spanyol. Láttam az első előadást és ennek keretében a két izgalmas jelenetet, amikor Gras banderillert, aki elesett, a dühös fekete bika meggyomroztta, s amikor rögtön rá Pouly matador lábát átdöfte. A veszedelmes barom abból a speciálisan viadalokra tenyésztett fajtából való volt, amely Spanyolország arénáiban végül az életével fizet, nem úgy mint itt, ahol csak ő ölhet, neki ellenben hántódása nem eshetik.

Megvallom, sehogysem értem ezt a „humánus” intézkedést, ami csupán csak a vad bikát védi; az embert ellenben kiszolgáltatja a legnagyobb veszedelemnek is. Tárnyilagosan nézem a bikaviadal ügyét és azt mondom: vagy legyen bikaviadal, vagy ne legyen. De ha van, akkor a bikának mégse adassék több privilégium, mint az embernek. A humánus szempont minálunk most félrendsabály alakjában érvényesült. A pikkadort nem szerepeltették s ez helyesen is volt, mert az egész „viadalban” ez az egyetlen igazán utálatos és vérlázító. Egy bekötött szemű gebének a hasát döfi át a lizszeres

erejű bika; a lónak kint csüng a bele, elesik, lovasát maga alá temeti, a szerencsétlen pikkador tehetetlen, könnyen kaphat veszélyes döfést, de már az eséstől is összetörheti valamijét. Ez semmiképp sem embernek való látvány. Ez csak otromba kegyetlenség és esztelen, sőt gyáva vérengzés. Más szempont alá esik a „viadal” többi része. Következik az emberi ügyesség mérkőzése a baromi erővel. S ez az ügyesség a maga szédítő mivoltával gyönyörködtethet — és megnyugtathat. Aki látta, mily hihetetlen biztossággal és könnyedséggel tudnak a chulok s a banderillerek kitérni a nekik rohanó bika elől, s hogyan ugorják át a szemközti vágató félelmes állatot, az lassankint elkezdti őket nem féltetni; elkezdti játéknak nézni az egész dolgot. A végén csakugyan kisl, hogy alig is volt egyéb.

Mert a szerencsétlenség aránylag oly ritka, hogy a közönséges foot-ballokon bizonyosan jóval több történik. — Mármost két szempont vezethet bennünket; az egyik az, hogy vagy legyen igazi, egész játék a dolog, s akkor az embert sem szabad veszélynek kitérni, akkor csak gombos szarvú bikát szabad a porondra eresztünk, amely igazi veszélyességét így elveszít, vagy pedig, ha az embert kiszolgáltatjuk, s bár ritkán, de mégis izgulhatnak az embervér látásán: akkor adjuk meg a matadornak is a jogot, hogy teljesen végezzen ellenfelével s ölje meg. Mert hogy a bika vére felizgathatná a közönséget, azt már csakugyan

nem hisszük. Ellenben éppen a legkritikusabb pillanatban, amikor az espada a ledőfést markirozza; van legnagyobb veszélye annak, hogy ő, a fegyvertelen, pórul jár; hisz ennek a lezurárnak szemközti, a bika szarva közt benyulva kell történnie.

Érdekesek egyébiránt ezek a kistermetű, de rendkívül fürgé spanyol bikák. Származásukról s tenyésztésük módozatairól annyi szó esett mostanában, hogy a „Köztelek” gazdaközönsége bizonyára mindent tud erről, ami említésre méltó. Én csak azt mondom el, amit mint új dolgot hallottam, hogy már féléves korukban vizsgálat alá kerülnek a „viadalos” bikák. Valami uton-módon ledöntik őket a földre s amint a hátukon fekszenek (persze kényszerítve), valaki lándzsával megszurkálja a hasukat. Ekkor hirtelen szabadon eresztik a kis bikaurfit, amely vagy világgá szalad ijedtében, — ami diszkvalifikálja — vagy dühösen ront neki támadójának s ez esetben „bevált”; besorozzák, mint tüzes, ingerlékeny, bátor leventét, „aki” majdan az espada kezétől fogadja a halált, ezernyi néptömeg ujjongása közt.

Aki a bikaviadalok egész természetét nem ösmeri, az könnyen azon kezdetné náunk, hogy lefitymálja a mieinknél sokkal kisebb, vékony-szarvú, néha inkább riskatehénnek látszó, gyöngenyaku spanyol bikát. S kétségtelen is, hogy egy olyan igazi hatalmas magyar „Kormos”, egy féltuczat spanyol bikával fel-

LYAM.

rszociális
z irányban
a választ-

ti a szak-

kapcsán a
yben elsőül
fel, aggo-
ezen fel-
kerül, már

hogy tavaly
et, hogy ily
a szerződés
a munkás
ályozásáról
setek alkal-
élvezetett
n az elége-
és mun-
vényünkhez
mely éppen
és intézkedé-
ssz termék,
és esetén az
ben részesül
yes gazdák
ó és igazgató
élvezetheti

ny a mellett,
ést intéz a
körlevélben
et aziránt,
séget a tör-
ru ragaszkó-
yos törvény-
bi nem érvé-

vid megjegy-
„Veszprém-
legutóbbi
határozatot
ezellencziája
ségét kívánja

vülések meg-
s augusztus
apban is el-
rgos munka

al is nagyon
ahol évtize-
munkás közt
olt, a nép-
aratás ren-
an elégedet-
nyilvánosan,
épet izgatni,

t május hó-
a népgyüle-

imondja ez-
fározatakat,
nében felter-
a s.övetség-
enek fel, hogy
szentségének

sulat

kezetü

ótállással.

a követelménypontokat, melyeket szóló az igazgató-választmány elé terjeszt.

A bizottsági javaslat fölött megindult vitában elsősorban *Kodolányi Antal* szólalt fel, aki a javaslatba fölvenni kéri azt, hogy oly gazdálkodással foglalkozó állampolgár szerezhessen ingatlant, aki családjával együtt végzi a birtokon a munkálatokat.

Pallavicini Ede örgróf elfogadja a javaslatot, de azzal a részével nem ért egyet, amely egy bank alapítását kontemplálja.

Forster Géza felvilágosításul megjegyzi, hogy a bizottság nem egy új bank alapítását kontemplálja, hanem egy már létező pénzintézet keretében oldandó meg a kérdés; a pénzintézet mellé egy bizottság alakítandó a birtokforgalom ellenőrzése végett.

Pallavicini Ede örgróf csak azt perhorreszkálja, hogy a telepítés és egyáltalában a birtokforgalom magánnyerészkedés tárgyává tétessék.

Bernát István azzal toldja meg a bizottság javaslatát, hogy a földmivelési miniszterium fölkérendő, miszerint a birtokforgalomra vonatkozó adatokat nyilvánosságra hozza.

Pirkner János felszólalása után a választmány a bizottság javaslatát némi módosításokkal a következőkben fogadta el:

1. Fölvívandó a kormány, hogy egy országos intézmény útján, amely mellé egy földbirtok-forgalmat ellenőrző és szabályozó bizottság alakíttassék; ezen bizottság elővásárlási jog alapján megakadályozza az eladásra kerülő birtokok elköttyvetését, vagy oly kezébe jutását, amelyeknek térfoglalása nem kívánatos. Ezen járadékbank és a mellette működő bizottság fogná a telepítéseket is eszközölni.

2. Volt urbéri birtokot más meg nem vásárolhat, mint oly magyar állampolgár, aki tényleg gazdálkodással foglalkozik s családjával együtt végzi a gazdasági munkálatokat.

3. Idegen állam alattvalója, ha Magyarországon birtokot vett és magyar állampolgárságot nem szerzett, külön adót is fizessen.

4. Idegen földön állandóan tartózkodó magyar állampolgár földbirtokosok, ha nem állami kikötésben, vagy nem tudományos szempontból vannak távol, szintén külön is megadóztatandók.

5. Idegen állampolgárok által vásárolt

birtokokon nemcsak gazdatisztul, de erdőtisztul is csak magyar állampolgár erdőtiszt alkalmazható.

6. A kereskedelmi szerződések úgy kötenődök, hogy a birtokforgalmi politikára vonatkozó törvényes magyar intézkedéseknek azok gátul ne szolgáljanak.

7. A földmivelésügyi miniszter az idegen birtokstatisztikáját állíttassa egybe és arról állandó nyilvántartást vezessen, s azt időnkint hozza nyilvánosságra.

A Czukorgyárosok Országos Egyesületének évi jelentése.

Forster Géza igazgató előterjeszti, hogy a Czukorgyárosok Országos Egyesülete által kiadott évi jelentésben egy egyesületünket érintő pont van felvéve, mely így szól:

„Megemlíti a jelentés, hogy a nagyon kedvezőtlen viszonyok dacára a magyar cukoripar a répaárakban semminő változást nem léptetett életbe és elégtétellel konstatálja, hogy a mezőgazdák és cukorgyárosok között a lefolyt évben is zavartalan volt az egyetértés, ami kifejezést nyert abban is, hogy a répával bevetett terület, bár csak szerény mértékben, mégis némi növekedést volt képes felmutatni. Ennek dacára némely mezőgazdasági körökben és eddig főleg olyanok részéről, kik maguk a répa termesztésben közvetlenül érdekelve nincsenek, bizonyos agitációs tevékenységgel találkozunk abban az irányban, hogy a cukoripar a répaszerződések megkötésénél a répával bevetendő terület megválasztása, valamint a répa átvétele tekintetében eddig gyakorolt örendelkezési jogától megfosztassék, amely mozgalommal szemben az egyesület a földmivelésügyi miniszteriumhoz intézett, alaposan megokolt beadványban állást foglalt. Erről az illetékes ténylegről pedig fel kell tételnie, hogy a cukoripar részéről elfoglalt álláspontot a megérdemelt támogatásban fogja részesíteni.”

A dolog lényege az, hogy az egyesület és a cukorgyárosok között tárgyalások folytak a jogviszony szabályozására nézve, de a cukorgyárosok kiküldöttjeinek ellenszegülése folytán a tárgyalások eredményre nem vezettek. Ezért intéztünk fölterjesztést a kormányhoz, a gyárosok és termelők közti jogviszonyt szabályozó törvény alkotását sürgetve.

Nem felel meg a valóságnak a jelentésben foglalt az az állítás sem, hogy a répaárak le nem szállítottak, mert hisz azt a jelenlevők bármelyike is megczáfolja, de nem felel meg a valóságnak az sem, hogy olyanok foglalkoztak a kérdéssel, akik nem répa termesztők, mert a tanácskozásban répa termesztő gazdák is vettek részt.

Indítványozza, hogy a választmány tiltakozását fejezze ki a cukorgyárosok egyesülete évi jelentésében foglalt alaptalan és gyanúsító vád felett.

Az igazgató-választmány az igazgató javaslatának elfogadásával tiltakozását fejezi ki a cukorgyárosok egyesülete évi jelentésében foglalt s a valóságnak meg nem felelő és sértő vádaskodás felett.

Tenyészkerületek megalakítása.

Az igazgató-választmány elhatározza, hogy a gazdasági egyesületektől a tenyészkerületek megalakítására vonatkozó vélemények beérkezése után az állattenyésztési szakosztály a kérdéssel foglalkozzék.

Pirkner János és *Orosz Lajos* felszólalása után a választmány fölterjesztés intézését határozza el a földmivelési miniszterhez, hogy az állatszámításra vonatkozó adatokat bocsássa az egyesület rendelkezésére.

A Monoron használt sertésvész elleni gyógyszer hatásáról szóló jelentés.

Mallaszkovszki Tádé előadó jelentést tesz a *Simay László* és *Hazslinszky* gyógyszerész által fölállított sertésvész elleni gyógyszer hatásáról, melyről helyszíni szemle útján meggyőződött, hogy alkalmas szer a sertésvész csökkentésére. A szert leginkább azért ajánlotta, mert jó óvszernek látszik, ártalmatlan és olcsó.

Az alábbi határozati javaslatot terjeszti elő:

Intéztessék fölirat a földmivelésügyi miniszterhez, hogy tekintettel a *Simay* féle gyógyszerrel a gyakorlati kísérletezésben elért eredményekre és hogy más megfelelő szérum vagy gyógyszer híján az ország gazdaközönsége védtelenül áll, a sertésvész és pestis pusztításával szemben:

1. Engedélyezze a *Simay* féle gyógyszer

vehetné a harczt. Csakhogy a nehéz magyar bika, mint szakértők állítják, az arénai viadal céljaira, éppen a nehézsége miatt, sehogyssem alkalmas. Félannyi nyugtalanítás után kimerülne, gyors mozgásra egyáltalában képtelen volna, vele szemben a chulok ügyességének tizedrészére se volna szükség. Holott a spanyol bika könnyű, mint a szarvas, villámgyorsan fordul; *vágtat* mint a telivér ló; (a magyar bika még az ütetést is hamar megsokalja) s általában oly fürge, hogy a másfél méteres korlátan akárhánszor keresztül ugrik, hogy utána rohanjon az incselkedő chuloknak. Azt, amivel a spanyol bika izgalmassá teszi a viadalt, a magyar bikával — állítólag — sehogyssem lehetne produkálni. Hanem az megeshetnék, hogy a mi „Darunk” bedöntögetné komor haragjában az aréna deszkafalait.

Czikkem czimében jelzem, hogy egy igazi bikaviadalt mondok el.

Igazi volt azért, mert bikák párbajoztak ebben a viadalban. Látványnak olyan volt, hogy azt hiszem, a legmerészebb spanyol viadal se lehetne izgatóbb.

Még gimnáziumi tanuló voltam s gyakran jártam ki Nagy-Károlyban a posta-rétre, amely közvetlenül a város alatt terült, Keplony felé. Ott szokott legelni a mi kis svájcezerájunk, nyolc-tíz tehén, meg a hozzájuk való bika: *Basa*. A csordás egy törpe emberke volt, Samunak hívták.

Basa hatalmas, gyönyörű, téglavörös, fehérhasu bika volt; a nyaka nagyon vastag; dinnye-nagyságu izompupok dagadoztak rajta. Szarva rövid, de roppant erős, homloka mint a szikla.

Ha nem is volt éppen vad, de nagy bizalommal nem volt szabad iránta lennünk. Samuka, a kis csordás, volt az egyetlen, akitől félt, ámbar egyszer én is nagyon ráreccsentem. A nagy eperfa alatt hűsölt *Basa* és álmosan kék-rödött; magam eprésztem a fa tetején. Egyszer elvesztettem az egyensúlyt s lepottyantam éppen a *Basa* puha oldalára, amint a földön fekvőt. Ez a váratlan dolog úgy meglepte, hogy eszében sem volt a bosszuállás; rémülten ugrott fel s elrohant, az istállóig meg sem állott. Jó ideig nem hűsölt azután az alatt az eperfa alatt.

Nos ez a *Basa*, egy alkonyaton, amint éppen hazafelé indult a svájcezeráj, hallja, hogy egy másik bika bömböl a rét szélén. A város bikája volt, egy nagy magyar bika, amely tudja Isten, hogy tévedt oda, a tilosba, denique ott volt, s nem nagyon kérte az engedelmet. — Én csak azt láttam a nagy gesztenyefasorból, hogy *Basa* ott hagyja a teheneit s kaczava ümmögve, emelt fejvel, böszön lohol a gyanus idegen hang felé, Samuka pedig kétségbeesve szalad utána s nagyokat csördít a karikásával, hogy visszaterelje.

Biz' az hiába volt. *Basa* jobban futott mint ő. S mielőtt Samu elibe kerülhetett volna, már szemközt állott a magyar bikával.

Soha se feledem el, amit akkor láttam. A két hatalmas szörnyeteg egy pár pillanatig fujva, a port hányva, ümmögve nézett farkaszemet, megszegett fejvel s kidülledt szemmel, ezután egymásnak ment. Csak egyetlen összecsapás volt. Többet szét nem váltak. Elkezdtek forogni egymás körül; a fejük, a

homlokuk egygyé forrva. A farkokkal csápoltak; szájokból szakadt a hab. Egyszer csak a magyar bika nyaka elkezdett oldalra görbülni; a nagy állat egy keserveset nyögött s kétségbeesett ugrással fordult oldalra, azután futásra vette a dolgot. Meg volt verve.

De a java csak ekkor következett. *Basa* utána rohant, mint a fergeteg. Hanem elérni nem bírta. Folyvást szorosan a nyomában volt, de egy hüvelyknyre se jutott közelebb a magyarhoz, amely bömbölve loholt végig a fason, be a városba és csüngő nyelvvel kereste, merre tágasabb.

Igy dühörögtek végig a városban a nagy piaczig, halálos rettegésbe ejtve utjokban mindent. A többi már csak úgy hallottam. A nagy piaczon *Basa* kiállott; nem bírta a futást, elmaradt a megvert ellenféltől, amely porfelhőbe veszett előtte. Hanem kárpótlásul a mi bikánk nekiment a vásáros szekereknek, azokat fel-döntögette, egy négyökrös szekeret beletaszított az árokba s az ökrökön végiggázolt, összetörte őket; utóljára nekibolondult a czédulaháznak s ezt készült lerontani.

Ekkor ért oda Samuka, a törpe csordás. Dühösen vágott karikásával a *Basa* szeme közé s elkezdte szidni, korholni, gyalázni. Aközben folyvást verte, csápolta, csipte az ostor csapójával.

Basa hunyorgatva fordult meg s elkezdett kocogni hazafelé, kifáradva békén.

Ez a *Basa* az itt szereplő spanyol bikácskák közül kettőt-hármat a felszarvára vett volna.

nyilván
tényleg
hatósá

leg jut
ség re

által f
orvosok
lati kis
hogyan
eseteib

4. továb
hogy a
nében,
tassék.

E forgalo
terjeszt

S irodalm
kiadván
a könyv
r.-társá
javaslat
terjedel

A elfogad

A 10

F tenyész
vélemén

lovak
„Köztelek

A javaslat
elhatáro

Javaslat

Zó taly jav
alakítasá

lások ut
mény te

választn
kezetek
nyekre é

Elő szövegét
Az

után, me
Antal, F
Gyula d

pontozat
megkötés

tagjai B
Géza, B

Az beérkeze
„M

tanfolyan
köszönet

Józ netét fej

nak a jelentés-
hogy a répaárak
azt a jelenlevők
nem felel meg
ranok foglalkoz-
termesztők, mert
ő gazdák is vet-

lasztmány tilta-
rosok egyesülete
ian és gyanúsító

az igazgató javas-
ását fejezi ki a
évi jelentésében
em felelő és sértő

alakítása.

elhatározza, hogy
tenyészkörművek
mennyek beérkezte
osztály a kérdéssel

Lajos felszólalása
rjesztés intézését
miniszterhez, hogy
adatokat bocsássa

vész elleni gyógy-
ó jelentés.

adó jelentést tesz
szky gyógyszerész
ni gyógyszer hatá-
le utján meggyőző-
sertésvész csökken-
ért ajánlotta, mert
ailan és olesó.

raslatot terjeszti elő:
öldmivélsügyi mi-
a Simay féle gyógy-
ezésben elért ered-
gfelelő szérum vagy
gazdaközönsége véd-
pestis pusztitással

Simay féle gyógyszer

A farkokkal csapol-
hab. Egyszer csak
ezedett oldalra gör-
keserveset nyögött s
du't oldalát, azután
g volt verve.

or következett. Basa
geteg. Hanem elérni
rosan a nyomában
se jutott közelebb a
ve loholt végig a fa-
ngó nyelvvel kereste,

g a városban a nagy
ejtve utjokban min-
gy hallottam. A nagy
em birta a futást, el-
től, amely porfelhőbe
pótlásul a mi bikánk
kerekek, azokat fel-
s szekeret beletasz-
kőn végiggázolt, össze-
ibolondult a czédula-
ntani.

uka, a törpe csordás.
kásával a Basa szeme
korholni, gyalázni
csápolta, csipte az

fordult meg selkezett
dva békén.

zer-pló spanyol bikács-
a félszarvára vett volna

nyilvános elárusítását mindaddig, amíg e szer-
tényleg hathatósan bizonyul; amíg annál hat-
hatósabb fel nem találtatik;

2. hasson oda, hogy a gyógyszer lehető-
leg jutányos árban bocsájtassék a gazdaközön-
ség rendelkezésére;

3. Rendelje el a sertésvész és pestis
által fertőzött községekben, az állami állat-
orvosok felügyelete alatt végrehajtandó gyakor-
lati kísérleteket, annak megállapítása céljából,
hogyan válik be e szer a természetes fertőzés
eseteiben;

4. Rendelje el a Simay-féle gyógyszer
további, széleskörű tudományos megvizsgálását,
hogy annak hatása a sertésvész és pestis elle-
nében, minden kétséget kizárólag megállapít-
tassék.

Előterjesztésére a választmány a szer
forgalombahozatalának engedélyezése végett föl-
terjesztést intéz a földmivélségi miniszterhez.

Irodalmi szakosztály javaslatai.

Szilassy Zoltán előadó előterjeszti az
irodalmi szakosztály javaslatait az újabb könyv-
kiadványok s a könyvtári pótkatalógus, továbbá
a könyvek kiadására vonatkozólag a „Patria”
r.-társasággal kötendő szerződés ügyében. (A
javaslatok a „Köztelek” 42. számában egész
terjedelmében közzé voltak téve.)

A választmány a szakosztály javaslatait
elfogadja.

A lótenyésztési szakosztály javaslatai.

Forster Géza igazgató előterjeszti a ló-
tenyésztési bizottság javaslatait a lótenyésztési
véleményező tanács alakítása és a remonda-
lovak vásárlása ügyében. (A javaslatok a
„Köztelek” 38. számában közzé voltak téve.)

A választmány a lótenyésztési bizottság
javaslata értelmében a fölterjesztés intézését
elhatározza.

**Javaslat a kendertermesztő szövetkezetek ala-
kítása ügyében.**

Zorád István előterjeszti az ipari szakosz-
tály javaslatát a kendertermesztő szövetkezetek
alakítása ügyében. A szakosztály hosszas tárgya-
lások után egy magánczeggel kötendő egyez-
mény tervezetét terjeszti jóváhagyás végett a
választmány elé; a czég az alakítandó szövet-
kezetek terményeinek értékesítésére és a termé-
nyekre előleg adására kötelezi magát.

Előadó előterjeszti a kötendő szerződés
szövegét.

Az igazgató-választmány hosszabb vita
után, melyben Pallavicini Ede örgróf, Kodolányi
Antal, Forster Géza, Rubinek Gyula és Darányi
Gyula dr. vettek részt, a kötendő szerződés
pontosatainak megállapítására és a szerződés
megkötésére egy bizottságot küld ki, amelynek
tagjai Bujanovics Sándor, Gaal Jenő dr., Forster
Géza, Bernát István és Darányi Gyula dr.

Az igazgató-választmány ezután az alábbi
beérkezett tárgyakat vette tudomásul:

„Magyar Gazdaszövetség” a szociális
tanfolyam céljaira a nagy terem átengedéseért
köszönését fejezi ki.

József főherczeg a jókivánatokért köszö-
netét fejezi ki.

Országos Iparegyesület mult évi műkö-
déséről szóló jelentését küldi.

Központi statisztikai hivatal a m. kir.
kormány 1902. évi működéséről jelentését
küldi.

Tisza István gróf miniszterelnök az állam-
vasuti alkalmazottak sztrájkja alkalmából az
üdvözlő föliratért köszönését fejezi ki.

Földmivélsügyi miniszter a hegyvidéki
kirendeltség működéséről jelentést küld.

Urlovasok szövetkezete a díjlovasági ver-
senyhez adományozott tiszteletdíjért köszönését
fejezi ki.

Hitschmann R. atyja halála alkalmával ki-
fejezett részvétünkért köszönetet mond.

„Szőlősgazdák Orsz. Egyesülete” a bor-
vámok föllállítása ügyében tartandó országos
népgyűlésről értesít.

Győrvarmegyei G. E. a 6 koronás czukor-
surtaxe mellett foglal állást.

Brassói keresk. és iparkamara a 6 koronás
czukor-surtaxe mellett foglal állást.

Zalavármegyei G. E. a 6 koronás czukor-
surtaxe mellett foglal állást.

Debreczeni keresk. és iparkamara nem
pártolja a 6 koronás czukor-surtaxe-ra vonat-
kozólag tett fölterjesztésünket.

„Magyar Czukorgyárosok Orsz. Egyesü-
lete” a czukor-surtaxe kérdésében átir az
egyesülethez.

Az OMGE. belügyei.

Árkövy Richárd dr. bemutatja a mult
ülésről felvett, az elnök és két hitelesítő által
aláírt jegyzőkönyvet, mely a „Köztelek”-ben is
közzé volt téve.

Tudomásul szolgál.

Jegyzőkönyvhitelesítők.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyv hite-
lesítésére a választmány Kodolányi Antal és
Kvassay Jenő tagokat kéri fel.

Uj tagok.

Árkövy Richárd dr. bejelenti, hogy a mult
választmányi ülés óta tagul jelentkeztek:

Alapító tagul: Bánffy Ferencz báró 400 K.
alapítványnyal.

Évdiás tagokul: Lehoczky Ferencz gazda,
Sprinczer János máv. titkár, Vogel József mér-
nök, Vécsey László br. urad., Vécsey Miklós br.
urad., Kladnigg Alajos gyárigazgató, Mandl
Aurél gazda, Kalmár Zsigmond term. keresk.,
Buding József dr. ügyvéd, Dörner Márton gtiszt.,
Szikszay Lajos fb., Kállay Ubul fb., Nádossy
Imre dr. fogalmazó, Nagy Ákos intéző, Weisz Jenő
birtokos, Dobozy Pál fb., Kereskedők és gazdák
köre, Malatinszky Ferencz fb., Széchenyi Viktor
gróf o. képvis., Stummer Ágoston br. fb.

A választmány az ujonnan jelentkezet-
teket a tagok sorába fölveszi.

Tagsági ügyek.

Árkövy Richárd dr. előterjeszti a tanács
javaslatát Evva Ödön és Miklovich István
tagdíjjal hátralekban levő tagoknak a tagok
sorából méltányossági szempontból való törlése
ügyében.

A választmány nevezetteket a tagok sorából
törölni határozza.

Elhunytak a tagok sorából a mult választ-
mányi ülés óta:

Horváth Mihály fb., Altstädter József bérlő,
Schön M. B. gazda, Markovich Kálmán o. k.,
Schön Lipót fb., Szabó Alajos dr. fb.

A választmány a tagok elhunytá felett
részvétét fejezi ki.

Előadó jelenti, hogy a kereskedelmi minisz-
ter a tarifabizottság tagjául Forster Géza igaz-
gatót kinevezi.

A választmány a tanács javaslatára föl-
terjesztést intéz az iránt, hogy a miniszter a
tarifabizottságban az egyesület részére, az eddigi
évtizedes gyakorlatnak megfelelőleg, két tagsági
helyet biztosítson.

Ügyészi jelentés.

Darányi Gyula dr. egyesületi ügyész
jelenti, hogy a Simunyak-féle hagyatéki ügyben
a hagyományosok a szokásos évi gyűlésüket
megtartották. A hagyományosok illetményei
70%-ban állapítottak meg a folyó évre.

Tudomásul szolgál.

A választmány Szabó Ferencz segédit-
kár gyógykezelési költségeire 200 koronát
utalványoz, míg az Aradmegyei Gazdasági Egye-
sület székházának kölcsönkötvényeiből egy dara-
bot ezer korona értékben átvenni határoz.

Forster Géza igazgató javaslatára az
igazgató-választmány felterjesztést intéz az
igazságügyminiszterhez aziránt, hogy utasítsa a
törvényszékeket, miszerint amennyiben gazda-
sági szakértőkre volna szükségük, mindenkor
a gazdasági egyesületek által e célra kijelölt
egyesületi tagokat hívják meg.

Az angol bevándorlási törvény magya-
nyelvre való átültetését és kiadását a választ-
mány a tanács javaslatára elhatározta; Rodiczky
Jenő dr. „Kecsketenyésztés” című művét a
választmány a Kodolányi-alapból 250 koroná-
val támogatja.

Az Országos Borértékesítő Szövetkezetnél
a választmány öt üzletrész jegyzését határozza el.

A katonalovak köztényésztés céljaira való
visszabocsájtása ügyében tartandó ankétre a
választmány Jeszenszky Pál titkár küldte ki;
a gabonaneműek árjegyzési sulyegysége ügyé-
ben összehívott ankétre Szilassy Zoltánt, a
Balaton vizállása miatt felmerült panaszok el-
birálása végett összehívott értékeztetle a vá-
lasztmány Forster Gézát és Rainprecht Antalt
küldte ki. Végül:

Forster Géza igazgató indítványára föl-
terjesztést intéz a választmány az igazságügy-
miniszterhez, hogy a bányatörvényjavaslat-ter-
vezetet adja ki az egyesületnek véleményezés
végett.

**A kereskedelemügyi miniszter
iparfejlesztési emlékirata.**

Irta: Forster Géza.

Nagyon hosszúra terjedne, ha érde-
mileg akarnók méltatni a kiadott emlék-
iratot, hanem csak arra szoritkozunk,
hogy a benne észlelt hiányokra reá-
mutassunk, illetve egyes oly eszméket
felvessünk, amelyek nézetünk szerint

ROBEY & Co. Ltd.-féle világhírű cséplőkészletek,
javított cséplőgépek,
„Plano Divizio” Jones-féle amerikai aratógépek,
fűkaszálók és szénagyűjtők,
eredeti **„Kincsem” vetőgépek**
szabad. felső és alsó kiömléssel.
SZÜCS ÖDÖN-nél BUDAPEST, VI. ker.,
Nagymező-utca 66. szám.

különösen mezőgazdasági szempontból helyet foglalhatnának ezen emlékiratban.

Magyarországban, mint mezőgazdasági államban azon iparágak fognak a legszolidabb alapon nyugodni, amelyek a mezőgazdaságra vannak alapozva. Mert ezen iparágak a mezőgazdaság útján nyervén nyerstermékeiket, sem a vámháboru, sem a külföldi terményeknek erős áremelkedése őket egzisztenciájukban nem támadja meg. Azonkívül ezen iparágak iránt meg van a népességben is az előszeretettel és munkakedv, tehát a legnagyobb készséggel karolják föl a mezőgazdák is az ezen téren kifejtendő iparfejlesztési akciót. Az ily iparágak gyökere ugyszólván a földben van, abból kiszakítani nehéz, s az általa előállított termékek is mindenkor keresletnek örvendenek, kevésbé vannak a divat szépségeinek alávetve, mert azok vagy táplálkozási, vagy ruházati szükségletekkel vannak közeli összefüggésben.

Hogy azonban ezen iparágak kellőleg fejlődhesenek, egyik előfeltételük az, hogy a szükséges mennyiségű nyerstermény előállíttassék; ami sok tekintetben nehézségekbe nem ütközik, de vannak megint olyan nyerstermények, amelyek ma már a mezőgazdaságban egyénileg elő nem állíthatók, hanem csakis társulás útján vagy szövetség útján; azonban vegyük sorba az emlékirat hiányait a gazdák szempontjából.

Az emlékirat hiányának mondhatjuk, hogy egyik legújabb iparággal, a szesznek égetésre és erőfejlesztésre célzó felhasználását teljesen mellőzi. A szesznek műszaki célokra való felhasználása több szempontból kiváló figyelmet érdemel. És pedig, ezáltal elő lehetne mozdítani a szesznek mezőgazdaságunkban nagyobb mérvű előállítását. Lehet mondani, hogy mostani szesztermelésünk legalább az első időben is már 50 százalékkal fokozható volna. Ezáltal a szeszgyártási gépeket előállító gépiparnak sok évekre kiterjedő foglalkozást lehetne nyújtani, mintegy 300—400 új mezőgazdasági szeszgyár volna felállítható.

Ebből kifolyólag az ipari szesz felhasználását célzó gépek és egyéb eszközök gyártása következne. Ezek közé sorolhatók a kisebb és nagyobb üzemű motorok, az autómobilok, a főzőgépek és világító lámpák. Hogy ezen a téren mily óriási lendületet lehetne adni iparunknak, mutatják a Németországban és legutóbb Bécsben is tartott szeszipari kiállít-

tások, s nagyon csodálkozunk kell azon, hogy a magyar iparfejlesztés programjába ezen új iparág fel nem vétetett.

Nem csalódunk talán, ha összefüggést keresünk az irányban, hogy némely érdekkörök ezen új iparág meghonosításától félnek, mert azt hiszik, hogy az ő befektetett tőkéjük jövőben oly busás hasznot nem fogna hozni.

Ámde ez nem ok arra, hogy a mezőgazdaság ezen kiválóan fontos iparága mellőztessék, mert hogy a magyar mezőgazdaság hátrányára a külföldi petroleum termékek kedvezményeztessenek, úgy hisszük, ez nem igazságos mértékkel való mérés, a petroleumfinomító ipar mellett megfelelő tér nyújtandó a magyar szesziparnak!

Legjobban illusztrálja ezen állításunkat, ha a németországi adatokat vesszük, ugyanis csak mótorszesz 1901/2-ben 1·3 millió, míg ellenben 1902/3-ban 2·4 millió liter használtatott fel. Az új német szesztervény behozatalának első évében 38·7 millió, 1902/3. évben pedig 128·9 millió liter adómentes szesz, vagyis annak háromszorosa lett felhasználva; ilyen a német császár mezőgazdasági és nemzeti politikája!

Vegyünk elő egy másik fontos mezőgazdasági iparágat, a kenderet és a lent. Mióta a vízjogi törvény azon téves álláspontra helyezkedett, hogy az élő vizekben, vagy álló vizekben a kender és len áztatását tiltotta, azon időtől kezdődik Magyarországon a kender- és lentermesztésnek hanyatlása és az ezzel összefüggő iparágak és háziiparok rohamos hanyatlása. Többször volt már alkalmunk ez ellen felszólalással élni és rámutatni arra, hogy a vízjogi törvény ezen intézkedése nemcsak sérelmes, de helyt nem álló is, sőt roppant kárral volt háziiparunkra, azonban felszólalásainknak eredménye nem volt. Pedig ott van Franciaország példája, amely pedig talán szintén irányadó lehetne, ahol a nagy folyókban is megengedik az áztatást. Kellene tehát vagy ezen változtatni, vagy pedig közrehatni, hogy ezen két növény mesterséges áztatása megtörténhessék. Még egyes nagy uradalmak megtehetik, hogy ily áztatókat állítanak, de a kisembereknek csak társulás útján lehetne ezt elérniük. Azonban ily telepek létesítése oly nagy költséggel jár, hogy azoknak felállítását a kisgazdától alig lehet kívánni.

Sok történt e tekintetben Magyarországon már, de ez mind kevés, mert

hisz az emlékirat kimutatja, hogy e téren szükségleteinknek alig tized részét fedezzük.

Mig régebben a háziipar a mezőgazdasági népesség ruházati kellekeinek és házi szükségleteinek nagyobb részét fedezte, ez ma megszűnt és az osztrák gyáripar nem mindenkor kifogástalan áruinak fogyasztására utalta nemcsak városaink, hanem mezőgazdasággal foglalkozó népességünk legnagyobb részét is. Ez okból nemcsak tönkre tettünk egy magas fejlettségen volt háziipart, de e téren kiszolgáltattuk magunkat lehet mondani — teljesen Ausztria gyáriparának. Hiánya tehát az emlékiratnak, hogy ezen működési ágat is nem vette fel az ipari teendők közé.

Ugyanis a kender és lenkóró feldolgozása már nem mezőgazdasági munkát, hanem ipari foglalkozássá vált, mert hisz a kisgazda működése megszűnik abban a perczen, midőn a len-avagy kenderkórót a földtől elválasztotta, megszáritotta s azt kévébe kötve az áztató-telepnek átadta. A földművelésügyi kormány ugyan e tekintetben a beruházási költsön terhére fel van hatalmazva mezőgazdasági termelő szervezetek segélyezésére, azonban a felhatalmazás oly szűk keretek között mozog, hogy ezen alapon nagy nehézségekbe fog ütközni rövid idő alatt ezen kidolgozó telepeket létesíteni.

Már pedig ha nem lesz elegendő nyersterményünk, akkor hiába fogunk szövögyárakat felállítani, mert hisz nem lehet célunk az, hogy idegen országból behozott nyersanyagból táplálkozzanak ipari gyáraink. Szorosan összefügg tehát a termelés fejlesztése az iparfejlesztéssel, hiányosnak tartjuk tehát az emlékiratot, mert erre nem terjeszkedett ki.

Maga az emlékirat reámutat arra, hogy a győri olajgyár, amely lenolaj készítésére is berendezkedett, a lenmag nagyobb részét Romániából hozza be s így nem a magyar mezőgazdaság, hanem Románia mezőgazdaságának van előnyére.

Erre könnyű volna azt válaszolni, hogy ez a magyar gazdák elhetetlensége, azonban, ha nincs megadva a mód, hogy a lenszalmát értékesíthessék, akkor ami drágább befektetésekkel ellátott mezőgazdaságunk nem versenyezhet a román mezőgazdasággal, amely vízjogilag nincsen annyira megkötve, de különben is kevesebb befektetéssel dolgozván, nem kell annyi súlyt helyeznie arra, hogy ter-

Graepel Hugó-féle szabadalmazott törekrosta

Graepel Hugó-féle szabad. gabona- és lóherecséplőgépek 2 dobbal.

**Malomberendezések. Olajmalmok. Konkolyválasztó-
gépek és rostalemezek kaphatók:**

**Graepel Hugónál, gép- és rostalemez-
gyár, malomépítész**

Budapest, V., Váci-ut 40—46.

☛ Eddig több mint 750 törekrosta eladott.

kimutatja, hogy e tőkéknek alig tized részét

en a háziipar a mező-
ég ruházati kellékeinek
teinek nagyobb részét
megszűnt és az ország
mindenkor kifogástalan
ására utalta nemcsak
mezőgazdasággal fog-
unk legnagyobb részét is,
sak tönkre tettünk egy
volt háziipart, de e
uk magunkat lehet mon-
Ausztria gyáriparának.
emlékiratnak, hogy ezen
nem vette fel az ipari

kender és lenkóró fel-
em mezőgazdasági mun-
ari foglalkozássá vált,
gazda működése meg-
percében, midőn a len-
t a földtől elválasztotta,
azt kévébe kötve az
adta. A földművelésügyi
e tekintetben a beruhá-
ére fel van hatalmazva
termelő szövetkezetek
onban a felhatalmazás
k között mozog, hogy
agy nehézségekbe fog-
lő alatt ezen kidolgozó
hi.

ha nem lesz elegendő
akkor hiába fogunk
állítani, mert hisz nem
hogy idegen országból
nyagból táplálkozzanak
zoosan összefügg tehát
ztése az iparfejlesztés-
tartjuk tehát az emlék-
nem terjeszkedett ki.
lékirat rámutat arra,
olajgyár, amely lenolaj
erendezkedett, a lenmag
Romániából hozza be s
ar mezőgazdaság, hanem
zdaságának van előnyére.
ü volna azt válaszolni,
ar gazdák élehetlensége,
cs megadva a mód, hogy
kesíthessék, akkor ami
tésekkel ellátott mező-
a versenyezhet a román
amely vízjogilag nin-
egkötvé, de különben is
tással dolgozván, nem
helyeznie arra, hogy ter-

melvényének minden részét lehetőleg ér-
tekesítse.

További hiánya az emlékiratnak az
is, hogy meg nem emlékezik a *dohány-
gyártási iparról*. Az európai országok közül
Magyarország egyike azoknak amely leg-
jobban kihasználhatná a dohánytermelés
előnyeit. Az állami monopólium ugyan e
tekintetben némileg akadályul szolgál, de
leküzdhetők volnának ezen akadályok egy
kis jóakarattal. Míg most a termelt dohán-
nyunk nagy részét nyers állapotban tehát
a legértéktelebb alakban visszük ki a
külföldre, az feldolgozott tetszetős alak-
ban s megfelelő jó minőségben még job-
ban és könnyebben találna piacot. És a
dohányfeldolgozásra fordított munkaerő
hazánk népességének esnék javára. Itt is
azonban maga a kereskedelemügyi mi-
niszter nem tehetne meg mindent, mert
hisz a dohánymonopólium a pénzügy-
miniszterium kezelésébe tartozik, ahol azon-
ban sem a dohány minőségi természetése,
sem a külföldi dohányfajoknak kiszori-
tása még eddig valami nagyobb tevékeny-
séget nem mutathat fel. Ma Magyarország
dohánybehozatala több millió koronával
meghaladja a hazai természetösszes meny-
nyiségének értékét.

S nem azért van kivitelünk, mert
főlölegünk volna, hanem van fölösle-
günk oly dohányfajokban, amelyek ter-
mesztését meg kellene szorítani és oly faj-
ták természetét elősegíteni, amelyeket kül-
földről hozunk be.

Kérjük tehát a kereskedelemügyi
minisztert, hogy a dohányfeldolgozást is
vegye be iparpolitikai tevékenysége körébe
és hasson oda, hogy e célra a megfelelő
dohányfajták természetessenek.

Nem emlékszik meg az emlékirat a
sörpar fejlesztéséről. Ezen iparág is a
mezőgazdaságban leli létalapját, és egyik
Németországból lassan kiszoruló igen
értékes mezőgazdasági termékünknek, az
árpának feldolgozására volna hivatott,
másfelől pedig foglalkozást nyújtana a
komlótermesztésnél, amely növény műve-
lése igen sok gyengébb erő kihasználását
tenné lehetővé. Ezirányban az ipari szak-
oktatásnál kellene az első lépéseket meg-
tenni, hogy egy sörfőzőképző szakiskola
állítassék fel, mert vidéki sörparunk
azért nem tud előrehaladni, miután kép-
zett főzőkkel nem bír, nincs módjában
drága külföldi egyéneket alkalmazni s így
nemhogy sörparunk itthon fejlődne, de
a finomabb söröknek nagy beözönlése

van olyan piacokról, ahová sörfőzésre
alkalmas nyersterményeink egy részét
visszük.

Még azt is megjegyezhetjük itt, hogy
ezen sörfőzőképző iskola semmiféle na-
gyobb áldozatokat nem róna az államra,
miután az ott előállított sör és élesztő
kapós cikket képezne.

Együttal ezen szakiskola kísérleti
állomás is lehetne, mert a vidéki kisebb
sörgyárak erre berendezve nincsenek s
e nélkül ma okszerű üzem el sem kép-
zelhető, a nagy gyárak ezt maguk teszik,
de a kis gyáraknak nincs módjukban, már
pedig az iparpolitikának a gyengék támo-
gatására is kell szolgálnia.

Ezenkívül fontos körülmény lenne
ezen iparágban, hogy az olcsó sört
gyártsa, mert sok a panasz az ipari
munkások részéről, — akik tudvalevőleg
csakis sörvivők — hogy e tekintetben
igen terhesen meg vannak róva a drága
sör fogyasztása miatt, ezen segíteni kell,
de lehet is.

Felemlithetjük, hogy a *sóipar* is fej-
leszhető volna, hacsak annyit tenne
meg a pénzügyminiszter, hogy a só árát
felével leszállítaná, már ezáltal is a
fogyasztás még egyszer oly nagy lenne,
ezáltal kétszer oly nagy munkaerő lenne
foglalkoztatható, s a sóvasutak is nagyobb
kihasználást eredményeznének.

Azon félelem, hogy a só árának
felére leszállítása a jövedelmezőség szem-
pontjából aggályos volna, abszolúte meg
nem állhat, mert ugy emberi táplálék,
mint állati táplálék gyanánt magas ára
miatt nem annyi fogyasztatik, mint ok-
szerüleg felhasználandó volna.

Kifejezett az emlékirat még egy, a
mezőgazdasággal közel összefüggésben
lévő iparágat, a *tőzegipart*.

Lehet ugyan, hogy ez azért történt,
mert mint a miniszterium egy mult évi
leirata magát kifejezte, „a tőzeggyárak
üzemirányzatuknál fogva kifejezetten ipari
jellegűeknek nem minősíthetők.”

Szabadjon erre azon véleményt koc-
kázatnunk, hogy e tekintetben a keres-
kedelemügyi miniszterium definíciója tel-
jesen helyt nem álló.

Mert a tőzegtermelésnél maga a
termelés is sokszor a legkomplikáltabb
gépekkel történik, míg a forgalmat képező
tőzegáru csakis gyári feldolgozás útján
jön forgalomba, midőn az szétszaggatott,
megrostáltatott, osztályoztatott s össze-
prezelve csomagoltatott. Ugyanazon el-

járás van a tőzeg ipari előállításánál,
mint a liszt feldolgozásánál s még senkinek
sem jutott eszébe azt mondani, hogy a
liszt előállítása nem ipar.

Ezen iparággal igen sok munkást
lehetne foglalkoztatnunk és a mezőgazda-
sági munkálatoktól nem volna szükséges
munkaerőt elvenni, mert hisz azon időben,
midőn legnagyobb a munkásszükséglet, a
tőzegtermelés nyugodhatnék és azon idő-
szakok volnának felhasználhatók, midőn
az emberi munkakéz kevésbé van
igénybevéve.

Ezek alapján meg is mutatta a
kereskedelemügyi miniszterium, hogy a
tőzegipart nem iparnak tekinti, mert oly
föltételekhez kötötte a támogatást, amely
föltételek nem indokoltak s olyan támo-
gatást helyezett kilátásba, amelyet egy
vállalkozó sem óhajtott igénybe venni.

Ezek a legjobb módok arra, hogy
az ipari vállalkozások már csirájukban
megölessenek és oly terményt külföldről
importáljunk, amelyből nagy termelésünk
és kivitelünk lehetne. Ellenben mint a
legutóbbi napokban olvashattuk, nagy ál-
lamikedvezmények fognak adni egy mű-
selyemgyár alapítására, amely iparág nem
lesz utalva arra, hogy mezőgazdaságilag
előállított terményeket dolgozzon fel, ha
csak különös kedvezményt nem nyer arra,
hogy szeszt oly áron kapjon, amely áron
motorikus használatra nem kaphatunk.

Az emlékirat rámutat arra, hogy ki-
vánatos volna a *mezőgazdasági gépgyár-
tásnál* a speciális gyártás behozatala;
nagyon osztjuk ezen kijelentést s itt kü-
lönösen reá kell mutatnunk arra, meny-
nyire hiányát érezzük egy jól működő
ekegyárnak. Az emlékirat kimutatja azt,
hogy hazai szükségletünknek csak 25%-át
képesek honi gyáraink előállítani. Tehát
75%-át az ekéknek még ma is a kül-
földről kell behozunk. És mondhatjuk,
hogy a drágább ekéket hozzuk külföldről,
mert hisz az előhaladottabb kultúra csak
jó ekével tud dolgozni, már pedig saj-
nos hazai ekegyáraink még eddig kevés
jóminőségű ekét állítottak elő. Nagyon
kivánatos volna pedig a jobb művelés
elterjedése szempontjából, hogy egy tisztán
ekegyártással foglalkozó gyár létesít-
tessék, amely nemcsak a honi szükség-
letet elégítené ki, hanem ugy hiszszük
Kelet felé is jó piacot találhatna.

Még egy nagy hiánya az emlékirat-
nak az is, hogy a kartellekről meg nem
emlékezik és nem helyezi kilátásba azt,

Szuperfoszfátot

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli—23—24% kénsavas-
káli tartalommal

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli—74—76% kénsavas-
káli tartalommal

Kovasavas-kálit

(dohánytrágyázásra) továbbá mindennemű egyéb
műtragyaféléket azonkívül

Rézgáliczot

(98—99%) elismert kitűnő minőségben legolcsóbban
szállít a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részv.-társaság Budapest, V., Fürdő-utca 8.

tőrekrosta

gögepek 2 dobbal.

nkolyválasztó-
tők:

és rostalemez-
malomépítész

o tőrekrosta eladatott.

hogyan egy kartell törvény fog alkottatni, amely úgy a fogyasztót, mint az ipari termelőt szükség esetén megvédelmezné.

Az egészséges iparpolitika megkívánja azt, hogy úgy a tisztességtelen versengés, mint a fogyasztók kizsákmányolása lehetőleg korlátozassék. Ez pedig ma már szerény nézetünk szerint egy kartell törvény nélkül el nem érhető. Hogy csak egy példára mutassunk rá, hogy a kartellek mennyire össze nem egyeztethetők egy ország iparpolitikájával, reámutatunk a magyar szénkartellre. Az emlékirat kifejezést ad annak, hogy gyári vállalatok alapításának elősegítése oly helyeken történjék, ahol a megfelelő erőforrás rendelkezésre áll. Egyike a legnagyobb erőforrásoknak a szén. S nem látjuk azt, hogy ezen szénbányák közelében erősebb ipartelemek alakulnának. S miért nem alakulnak? Mert a szénkartell a bánya közelében sem adja olcsóbbért a szenet, mint nagy távolságokban. Vegyük például a felső-gallai szénbányát. A felső-gallai szén akár 15 kilométernyire használtatik fel a bányától, akár 250 kilométernyire vitetik, csak egy áron kapható. És pedig 85 kr. egy mm. szén, akár közel, akár távol. Mi következik ebből? A magyar szén nem a magyar ipart támogatja, mert a magyar gyáros, ha a bánya tövében is üti fel sátorát, akkor sem kapja a szenet olcsóbban, mint az az osztrák gyáros, akinek a szenet a bányavállalat éppen úgy 85 kr.-ért szállítja mm.-ként nagyobb mennyiségűre is, tehát a hazai szénnel nem a hazai ipar, hanem az osztrák ipar lesz elősegítve. Minden mm. szénél majdnem 1 koronát áldozunk az osztrák ipar fejlesztésére.

Az ilyeneket meggátolni iparpolitikai föladat, mert hisz azt már láttuk a múltban, hogy a szén vasúti tarifájának leszállítása sem a gazdaközönségnek, sem az iparvállalatoknak nem vált előnyére, miután a szénbányavállalatok amennyivel leszállítottak a vasúti fuvarbér, annyival emelték a szén árát.

Általánosságban még egy megjegyzést kell tennünk a gyáripari fejlesztés tekintetében. Maga az emlékirat is elismeri, hogy az a legegészségesebb gyáripar, amely a kézműiparból fejlődik ki. Teljesen aláírjuk az emlékirat készítőjének eme nézetét, azonban reá mutatnunk arra, hogy a gyakorlati életben nem egészen így történik.

Az ipar legtöbb terén megfelelő munkaerők vannak. Sőt a külföldiek is

bizonyos munkakörökben a magyar munkásoknak előnyt nyújtanak. Tehát azt bizonyítja ez, hogy a magyar munkás érzékkel bír az ipar legtöbb ága iránt. Itt tehát egy kiválasztási proczeszusunak kellene végbemennie a megfelelő munkaerőket kikeresni, a már létező kisiparosokat oly mérvben támogatni, hogy abból a gyáripar kifejlődhessék. E téren vannak is tapasztalataink. Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” által évenként tartatni szokott gépversenyeken már több ízben megesezt az, hogy oly kisiparosok gépei okoztak feltűnést, akikről abszolúte senki tudomással nem bírt.

Hivatkozhatunk a kettős ekék első gyártójára, aki falusi kovács volt, hivatkozhatunk a hódmezővásárhelyi rostagyárosra, akinek rostái a szonoki rostaversenyen kellettek feltűnést. Ezen törekvő iparos ma már gyárteleppel bír, s ha nem lett volna alkalmá ezen gépversenyen gyártmányait bemutatni, megmaradt volna falusi rostakészítőnek és nem volna ma tulajdonosa egy virágzó gyártelepnek. Azonban az iparfejlesztési osztály ezen gyakorlati életben előforduló mozgalmak iránt eddig nem érdeklődött, pedig most is egy fontos megoldandó kérdés előtt állunk, a gőzszántásnak eszközlése cséplőgép-lokomobilok útján. Mindezeket azért hoztuk föl, hogy reámutassunk arra, miszerint azokat a szakmákat nem mindég külföldön kell keresnünk, meg lehetne egy kis jóakarattal sokszor itthon is találni, ha nem volnánk úgy azokkal, hogy csak a külföldi imponál, a belföldit pedig lenézzük. A külföldinek hajlandók vagyunk százezreket adni, míg a belföldi embertől az ezreket is a legtöbbször sajnáljuk.

Az emlékirat nagyon helyesen reámutat a kivándorlásra is s azt hangsúlyozza, hogy a kivándorlás csökkenthető volna a gyáripar nagyobb mérvű fejlesztésével. Ehhez csak egyet kell fűznünk, hogy kivándorlóink legnagyobb része mezőgazdasággal foglalkozó egyén, s a kivándorló legszivesebben foglalkoznék itthon is azon iparágakkal, amelyek a mezőgazdasággal szoros összefüggésben állanak. S ezen iparágak felelnek meg legjobban az ő céljainak is, miután a mezőgazdasági iparágak azon időszakban igénylik a munkáskezet, midőn a szorgosabb mezőgazdasági munkák nem veszik igénybe. Ezért vagyunk tehát bátrak újból azt ajánlani, hogy elsősorban és lehető leggyorsabb tempóban azon iparágak fejlesztendők s azokra helye-

zendő a legnagyobb súly, amelyek a mezőgazdasággal szoros vonatkozásban állanak.

ÜZEMTAN.

Rovatvezető: Hensch Árpád.

Üzleti kérdések.

Ezen czim alatt Hensch tanár ura „Köztelek” 1903. évi deczember hó 23-iki számában egy hosszabb czikket közöl, melyben a gazdaságok berendezése és kezelése körül fölmerülő üzleti kérdések egész sorát vetette fel, ha nem csalódom, azzal a czélzattal, hogy azokhoz a gazdák közül mások is hozzászólhassanak.

Tudomásom szerint a felvetett kérdésekhez ezideig senki sem szólt hozzá, pedig nagyon fontos volna a tárgyalásuk, egyrészt azért, mert a felvetett kérdések részletesebb fejtegetésével a gyakorlatból vett tapasztalatok alapján sok téves nézet oszolnék szét, másrészt ezirányu nagyon is szegény szakirodalmunk egy kissé fellendülne. Elhatároztam hát, hogy megtöröm a jeget azzal, hogy a felvetett kérdések közül egyet kiragadva, azt részletesebb fejtegetés tárgyává teszem.

A fentjelzett czikkből Hensch tanár ura többek között a használlattenyésztés szervezéséről szólva, annak csekély jövedelmezőségét legtöbb esetben a hibás szervezésben látja. A hiba pedig onnét ered, mivel gazdáink az állattartás létesítésénél a takarmány értékesítésére, a trágyának olcsón való nyeresére előszámításokat nem eszközölnek; pedig ugymond ezek kipuhatólása nélkül az egyes állattenyésztési ágak viszonylagos jövedelmezőségéről biztos tudomást alig szerezhethetünk.

Ennek a mondásnak súlyát érzik a gazdák is, hogy ebbeli követelményeknek még se tesznek eleget, az nem annyira az előszámításokkal járó munkára, vesződségre, mint inkább más három fontosabb okra vezethető vissza.

Az 1-ső s talán legfontosabb az, mit Hensch tanár ur is említett, hogy legtöbb gazdaságban hiányzik az előszámításokhoz szükséges számadat. A szakkönyvekben található számadatokban nem biznak, mert azok az ő különleges viszonyaik közt szerzett tapasztalatokkal általánosságban sem egyeznek meg.

2-ik az, hogy azok is, akikben megvolt a hajlandóság előszámítások eszközölésére, vagy a takarmány értékesülését meg is állapították, hallomásunk szerint olyan kétes értékeket kaptak, ami sehogy se áll arányban a ráfordított fáradsággal és munkával.

A második ok magában foglalja a harmadikat is, ez pedig az, hogy nem biznak a gyakorlatban elterjedt előszámítási módokban.

Számos gazda panaszkodott, őt az előszámítás becsapta, tévutra vezette. Valahányszor előszámítások útján állapította meg a takarmányértékesülési árat, mindig más és más eredményhez jutott. A szálastakarmány q.-ja 3 kor-nál többre alig értékesült. Többször megesezt vele az is, daczára annak, hogy szénája jobb volt, mint az előlbeni évben, a bevétel pedig az előző évtől alig tért el számottevő

Ajánlok: muharmagot, tarlórépamagot, csibehurt, paprikakölest, pohánkát, mustármagot.

Veszek: biborheremagot és tavaszi repczét.

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udvari magkereskedése
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. szám.

összeggel, mégis jóval kevésbé értékesült, mint a rosszabb takarmánya. Ha pedig ez így van, akkor ő az előszámításokban nem bizhat, abból tanúságot a jövőre le nem vonhat.

Keresve kutatva az okokat, tényleg rájövünk arra, hogyha a gazdáknak ezek a feltevései az előszámításokról nem is indokoltak eléggé, de könnyen érthetők. Értjük, mert nekünk is az a meggyőződésünk, hogy a szalastakarmány értékesülésének a meghatározására a gyakorlatban elterjedt módszerek hiányosak, meg nem felelők.

Ezen állításunk beigazolására vegyünk egy a gyakorlatban meglehetősen elterjedt előszámítási módot és egyet, amely körülményesebb, de a tudomány mai állásának jobban megfelel.

Hasonlítsuk össze ezt a két számítási módot s nézzük mennyiben egyeznek meg s mennyiben térnek el egymástól.

Megegyeznek abban, hogy a bevételek mindkettőnél ugyanazok. A kiadásokból a II. módszerrel a 7. és 8. tétel kimaradt és egy újabb tétellel (14.) az alomszalma árának a kiadások közé való felvételével megtoldott.

Az első módszer szerint a bevételekből a felsorolt kiadások levonattak, a különbség maradt a szalastakarmány értékesítési árának. Kérdés most már az, vajjon a szalastakarmány tényleg ennyiben értékesült-e vagy nem? Kijelenthetjük, hogy sem általánosságban, sem részleteiben a szalastakarmánynak ez az értékesülése nem felel meg a valóságnak.

Nem felel meg először azért, mert az alomszalma a szalastakarmányok közé nem lehet felvenni, miután az a szénaértékkel kapcsolatban nem hozható azon egyszerű oknál fogva, mert az nem takarmány, hanem trágyaanyag. Viszont a kiadásokból sem szabad kihagyni, mivel az értéket képviseli.

2-szor. Az egyes szalasz- és gyök-, gumós-takarmányok közti különbséget a szénaérték szerinti megkülönböztetés még általánosságban sem fejezi ki helyesen; mert a haszonállataival a gazda sokféle szalastakarmányt fogyasztat, melynek értéke, beltartalma, táphatása, ezek alapján a haszna nagyon eltérő lehet, azokat egy arányszám alá foglalni nem szabad, mivel

I. mód. A szalastakarmány értékesülése juhászat útján.

Sorszám	Bevétel	Egyenkint		Összesen		Sorszám	Kiadás	Egyenkint		Összesen	
		K.	f.	K.	f.			K.	f.	K.	f.
1	12-70 q. gyapju zsirban nyírva a 98 K.	1270	60			1	4375 K. állattól 5% os kamatja	218	75		
2	25 drb mustra-anya a 20 K.	500	—			2	7502 K. épülettől 5% os kamatja, 1% os törlesztése	450	12		
3	15 drb 1-ső rendű 1 1/2 éves kos a 60 K.	900	—			3	220 K. eszköztől 5% os kamatja, 8% os törlesztése	28	60		
4	5 drb 2-od rendű 1 1/2 éves kos a 50 K.	250	—			4	Épületjavítás	20	—		
5	25 drb pecsenyebáránny a 10 K.	250	—			5	Leltár-fenntartás számadás szerint	4	20	721	67
6	25 drb pecsenyebáránny a 8 K.	200	—			6	Cselédbér, szertáros 1/3 fizetése és bojtár bére	470	16	470	16
7	Börökért befolyt	8	40	3379							
8	Felhasznált alom és takarmány után nyert 2086 q. trágya értéke a 40 fillér	834	40	834	40		Takarmány:				
	Összes bevétel			4213	43	7	30-42 q. zab a 11-62 korona	353	48		
	Levonva a kiadást			2441	37	8	42-40 q. olajpogácsa a 10 korona	424	—	819	44
	Marad a szalastakarmány, répa és alom értékesítésére			1772	03	9	2-69 q. só a 15-60 korona	41	96		
	Ha a felszámított alom és takarmányfélleket átszámítjuk szénaértékre és pedig:					10	Világítás, gyógyszer számadás szerint	30	10		
	189 q. széna értékszáma 1-0 = 189 q. szénaértékkel					11	Nyírásért kifizetett	30	—		
	212 „ tavaszi szalma 0-5 = 106 „ „					12	Takarmányelőkészítés	70	—		
	318 „ takarmányrépa 0-2 = 63 „ „					13	Legelőbér 30 hold gyenge legelőért a 10 korona	300	—	430	10
	454 „ alomszalma 0-3 = 136 „ „						Összesen			2441	37
	Összesen 494 q. szénaérték mennyiség 1772 K.-val, 1 q. 3-57 K.-val értékesült.										

Miután pedig vidékünkön a széna q.-kint 4 koronával mindig értékesíthető, a juhászaton 0-43 koronát veszít a gazdaság minden q. szénaérték után. Ez a vélemény áll a gazdasági tanintézet juhászatáról ugyancsak a „Köztelek” 1903. december 23-iki számában. Kérdés azonban az, hogy a széna értékesítési ára a piaci árral összehasonlítható-e? Véleményünk szerint nem, mert a szalastakarmánynak az értékesülési áron kívül más haszna is van, úgy, hogy a gazda a takarmány értékesítésével nagyon meg lehet elégedve, ha az az állat tenyésztése után a gazdasági áron értékesül. De mielőtt a gyakorlatra tanúságot vonnánk, nézzük a másik módszer szerint mennyiben értékesül a szalastakarmány.

II. mód. A szalastakarmány értékesülése juhászat útján.

Sorszám	Bevétel	Egyenkint		Összesen		Sorszám	Kiadás	Egyenkint		Összesen	
		K.	f.	K.	f.			K.	f.	K.	f.
1-8	alatt felsorolt tételek összege			4213	40	1-5	alatt foglalt tételek összege	721	67	721	67
	Összes bevétel			4213	40	6	„ „ „ „	470	16	470	16
	Levonva a kiadást			2118	89	9	„ „ „ „	41	96	41	96
	Marad a takarmány értékesítésére			2094	51	10-13	455 q. alomszalma a 1 K.	430	10	430	10
						14	Összesen	455	—	455	—
							Összesen			2118	89

Takarmány	Tápegység	A takarmány-tápegység tartalma	A tápegység értékesítési ára fillér	100 kg. takarmány értékesítési ára korona	100 kg. takarmány gazdasági ára korona	100 kg. takarmány piaci ára korona	100 kg. takarmány a gazdasági árnál jobban értékesült korona	100 kg. takarmány a piaci árnál jobban értékesült korona	100 kg. takarmány a gazdasági árnál rosszabbul értékesült korona	100 kg. takarmány a piaci árnál rosszabbul értékesült korona
Zab 30-42 q.	77-7	2367-5	7-7	5-98	6-94	8-50	—	0-78	—	—
Olajpogácsa 42-40 q.	140-0	5936-0	7-7	10-78	—	10-00	—	0-04	—	—
Lóhere (jóminőségű) 189 q.	52-5	9922-5	7-7	4-04	3-85	4-00	—	—	—	0-08
Tavaszi szalma 212 q.	25-0	5300-0	7-7	1-92	—	2-00	—	—	—	—
Takarmányrépa 318 q.	11-5	3657-0	7-7	0-88	0-72	0-80	0-16	0-08	—	—
Összesen		27183-0							0-96	2-52
Egy tápegység értékesítési ára (2094-51 : 27183) = 7-7 fillér										

hurt, agot.

kedése 33. szám.

kisebb tételekben is a keresletnek megfelelően áruha bocsátanak.

Nagyon természetesen, hogy közvetítők útján történő eladásnál jóval alacsonyabb árakat érhetünk el, mintha egyenesen az illető cégnek adnók el az árut, aki azt speciális céljaira fel tudja dolgozni.

Ez már nehezebb és körülményesebb eljárás. A külföldi cégeknek ismerni kell szokásait, némileg bele kell hatolni üzleti titkaikba s ez mind nem könnyű feladat, mert elsősorban ők is hazafiak és saját országuk természetnyeit pártfogolják, no meg azután elfogultak is a magyarországi gyógyfű-árak iránt, mert — ez meg már megint a mi gyengeségünk — hogy szeretjük a rosszat is a jóval egyetemben elsűtni.

Nevelni kell tehát a népet elsősorban is arra, hogy az ocso és szemét nem a jó gabona közé való, tehát a gyógynövényeknél is csak a jó és kifogástalan minőség az, ami értékes, a selejtes áru pedig csak szemét és trágyára való.

Természetesen, hogy ilyen nagyhorderejű kérdést egyes emberek által nem lehet megoldani. Az iskola az alap, ahol a gyermekkel meg kell kedveltetni a fatenyésztés gyakorlati ismertetésével kapcsolatban a hasznos gyógyfűvek ismeretét, a gyűjtésnek és szárogatásnak helyes keresztülvitelét. De lehetővé kell tenni azt is, hogy a gyűjtött és megszártított készlet értékesíteni is tudja, mert a pénz, a társadalomnak ez a legfontosabb forgalmi eszköze, bírja igazán animálni a gyermeket is valamely dolog megkedveltetésére.

Az általunk felsorolt kerti virágok és vadontermő gyógyfűvek mind olyan féleségek voltak, amelyek az országban majdnem mindenütt felfalálhatók. Gyűjtésük tehát könnyen lehetséges és értékesítésük sem jár különösebb nehézséggel.

Megtörténik azonban az is, hogy valamely gyógyfű értékesítésével pár hónapig várunk kell. Egyrészt, hogy jobb árt kaphassunk érte, másrészt, hogy momentán nem volt arra a speciális fajtára kereslet. Ebben az esetben az illető árut el kell raktározni s e célra legmegfelelőbb helyiség a padlás.

A legtöbb gyógyfűvet zsákokban, vagy bálokban a padláson eltarthatjuk. Némely virág kényes, mert higroszkopikus tulajdonságánál fogva a levegő nedvességét magába veszi s kivált köröskörül a zsák oldalán penészt kap.

Az ilyen virágféléket — mint pl. a mályvarózsa — nem szabad zsákban telettenünk, hanem garadában.

Vannak igen kényes virágfélék, melyek színüket veszítik, pl. az ökörfarkkóró; ennek eltarásával a természet, vagy gyűjtő sohase vesződjön, hanem adja el azonnal, amint van belőle valamelyes készlete.

Az értékesítésnek mindezekon kívül igen jelentékeny tényezője a gyógyfűeknek portól, szeméttől, vagy egyéb gyomoktól való megszabadítása és a tetszetős csomagolás.

A hazai gyógyfűtermesztést és gyűjtést nagyban előmozdítaná egy olyan vállalat vagy cég, mely ne csak mint közvetítő külföldre szállítaná az árut, hanem feldolgozná maga is. Azokból a gyógyfűvekből, amelyekből extraktumok és aetherikus olajok nyerhetők, kémiai labora-

tóriumokban kivonatolná; amelyek mint teák kerülnek forgalomba, azokat felaprogatná és megfelelően elkészítené; több virágféléből és összeaprogatott gyökérből füstölök készülnek, ezeket is előállítaná az illető gyár, vagy cég; szóval sok szép pénz maradna így az országban, pedig nekünk nagyon takarékosoknak kell lennünk, mert más államokhoz képest elég szegények vagyunk. Ha nincs iparunk, legalább a föld termékeiből értékesítsünk minden értékesíthetőt.

Miként már előző cikkeimben említettem, a gyógyfűtermesztés és gyűjtés előmozdítását olyképpen vélem megoldhatónak, miként az a szederfatenyésztés és ezzel kapcsolatban a selyembogártenyésztésnél lassan, de biztosan dülöngélt. Akár községek volnának törvényhozásilag kötelezve arra, hogy faiskolájuknak egy részében gyógyfűveket is tartoznak termeszteni, akár a tanítók volnának kötelezve arra, hogy az iskolás gyermekekkel ne csak a természetet, de az illető vidék speciális vadontermő gyógyfűveinek gyűjtését megismertessék és megkedveltessék: mindenesetre a kezdetnek az iskolából kellene kiindulnia. A községitanítók a szártított gyógyfűveket beszolgáltathatnák bizonyos központokba, pl. a kerületi szőlészeti és borászati felügyelőkhöz, kik viszont a központi raktárakba, vagy feldolgozó helyiségekbe küldnék. Természetesen, hogy ilyen módon bizonyos állami kezelés alá kerülne a dolog, tehát az államnak kellene előlegeit is adnia, hogy az illetők kedvüket ne veszítsék. Az állam ilyen módon tulajdonképpen inkább erkölcsi pressióval mozditaná elő az ügyet, mert hiszen anyagi áldozatról nem igen lehetne szó, csak előlegről. S ha nem iparkodunk lépést tartani a népek versenyében, úgy csakhamar a Balkán-államok fognak megelőzni bennünket, hol a népek ugyanis nagy hajlama van a kertészkedésre, de ahol egyszerűen ma még a gyógyfűféléseknek is legnagyobb keletjük van, mert a közép még mindig többet bizik a növényekben rejlő gyógyító erőben, mint az egyéb, apró adagokban kiszolgáltatót gyógyszerekben, tehát ezt az esetleges jó piacunkat is végkép elveszítjük.

Gondolkozzunk és dolgozzunk! Ha ezt a jelszót írjuk zászlónkra, bizonyára mienk lesz a győzelem a népek harcában is.

Bajor Lajos.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

428. kérdés. 2500 darabból álló birka-állományom az ősszel november közepén szorult be és a tavasszal április elején lett ismét legelőre kiverve. A tavasszal elhullott birkák bonczolásánál több-kevesebb mételyt találtunk, ezáltal figyelmessé téve az azután szórványosan vérben és más egyéb okoknál elhullottakat figyelmesen megvizsgálva, mind-egyikben találtunk mételyt. Az elhullás úgy a télen, mint a tavasszal kihajtás után is a rendesen nem nagyobb és határozottan észle-

hető, hogy a birka kihajtás óta szemlétoást javul és kitünő kondícióban van. Kihajtás óta minden csapatból igen jó husu egyedeket vágattunk és bonczolás alkalmával kevés kivétellel mindegyikben találtunk 3-8 szem mételyt. Kérdem, mint lehet, hogy mételyes birka szemlétoást javuljon, holott az ősz óta, amikor a birka a mételyt szedhette, több mint 6 hónap mulott el? Képzülhet-e ily birka? Ha nem, meddig lehet tartani? Az anyák hasasok és csak augusztus 1-én kezdik az ellést, felnevelhetik-e a bányát? Szaporodik-e a métely a birkában? Van-e eset arra, hogy a métely a birkában el is pusztul és az állomány kitisztul?

Sz. E.

429. kérdés. Mult évben olvastam, hogy sásas békarokkás kaszálóit úgy lehet szarvasmarhával jobban értékesíteni, ha azt bezsombolyazzuk. Ez évben én is úgy akartam azt elvermelni, de gazdatársam erről lebeszél és azt állítja, hogy békarokkás szénát elvermelve épp úgy nem eszi meg a szarvasmarha, mintha felszárogtatva van, sőt még ártalmára van és a jó árpaszalma többet ér. Rétejeimet rövid idő mulva kaszálni akarom, kérek mielőbb felvilágosítást.

K. M.

430. kérdés. Egy darab földemben, mely gyeplő volt és a mult ősszel törtetem fel, az idén tavasszal marharépat ültettem, de a mostoha időjárás miatt, dacára két izbeni ültetésnek nem kelt semmi répa. Eltekintve, hogy ezen jó földet úgy sem akarnám üresen hagyni, de a mai viszonyok között, midőn takarmány-nemünk ugys roppant kevés lesz, méltóztassanak egy valami takarmánynemet ajánlani (kölesen és csalamádén kívül), ami mondjuk ha jövő hó 10-ig elvetném még az idén bőségesen jó takarmányt szolgáltatna. Célzerűbb volna-e esetleg tarlórépát most beültetni és ha igen mily fajtát, mily sortávolságra és holdankint hány kg. szükséges, éppugy kérem az esetleg ajánlandó takarmánynemű vetési módozatát és holdankinti magszükségletét?

F. B.

431. kérdés. Haszonbéri szerződés szerinti zöld-ugart tartozom átadni; köteles-e tölem a tulajdonos oly bükkönnyel bevetett földet, mely takarmánynak kaszálatni fog, de trágyázva nem volt, ugarnak betudni? A szántó-föld gyöngye agyagos talaj.

Sch. Gy.

432. kérdés. Kérném szives felvilágosításukat arra nézve, hogy Béres József szabadalmazott új sines dobkosara bevált-e a gyakorlatban. Erdemes-e ezen szabalomtulajdonossal a dobkosarakat átalakíttatni?

G. B.

433. kérdés. Gépészünk a Brunner L. és társa cég által értékesítő dobkosár-sineket ajánlja beszereztetni, aminek előnyére többféle okot hozott fel. Tisztelettel kérdem gazdatársaimat, ha esetleg már ezen dobkosár-sinek valahol használatban voltak, mennyiben felelnek meg a kívánalmaknak.

Sz. F.

434. kérdés. Van 30 kat. hold repczém, s szeretném sarlózva vágatni és kévékbe kötni, vajjon helyesen tenném-e? És hogyha sarlózom és kévékbe kötöm, mivel kell a kévéket be-kötnöm, hogy az olcsó és jó legyen, kell-e kalangyába (keresztibe) rakni, s meddig kell az asztagba rakással várni. Egyáltalán mi a leg-

≡ Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök ≡

az országszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták“ és terménytisztító gépek.

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszerte 15-féle nagyságban különböző szerkezetben a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításhoz berendezett különleges gépeket, szeleió és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk.

Kalmár Zs. és Társa különleges terménytisztító gépgyára

Hódmező-Vásárhelyen. Sürgőnczim: Kalmár-rostagyár.

Telefon 69. szám.

praktikusabb eljárás e téren, ha van elég kézi munkaerő s a repeze jó? Kötöző-anyagnak van fiatal fűzfavessző, jó-e ez? Vagy zöld rozs, vagy zsinig a legelősebb és jobb vagy mi? A repeze 35 cm-es sorokba van vetve és fogatosan kapálva, szára a rossz idő miatt vékony és csak 70—80 cm. magas, de beczője van szépen.

435. kérdés. Kérek utbaigazítást nyújtani arra nézve, mi módon juthatnék hozzá a Hermann-féle tengeriművelési mód részletes ismertetéséhez?

436. kérdés. Van egy 4 éves vörös agyagu szőlőm, melyet kiültetés előtt 70 cm. mélységre rigolyázni hagytam és azután ültettem el 1 éves honi fajtájú gyökeres vesszővel. A szőlő azóta szépen fejlődik és gyümölcsözik is, de borzasztó módon elharapódik és szaporodik benne a mácsonya. Első években kevesebb, de a későbbiekben annyira szaporán nő a mácsonya, hogy 2—3 heti kapálás után alig lehet a tőkét ki látni közüle. A kapálással pedig mindig elővigyázó és óvatos voltam, amennyiben nedves talajjal sohase hagytam a szőlőt megkapálni. Kérem, mit tanácsolnak arra nézve, hogy a mácsonyától megszabaduljak, mit tegyek, hogy az kipszutuljon?

437. kérdés. Milyen lehetne oly terület, melyen helyenként a fűrészpör 70—80 cm. vastagon fekszik, termőképessé tenni; a terület $\frac{1}{2}$ hold nagysága, a növényzet kisül; volt benne burgonya, tengeri.

438. kérdés. Bérletem földjének java határárakkal van ellátva és az árok akáczfával beültetve. Az akáczfa zöme 40—50 éves lehet, tehát vastag, nagyon magas, azonkívül nagyon sűrű is, ennek következtében mintegy 12 mértföldnyire, annyira beárnyékolja bérlet területemet egész nyáron, hogy a rajta termett mischling vagy bükköny a munka és mag árát sem éri meg. Azonkívül pedig az árok szélétől mintegy 4—5 m. nyire szántani sem lehet a sok vastag gyökértől és a belőle kisarjadzott új hajtásoktól. Tehát összesen mintegy 16 mértföldnyi a haszonvehetlen, de bérlet terület. Miután ez így tetemes kárt okoz nekem, kérem, hogy követelhetem-e a fa kitakarítását az árok szélétől. Megjegyzem, hogy a földak mennyisége szerződésileg biztosítva van, továbbá, hogy a faterzs tulajdonosé, a galyazás pedig enyém.

439. kérdés. Mult évben vetett lóhermagomat egy budapesti magkereskedőtől szereztem be, utána a lóher igen koszos, holott koszmentes magot vettem tőle, kérem, hogy követelhetek-e kárpótlást a kereskedőtől, ha igen, mi az eljárás az ily esetben és mily összeget követelhetek? A lóherből 40 holdat vettem be és a kosz végett nem remélhetek sarjuvagy magtermést.

440. kérdés. Szíves értesítést kérek, hogy a mellékelt tengeri, mely Károlyi József gróf csurgói uradalmából vetőmagul vásároltatott aletsuti első utántermés gyanánt, nemesített aletsuti tengeri-e avagy czinkvantinó.

Örömmel olvastam a 379. sz. feleletet vadrepeze irtása ügyében, lévén nálunk is igen sok annyira, hogy még a trágyázott földben levő zabosbükkönyt is elnyomja. De mert már mindenütt a teljes virágjában van a vadrepeze

s így a permetezéssel már nem érünk célát, sarlóval fogom a virágját lecsapkodtatni, ez ha a jelenlegi termésnek nem is, de a jövő évi-nek annyiban talán használ, hogy nem érlelhet magot s nem szaporodik annyira.

441. kérdés. Benzinmotoros 36" lisztelő malmomhoz egy olyan ellenőrző szerkezetet vagy garatot óhajtánék alkalmazni, melylyel az örölt gabona mennyiségét űrmérték szerint mindig meg lehetne állapítani. Köszönettel venném, ha a „Kérdések és feleletek” rovatában ezirányban tájékoztatni sziveskednének.

442. kérdés. Ha a gabona marokrakó aratógépekkel lesz levágva, mennyit szokás a munkásoknak fizetni, — feltéve, ha a gereblyezés is géppel történik, — a kérébe kötés és keresztbe rakásért, gyenge termés mellett.

443. kérdés. A pöszméten (egres) a tél folyamán barna és fehér színű ágakat és hajtásokat észleltem. Most a tavasszal mind a kétszínű ág egyformán hajtott és hozott termést. Kérem, hogy ezek a fehér hajtások nem-e fattyuhajtások, melyek a helytelen kezeléskor nőttek és maradtak vissza?

444. kérdés. Gazdasági szempontból véve az aneroid vagy a higanyos légsúlymérő fele-e meg jobban, illetőleg melyik érzékenyebb a légnyomás és időjárásal szemben, melyiken lehet gyorsabban észrevenni az időváltozást, egyszóval melyik felel meg jobban egy gazdaságban?

445. kérdés. Kérem a lombtakarmány elkészítési és eltartási módját velem közölni. Rendelkezésemre áll: akácz-, fű- és nyárfa; alkalmasak-e ezen fák lombjai (mint téli takarmány) szarvasmarha és birka részére?

446. kérdés. A csillagfürt kis vagy nagylevelű (spergula) vethető-e tarlóba? Ha igen, milyen földbe, milyen elővetemény után? Én a csillagfürtöt takarmánynak, esetleg legelőnek óhajtánék. Továbbá kérem velem közölni, melyek azok a takarmánynövények, melyek sikerrel vethetők tarlóba?

447. kérdés. Kisebb szabású, azonban mindenesetre gőzerőre berendezett keményítőgyárat szeretnék birtokomon felállítani, kérem a felvilágosítást, hol, kitől nyerhetnék a keményítő-gyárról kimerítő felvilágosítást, mely gyár szokott keményítő-gyár felállításával foglalkozni?

448. kérdés. Felmaradt lenmagom, melyért nagyon alacsony árat kínálnak, eladjam-e most 18 koronáért, vagy várjak vele a jövő évig? Csiraképességét megtartja-e egy évig? Dohányt természetien középminőségű földben érdemes-e? Ugyanis zsély-i birtokom, mely II. és III. osztályú földekből áll, óhajtánék dohányt a kincstár részére természetien. Ha esetleg az engedélyt megkapom, mily lépéseket kell tennem, hogy feleletek kapjak, illetve hová forduljak aziránt?

449. kérdés. Szopósbarányok gilisztaságát mivel gyógyíthatnám meg? Megjegyzem, hogy elválasztani őket nem akarnám.

450. kérdés. Ujonnan épült magtáromon kívülről egy egyszerű zsákfelhúzó szándékozom alkalmazni, minthogy nem láttam ezen célznak megfelelő egyszerű, olcsó és gyors

szerkezetet, kérem velem tudatni, mily szerkezet volna legmegfelelőbb és mely czégnél rendelhetném azt meg. A felhúzó szerkezet a fedélszéken megerősített és abból kinyúló gerendán volna alkalmazva olyképpen, hogy a felhúzott zsák minden egyes emeleten levő külső ajtón bevihető legyen, a felfüggesztésre szánt kinyúló gerenda a külső föld színétől 10 m. magasan van. Ezen felhúzóra különösen a cséplési időnyben van szükségem, mivel a cséplési hely távolabb fekszik s így csak az igás kocsis és egy munkás áll rendelkezésre, a szerkezet tehát csak akkor válna be, ha azon a fuvarozó igás egy hektoliteres zsákot megerősítés nélkül képes a magtár bármely emeletére egyedül felhúzni.

451. kérdés. Ezidőszert ha 2 ember összejön, a szárazságot panaszolják el egymásnak, hozzáfűzve mindennemű aggodalmakat a rossz terméskilátásra. A sok szóbeszéd közt én azt állítottam: hogy csirázáskor, illetve szárahindulás előtt el van döntve, hogy a buzakalászbán, — ha ugyan odáig ér — hány buzaszem képes kifejlődni. Ennél több szem a kalászbán kifejlődésre nem juthat, bármily kedvező legyen is az időjárás. Az időjárásnak tehát csakis azon szerepe van, hogy az embriónális buzaszemeket teljes kifejlődésre bírja. Eszerint kevesebb igen, de több buzaszem a kalászbán fejlődni nem tud, mert nincs meg ott a legkedveztebb állapota. Helyes volt-e állításom?

452. kérdés. Lehetne-e a rétbén előforduló fűzfabokrokat kiirtani, anélkül, hogy azok gyökerét a földből kiásnók és ha igen, mily módon?

453. kérdés. Kérem a külön postacsomagban küldött buzákát megvizsgálni, hogy a rozsda teszi-e tönkre vagy más bajuk is van? A buzavetések folyton fogynak, gyengülnek.

454. kérdés. Kérem alábbi kérdéseimre feleletüket: I. 5-ös forgóm van: + bükköny, buza, lóher, + kapás, tavaszi. Folyó évben tavasz elején a buzába vetett here, mely jövő évben hivatva lenne az első kaszálás szarított mesterséges takarmányt adni, a második kaszálás pedig magtermést adni, először szépen kikelt, de az esős szárazság folytán a gyenge növények majdnem mind kivesztek. Így ezen idej vetésü herét jövőre megtartani ritkasága folytán nem lehet. Igen kérem engem tanácsal ellátni, hogy ezen veszteségemet hogyan pótolhatom. Lehetséges-e valami olyan növényt a buza learatása után az azonnali tarlóbuktatás és szeptember elején egy vetőszántásba vetni, mely jövő 1905. évben egy takarmánytermést adjon, melyet szárítva a marha jól megesszik télen és azután a második kaszálása magtermést adjon. Ha ez nem lenne lehetséges, úgy legalább 1905. tavasszal miféle olyan növényt lehetne vetni a buza nyomában, mely a herét pótolja és legalább egy jó bő takarmánytermést adjon, melyet a szarvasmarha jól eszik? A talaj közép-kötött s közepes trágyaerőben van. Az éghajlat olyan, hogy here és kalászos jól terem. Tavaszunk rendes időjárás mellett csapadékus és részben szeles. Bármilyen javaslatot, kérem a vetendő növénynek a talajmunkálását, vetésidőjét és (1600

MAGYAR-BELGA FÉMIPARGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Különlegesség: **Gazdasági vasutak szállítása.**

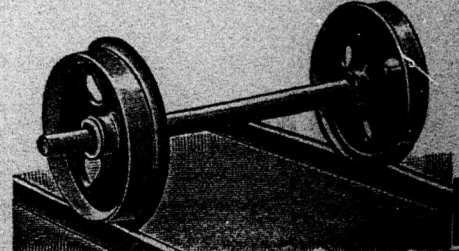
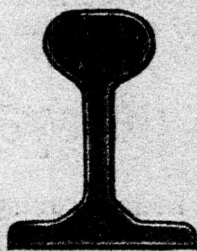
BUDAPEST, VI., Hungária-körút.

ELVÁLLAL:

Szállárd és szállítható vágányok szállítását **gazdasági és iparczélokra**; szabványos nyomtávu csatlakozó vágányok kiépítését; teljes vasuti berendezések és egyes alkatrészek bérbeadását; bármily vasutra vonatkozó előmunkálatok elkészítését és engedélyek kleszközlését; bármily keskenyvágányu vasuti alkatrészek javítását.

Rendkívül kedvező fizetési feltételek.

Költségvetésekkel és katalogussal díjmentesen szolgálunk.

mily szerke-
ezégnél ren-
szerkezet a
kinyúló ge-
hogy a fel-
n levő külső
szítésre szánt
ínétől 10 m.
különösen a
rnivel a csép-
csak az igás
zésre, a szer-
e, ha azon a
köt megeről-
ely emelése
D. I.
ha 2 ember
k el egymás-
godalmakat a
széd közt én
illetve szárba-
uzakalásban,
buzaszem ké-
a kalászbán
fedvező legyen
át csakis azon
ális buzaszem-
szerint keve-
kalászbán fej-
ott a legkez-
e állításom?
L. V.
rétben előfor-
kül, hogy azok
ha igen, mily
D. A.
n postacsomag-
álni, hogy a
bajuk is van?
gyengülnek.
tisztartóság.
i kérdéseimre
+ bükköny,
Folyó évben
ere, mely jövő
szálás szárított
második kaszá-
először szépen
olytán a gyenge
sztek. Így ezen
artani ritkasága
engem tanács-
ségemet hogyan
i olyan növényt
nali tarlóbuktá-
vetőszántásba
egy takarmány-
a marha jól meg-
kaszálása mag-
enne lehetséges,
miféle olyan nö-
mában, mely a
bó takarmány-
arvasmarha jól
közepes trágya-
en, hogy here és
rendes időjárás
n szeles. Bármí
etendő növénynek
idejét és (1800

□-ölenként) holdanként a vetőmag mennyisé-
gét közölni és a termés elkészítési módját.
1906-ban ezen táblába kapás jönne trágyázva.
II. Igen kérem közölni velem, hogy a
csalamadé és bükköny, mint tétre eltett ta-
karmány hogyan jobb: bevermelve-e avagy
zsombolyázva? Fejőstehenekkel lenne etetve.
Igen kérem azon módszert, mely előnyösebb,
egyszerűbb és a takarmány jókarbantartására
biztosabb velem szívesen közölni és az eltevési
módot megmagyarázni. Sz. K. F.

Feleletek.

Juhok mételykórsága. (Felelet a 428. sz.
kérdésre) Májmetélek csak akkor betegítik
meg a juhokat, ha nagyobb számban vannak
jelen a máj epeutáiban, ellenben kevés számú
métély jelenlétének az epeutákban semmi komo-
lyabb jelentősége sincsen. A juhok testében
legfeljebb annyi métely fejlődik ki, ahány
cercariát (közbeeső fejlődési fokon levő fiatal
métélyt) az állat legelés közben a testébe fel-
vett; a gyomorból a máj epeutáiba vándorló
cercariák itt csak tovább növekednek érett
métélyekké, de nem szaporodnak szám szerint.
Ha tehát a fertőzés enyhe volt, akkor a juh
májában csak kevés métely fog kifejlődni,
melyek vagy egyáltalában nem, vagy csak
enyhén és mulékonyan betegítik meg a gazda-
állatot.

A kifejlődött mételyek részben még a
májban elhalnak, részben pedig bizonyos idő
mulva — főképpen a fertőzés évét követő év
tavaszán és nyarán — visszavándorolnak a
bélbe, itt petéket raknak le, majd elhalnak és
a vastag bélben egészen fel is oldódnak, míg
petéik a juhok bélsarával a szabadba kerülnek
és fertőzik a legelőt, ez uton pedig a gazda-
állat megszabadul a mételyektől.

A mételyes fertőzés következményei ezek
szerint lényegesen függenek a fertőzés intenzi-
tásától. Gyönge fertőzésből kár egyáltalán nem
háramlik a gazdaállatra; mérsékeltén erős fer-
tőzés esetén a juhok tél végén vagy tavasz
elején megbetegszenek ugyan, de a betegséget,
különösen ha megfelelő tartásban részesülnek,
kiállják és tökéletesen is meggyógyulnak; végül
súlyos fertőzés arányosan súlyos megbetege-
dést okoz, melyből a juhok csak kivételesen
és nehezen lábbadnak ki.

Békarokkás takarmány zsombolyázása.
(Felelet a 429. sz. kérdésre.) A mult évfolyam
23. és 38-ik számában megjelent közlemények
arról tanuskodnak, hogy a zsombolyázás nem
fokozza ugyan a békarokkás takarmány táp-
tartalmát, de izletességét növelve, legalább fel-
takarmányozhatóvá teszi azt, míg ellenben
közönségesen szárított szénáját nem eszi meg
a marha. Tessék azonban szorosán azon uta-
sításhoz ragaszkodni, melyet az idézett közle-
mények adnak, vagyis zsombolyázza a takar-
mányt akkor, midőn már félig megszáradt, s
midőn a harmat is elpárolgott róla. Szomszéd-
os gazdatársának csak abban van igaza, hogy
a zsombolyázott békarokkás takarmánynak
vegyileg kimutatható táptartalma talán nem éri
el a jó árpaszalma táptartalmát, de ez még
nem elég ok arra, hogy a zsombolyázást

mellőzze, mert először is a szárított békarokkás
takarmány legfeljebb csak alomnak használható,
s így az árpaszalma értékét még kevésbé
közelíti meg, s másodsor, mert a marha szíve-
sebben eszi a zsombolyázott békarokkás takar-
mányt, mint az árpaszalmát, nemcsak mert
előbbi izletesebb, de mert puhább is és köny-
nyebben rágható, s így természetesen sokkal
több békarokkás takarmányt is képes fogyasz-
tani, mint árpaszalmát, ami a heverő ökrök s
a rideg marha teletetésénél igen fontos lehet.
Mi tehát egyáltalán nem osztjuk szomszédjának
azi a véleményét, hogy a békarokkás takar-
mányt nem érdemes zsombolyázni, sőt ellenke-
zőleg nagyon is követésre méltónak tartjuk azt.
Cselkő.

Kiveszett takarmányrépa pótlása. (Felelet
a 430. sz. kérdésre.) A mostoha időjárás foly-
tán kipusztult takarmányrépa helyett (kölesen
és csalamadén kívül) tarlórépát vetni, különösen
az alföldi gazdaságokban tagadhatatlanul kevés
reményvel kecsegtető dolog, de kiegészítő eljá-
rásnak mégis csak meg kell próbálni. Elsietni
a dolgot nem kell, mert a tarlórépa egész jul.
derekáig vethető s így mindenestre legjobb
lesz a majd csak valahára beálló esőzést meg-
várni s azután a vetéshez fogni. Ha az idő-
járás kedvezőbb lesz s az elmaradt tavaszi
esőt nyáron kapjuk, akkor a tarlórépa egé-
szen kielégítő termést fog adni. Legjobb
az ugynevezett közönséges tarlórépát ezen czélra
felhasználni, melyet Vas megyében termesztnek.
A vetőmagszükséglet kat. holdanként 2—3 kg.,
melyet sorvetőgéppel kell 40—50 cm. sortávolsá-
gra elvetni 1—1.5 cm. mélyen. Kezelése és
ápolása különben teljesen olyan, mint a takar-
mányrépáé. Megjegyzem, hogy a tarlórépa
nehezebben tartható el, mint a takarmányrépa,
miért is kisebb kupaczkokba kell rakni és csak
a hideg idő beálltával vastagon leföldelni elő-
zetes szalmatarló alkalmazása nélkül.

Takarmánybükköny mint zöldgubar. (Fe-
lelet a 431. sz. kérdésre.) Minthogy a bükköny
a nitrogéngyűjtő, tehát talajjavító növények
sorába tartozik, ha takarmánynak kaszálattik,
feltétlenül zöldgubarnak tekinthető és tekintendő
s ha a haszonbéri szerződés a zöldgubar trágyá-
zását nem köti ki, akkor a tulajdonos az ilyen
földet zöldgubarnak betudni köteles. Hensch.

Béres József szab. sines dobkosarai. (Felelet
a 432. sz. kérdésre.) Hogy a Béres József berhidai
gépész által szerkesztett sines dobkosár a gyako-
rulatban miként vált be, arra nézve megbiz-
ható hivatalos adatok ma még nincsenek. Ha
az jelentékenyen jobb lenne, mint a jelenlegi
dobkosarak, feltétlenül alkalmazta volna már
egyik-másik cséplőgépgyár. Annyi valószínű-
leg, hogy alaposabban kimorzolja különösen a
besült, szorult szemet, mint a lécesz dobkosár,
de viszont az is valószínű, hogy a telt szemet
jobban töri, mint a jelenlegi kosár. Valószínű-
leg ezért mondja Béres, hogy nem kell a dobos
és kosarat annyira összehuzni, mint azt a
jelenlegi kosár mellett teszik. De kérdés, hogy
a tágabbra állított kosár és dob közt bizton
kicsépltetik-e minden kalász? Mindenestre jobb
munkát fog végezni a szorult vagy meghuzó-
dott — nedves — gabona cséplésénél, mint a

mostani kosár, ellenben a száraz, épszemű
gabona cséplésénél esetleg bajt okozhat.

Tessék kérdéstevőnek megkísérlni. Össze-
hasonlító adatok máig még nem állanak ren-
delkezésre. S. P.

Brunner-féle dobkosár-sinek. (Felelet a
433. sz. kérdésre.) A Brunner L. és Tsa által
forgalomba hozott dobkosár-sinek alapjukban
véve nem egyebek mint a Béres József-féle
sínbetétes dobkosár. Erre nézve pedig kérdést-
tevő a 432. sz. feleletben nyerhet felvilágosítást.
S. P.

Repeze aratása. (Felelet a 434. sz. kérdésre.)
Ahol elegendő kézi erő áll rendelkezésre, ott
mindenesetre legjobb a repcét sarlóval levágni
s kévébe kötözni, mert ebben az esetben
kevesebb mag pereg ki, mintha petrencézzük.
A kévéket tarlós véggel földre állítva többsével
összeallogatják s így szárítják meg. A kötö-
zésre (ha nincs régi szalmakötél) iegegyeserűb-
ben zsineg használható, melylyel legkevesebb
kárt okozunk a kötözés alkalmával, mint a fiatal
fűzfavesszőkkel, melyek a cséplés alkalmával
(gőzcséplő-géppel) bajt okozhatnak a gépben.

A repcét (ponyvás szekereken behordva)
legjobb a kellő megszáradás után azonnai
csépltetni és nem asztagokba rakni; minél
többet dobáljuk ide-oda, annál több mag pereg
ki belőle.

Cserhádi könyvében le van írva K. Ruffy
Pál egy speciális eljárása, melynél a hullási
százalék minimális és a repce fényes, fekete
színű lesz. Eljárása következő:

Aratás után fél napi, hűvös időben egy
napi szikkadás után a repcét 2 m. széles és
3 m. magas kazlakba hordják és a kazlakat
szalmával betetőzik. A kazalban a repce magja
8—10 nap mulva fényes fekete lesz, a szalmája
ugyan még nem száradt meg egészen, de azért
cséplhető, sőt ajánlatos a csépléssel tovább
nem várni. A kicséplelt magot azonnal ki kell
rostálni, szellős padláson vékonyan elteríteni
s naponta átlapátolni. Két hét alatt annyira
kiszárad, hogy vastagabb garmadákba lapá-
tolható.

Ezen eljárás különösen az Alföld száraz
klimája alatt alkalmazható, feltéve, hogy a
repeze nem gyomos. Ky.

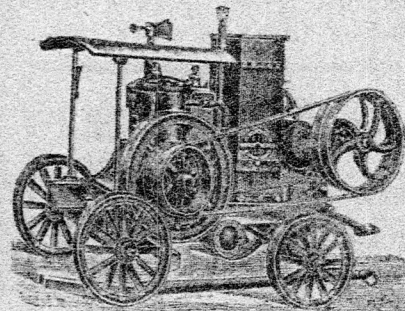
Hermann-féle tengerimivelési mód. (Fe-
lelet a 435. sz. kérdésre.) A Hermann-féle ku-
koriczamilvelési mód részletesen van leírva a
„Gazdasági Lapok” 1903. évi június 28-iki szá-
mában. Ezen számot a lap kiadóhivatalánál
(Budapest, Muzeum-körút 7.) megszerezheti. A
Hermann-féle tengerimivelési módot különben
a folyó évben sok gazdaságban próbálják ki s
így öszre valószínűleg számos adat birtokában
leszünk ezen termelési eljárás értékére vonat-
kozólag. Magam is, mint a Köztelek rovatve-
zetője, összehasonlító kísérleteket teszek a kö-
zönséges és Hermann-féle tengeritermesztési
mód között és az elért eredményeket annak
idején közölni fogom. A Hermann-féle tengeri-
mivelési módról különben a Bácskában el van-
nak ragadtatva, amint erről személyesen alkal-
mam volt meggyőződni. K. K.

Mácsonyairtás szőlőben. (Felelet a 436
számu kérdésre.) Amennyiben a szőlőben alkal-
matlankodó mácsonya van említve, úgy a neve

Oberurseli Mótorgyár Részvénytársaság, Oberursel

MAJNA-FRANKFURT MELLETT.

Iroda és raktár: Bécs, VII., Lindengasse 33.

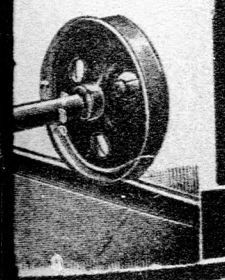
LEGOLCSÓBB
HAJTÓERŐ

a „GNOM” BENZIN-PETROLIN-MOTOR.

3000-nél több üzembn. Könnyen kezelhető. Villanyos gyújtással. Okl. gépész felesleges.
KÖLTSÉGVETÉS, TERVEK ÉS EGYÉB FELVILÁGOSÍTÁS INGYEN ÉS BÉRMENTVE.
Magyar levelezés. Magyar levelezés.

„Gnom” mótör-mozgony.

ASÁG
-körut.

után a *Dipsacus* génusz valamelyik fajára lehet gondolni, melyek között leginkább a *D. Fullorum*, meg a *D. silvestris* fordulnak elő. Minthogy e növénynek földalatti évelő tőkéje vagy egyéb része nincsen, — lévén a *Dipsacus*-ok két-nyári növények — az adott esetben egyebet tanácsolni alig lehet, mint az ismételt és gondos kapálást. Amennyiben a *Cirsium arvense* (vetési aszat) gyomnak néhol *macsonya* vagy *macsolya* a népies neve (aczat, aszott, zsolcina, oszotka, zabtövis), nem valószínű, hogy ez a gyom forog kérdésben, mely a szőlősöknek csakugyan egyik legközönségesebb gyomnövénye. Hosszu tarackot hajt, kissé lefutó levelei öblösen be- vagdaltak és tüskés szélűek. Virágai halavány-pirosak vagy lilaszínűek; főleg gyökérsarjak utján szaporodik. Terem közönségesen parlagos helyeken, vetésben, szőlősökben, általában mivelt talajokon az egész országban. Nehezen irtható kártékony gyom. Ennek az irtására legcélszerűbb bevárni a virágzás idejét és amennyiben ekkor a tövek a virágfejlődés következtében bizonyos fokig tartaléktáplálékban megfogyatkoztak, ilyenkor érdemes leg- jobban döntő-kapákkal a földbeli részeket alaposan kiásatni; ekként remélhető, hogy 2—3 esztendő folyamán e kártékony gyomtól meg- szabadulhatni. Minthogy a *közönséges szárnár- bogács* (*Onopordon acanthium* L. = csucsru- rózsza, fehérhátú tövis, gordon, lógordon, szárnár- lapu, szőrös bogácskóró, töviskes lapu) népies neve néhol szintén *macsonya*, és a kérdésből nem tudható biztosan, hogy melyik az a gyom, amely az ottani szőlősben elhatalmasodott, határozottsággal csak akkor felelhetünk, ha az illető növényből egy tövet, vagy annak legalább egy leveles szárát beküldeni sziveskedik.

Sch.

Fűrészpóros föld telkesítése. (Felelet a 437. sz. kérdésre.) A $\frac{1}{2}$ hold nagyságu területet, melyen helyenként 70—80 centiméter vastag- ságu, de bizonyára már korhadásban levő fűrészpóros fekszik, legegyszerűbben oly módon lehetne megjavítani, hogy a fűrészpóros fol- tokra földet ráhordva, a fűrészpórral jól összekeverjük. Ha a foltok nem túl nagy terjedelműek, talán égetéssel is lehetne segíteni, de ezt tisztelt kérdéstevő csak a helyszínén állapíthatja meg. Azt hiszem, hogy ezen fűrészpóros foltos helyek, kitűnő dinnye vagy töktermő helyek lehetnének, ha a fészkek helyét földdel rakjuk ki. —y—n.

Határfaültvények irtása bérleten. (Fe- lelet a 438. sz. kérdésre.) Minthogy a bérlo a birtokot olyan állapotban vette át, mint amilyen- ben az jelenleg van, utólag nincsen jogában a tulajdonostól azt követelni, hogy a fák az árokszélig kitakarítsanak.

Köszmentes löheremag után koszos lö- here. (Felelet a 439. sz. kérdésre.) Teljesen arankamentes here- vagy luczernamag után is megkoszosodhatik a vetés; egyrészt azért, mert ha a területen régebben arankás löhere vagy luczerna állott, az elvirágzott arankából az érett arankamagvak lehullhattak a talajba s később a szántás alkalmával a talaj mélyebb rétegébe kerülhettek. Itt a talaj mélyében az arankamag évekig elheverhet anélkül, hogy csíráznék, s később, ha közel jut a talaj fel- színéhez, kedvező viszonyok között csírázik s a hereféléket inficiálja.

De a nyulak, madarak is áthozhatják a tiszta vetésbe az arankaszálakat az arankás vetésből, s ezzel az előbbi inficiálják.

A földolog az, hogy ha a gazda „aranka-

mentes” löhere- vagy luczernamagot vesz a kereskedőtől, a mérgezett áruból hiteles tanuk előtt szabályszerű próbát vegyen, azt küldje be valamelyik vetőmagvizsgáló állomáshoz megvizsgálandó: hogy igazán arankamentes-e a mag?

Ha már a mag egyszer el van vetve, a here kikelt s koszos lett, akkor csakis helyi szakértői szemlével, sok mindenféle körülmény mérlegelésével lehet megállapítani, hogy mi valószínűbb: az-e, hogy a vetőmag arankás volt, vagy hogy az infekció más módon állott be?

Tehát a szakértői szemlével is csak az infekció valószínűsége állapítható meg. Az ilyen perek kimenetele nagyon bizonytalan.

Mezey Gyula.

Alcsuti tengeri. (Felelet a 440. sz. kér- désre.) Amennyiben a beküldött két mag után megítélhető, pignoletto-tengerivel van dolgunk s így a nemesített alcsuti pignoletto-tengeri is lehet. Mindenesetre jó lenne majd az idej ter- mésből 2—3 csövet beküldeni, a fajta megállá- pitása végett. A vadrepceének sarlóval való le- csapkodása, mint kisegítő eszköz, egészen helyes irtási mód, amennyiben virágzatát eltávolítva, a magtermést akadályozzuk meg. Ky.

Önműködő mérleg. (Felelet a 441. sz. kérdésre.) A malmokhoz általában a súly szerint jelző önműködő mérlegeket szokták alkalmazni. Ilyen a Ganz és Tsa gépgyár által forgalomba hozott „Chronos” nevű önműködő mérleg is. Ezt azonban lehet ürmértékre is beállítani, úgy, hogy a jelzőkészülék azt mutatja meg, hogy hányszor billent fel a mérleg serpenyője. Ha már most a mérleg serpenyőjének ürta- talmá ismeretes, a felbillenések számából meg- tudható az örölt mennyiség hektoliterekben.

Tessék kérdéstevőnek a részletekért a Ganz és Tsa malomépítő osztályához fordulni. i. S. P.

Munkadíj géppel való aratásnál. (Felelet a 442. sz. kérdésre.) Marokrakó-géppel való ara- tásnál a sarkok lekasálásáért, a kérékbe kötés és keresztbe rakásért fizetett díj a gabona ál- lása szerint kat. holdanként 5—6 kor., illetve részben kiadva, a termésnek $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{22}$ része. Hensch.

Kétféle színű köszméte hajtása. (Felelet a 443. sz. kérdésre.) A köszmétek kétféle színű ágaira vonatkozólag megjegyezzük, hogy az éves vesszők mindaddig mutatkoznak fehéres vagy szürke színben, amíg az ezeket borító és a második esztendő folyamán önként felhasa- dozó és leváló vékony paraszövet (parabőr, periderma) megvan; amint ez levált róla, a galyak az őket jellegző barna kéregszint kapják meg. Tehát a kétféle szín, ez esetben csak a korbelt fejlődéssel jár karöltve, vagyis vessző korában fehéres, galy korában azonban barna színt ölt. Sch.

Légsúlymérő. (Felelet a 444. sz. kérdésre.) Az aneroid-légsúlymérő gazdasági czélokra jobban felel meg, mint a higanyos légsúly- mérő, mert kezelése könnyű s az adatok köz- vetlenül leolvashatók, míg a higanyos légsúly- mérőnél átszámítási táblázatokra van szükség és kezelése is körülményesebb. Az aneroid- légsúlymérőt beszerzés után az illető vidék tengerszínfeletti magasságához képest be kell állítani, hogy a valódi értékeket mutassa. Ez ügyben a tengerszínfeletti magasság felemlité- sével az országos meteorologiai állomáshoz tessék fordulni. K. K.

Lombtakarmány. (Felelet a 445. sz. kér- désre.) E takarmányt legcélszerűbb július vagy augusztusban készíteni, mert előbb még nincse- nek a levelek teljesen kifejlődve, később pedig már nagyon elfásultak azok. Egyébként pedig úgy készítjük a lombtakarmányt, hogy a fák 2—4 éves ágait lemetszve, csomókba kötjük, s a fa törzséhez támasztva, meg hagyjuk száradni; azután pajtában tartjuk el a csomókat, vagy ha a szabadban kell azokat eltartanunk, akkor úgy rakjuk baglyába, hogy a leveles részek a boglya belsejébe kerüljenek. Etetéskor az egész csomót az állatok elé téve, előbb a külsejéről rágatjuk le a leveleket s galyakat, s azután a csomót felbontva, kissé szétrázzuk azt, hogy az állatok a belsejébe is hozzáférjenek. A visszahagyott izék, mely a lombtakarmány mint- egy harmadára tehető, tüzelőül szolgálhat. A juh jobban szereti a lombtakarmányt, mint a marha, de utóbbi is elég jól eszi azt, azonban sem a juhot, sem a marhát nem célszerű kizárólag lombtakarmányon tartani, mert attól dugulást kapnak az állatok. Az akác-, fű- s nyárfa levelei s galyai átlagos összetétele a következő (%):

	akác	fű	nyár
nyers fehérje	10.5	10.4	8.5
nitrogénmentes vonat	54.0	53.2	56.6
nyersrost	12.0	15.7	15.4

Táptartalomban tehát kiállja a kérdéses takarmány a közepes szénával a versenyt. Csékló.

Csibehur tarlóvetés. (Felelet a 446. sz. kérdésre.) Igen tisztelt kérdéstevő csillagfűrtőt irt ugyan, de latin névről (spergula) és a fel- használatát czélzó módról azt látom, hogy csibe- hurról van szó.

Miután a közönséges csibehur (*spergula arvensis*) rövid tenyészidővel bír, amennyiben 7—8 hét alatt kifejlődik, tarlóba is vethető, feltéve, hogy tarlószabaduláskor s a vetéskor elegendő eső esik. Vagyis száraz földbe s szá- raz időben csibehur vetni nem érdemes, mert nagyon apró és ritkás marad. Viszont kedvező időben vetve igen jó minőségű takarmányt ad, különösen fejős tehének részére zölden etetve s utána a tarlója még igen jó legelőt szolgál- tat. Legjobban diszlik homokos s homokos vályog talajon, tehát a lazább természetű, közepkötöttségű földeken. Az elővetemény kér- dése, miután tarlóvetésről van szó, teljesen kö- zönyös. Megjegyzem azonban, hogy jó erőben álló földre van szüksége, sovány talajban igen keveset terem. Legjobb az ugynevezett közön- séges csibehur természetű, mert a nagyleve- lűnek nevezett féleség valamivel nagyobbra nő ugyan, de tenyészideje is hosszabb (10—11 hét) s a talajjal szemben is nagyobb igénye- ket támaszt. A közönséges csibehur magja a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet gazda- ságából beszerezhető, ahol már évek hosszú sora óta termesztik mint tejelő takarmányt.

A vetőmaggal takarékoskodni nem szabad, mert sűrű, zárt fejlődése — különösen tarló- vetésnél — igen fontos. Kat. holdanként leg- alább is 20—25 kg. magot kell számítani, melyet a jól elfogasztott földbe sekélyen kell sorvetőgéppel elvetni és vetés után lehengerezni.

Tarlóba vethető még mohar, köles és fehér mustár. Ezek közül a szárazságot leg- jobban a mohar állja. K. K.

Keményítőgyár felállítása. (Felelet a 447. sz. kérdésre.) A keményítő-gyár felállítása iránt tessék a Sangerhauseni gépgyár részvény- társasághoz, Budapest, Külső Váci-ut (Csáky-

A Selypi cukorgyár Részv.-Társ. (Erőtakarmány-osztálya)

„az 1903. évi kolozsvári gazdasági kiállításon kitüntette”
ajánlja: **MELASSIT** erőtakarmány gyártmányait **igás** állatok, minden fajtájú **hízó** állatok és **tehenek** takarmányozására. **Igás** állatoknál fokozza a munka-
bírást, **teheneknél** emeli a **tejelő** képességet és **javítja** a **tej** minőségét, **hízóknál** elősegíti a **hús** és **zsírképződést**. — **Olcsó takarmányozást**
és **kitűnő eredményeket** biztosít. — Arajánlattal, mintákkal és egyéb szükségelt felvilágosításokkal szívesen szolgál a **központi iroda**:

Telefon szám: 56—85.

BUDAPEST, IX., Szvetenay-utca 10/B. sz.

Telefon szám: 56—85.

Megrendelések a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél is eszközölhetők.

a 445. sz. kér-
rőbb julius vagy
több még nincse-
ve, később pedig
egyébként pedig
yt, hogy a fák
somókba kötjük,
nagyjuk száradni;
csomókat, vagy
tartanunk, akkor
veles részek a
tetéskor az egész
több a külsejéről
akat, s azután a
ázuk azt, hogy
hozzáférjenek. A
otakarmány mint-
ül szolgálhat. A
karmányt, mint a
eszi azt, azonban
nem czélszerű
rtani, mert attól
z akác-, fűz- s
os összetétele a

fűz	nyár
10.4	8.5
53.2	56.6
15.7	15.4

állja a kérdéses
l a versenyt.
Cselkő.

Felelet a 446. sz.
tevéő csillagfűrtöt
pergula) és a fel-
átom, hogy csibe-

csibehur (spergula
bir, amennyiben
rlóba is vethető,
skor s a vetéskor
áraz földbe s szá-
em érdemes, mert
Viszont kedvező
gü takarmányt ad,
ére zölden etetve
jó legelőt szolgál-
okos s homokos
zább természetű,
elövetemény kér-
szó, teljesen kö-
n, hogy jó erőben
ány talajban igen
gynevezett közön-
mert a nagyleve-
nível nagyobbra nő
hosszabb (10—11
nagyobb igénye-
csibehur magja a
tanintézet gazda-
már övek hosszú
elő takarmányt.
skodni nem szabad,
különösen tarló-
holdanként leg-
ot kell számítani,
ldbe sekélyen kell
s után lehengerezni.
mohar, köles és
a szárazságot leg-
K. K.

llitása. (Felelet a
yitő-gyár felállításá
gépgyár részvény-
ó Váczi-ut (Csáky-
álya)

l fokozza a munka-
akarmányozást
iroda:
fon szám: 56—35.

utca 3.) fordulni, ott bővebb felvilágosításokat
nyerhet.

Dohánytermesztési engedély. (Felelet a
448. sz. kérdésre.) Nógrádmegyében, különösen
a hullámos fekvésű középkötöttségű talajok déli
lejtőin, jó dohány természetű, ehhez kétség
nem fér. Más kérdés azonban, hogy a m. kir.
dohányjövédék a természetesi engedélyt megadja-e,
mert új természetesi engedélyek kieszközölése külö-
nösen oly vidékeken, melyeken ezideig dohányt
nem termesztettek, meglehetősen nehéz dolog.
Tessék ez ügyben az illetékes dohánybevéltő
felügyelőséghez fordulni, ahol az eljárás
szükséges felvilágosításokat meg fogja kapni.
Feles dohánykertészek miatt legjobb lenne a
vármegyei gazdasági egyesület támogatását
igénybe venni.

2. Az olajtartalmu magvak eltartása min-
dig nehézkes dolog, mert könnyen megavasod-
nak és csirázóképességüket veszítik. A magtár-
ban vékony rétegezést s gyakori átlapato-
lást igényelnek és így kezelésük meglehetősen
költséges. Így a lenmagnak eladását — ha csak
nemiképpen elfogadható árt kínálnak — jobb-
nak tartom, mint a készletet egy évi esetleges-
ségnek kitenni.

Galandférgek bárányokban. (Felelet a
449. sz. kérdésre.) A galandférgek elhajtására
szopós bárányoknál legalkalmasabb a kamala,
vagy az areca-dió, melyeket kevés, felforralt
és langyos melegre lehűtött tejjel jól össze-
rázva lehet a bárányok szájába önteni vagy
pedig kevés liszttel mogorónyi puha pilulakká
alakítva a felnyitott száj mélyébe helyezni,
hogy azokat a bárányok lenyeljék. Elválasztott
bárányok a takarmánnyal is felveszik minden
nehézség nélkül a szereket. A kamalából 3—4,
az areca-dióból 4—6 grammot kell egy-egy
szopós báránynak adni. A kamalának az az
előnye van, hogy utána hashajtó (2 evőkanálnyi
riczinusolaj) beadása nem szükséges. A kezelést
1—2 hét múlva megismételni szükséges.

Ha a szopós bárányok anyáikkal legelőre
járnak, a legelő változtatása tanácsos, mert a
fertőzés legtöbbször nedves legelőkön történik.
Az istálló alapos kitisztítása szintén indokolt.
M. J. dr.

Zsák felvonó-készülék. (Felelet a 450. sz.
kérdésre.) A jelzett magtárhoz zsákfelvonó-
készülékül legegyszerűbb és megfelelő lenne a
„Pickering” rendszerű gyors emelő csiga, mely
azonban csak kisebb terhek, legfeljebb 150 kg.
emelésére való. E csigát a fedélszékből kinyúló
gerendához lehet kötni. Emelő-lánczának mind-
két végén van akasztó horog, úgy, hogy míg
az egyik zsák felbuzatik, addig a másik láncz-
vég leér a földre s megterhelhető. Ilyen-
formán a munka ugyszólván folytonosan mehet,
megszakítás nélkül. A teher minden magas-
ságban önműködőleg függve marad, tehát
tetszés szerint választott emelet előtt meg-
állítható a zsák. Miután különböző csigamű,
egy ember könnyen emelhet vele 150 kg. terhet.
Az emelő-láncz hosszát az emelési magasság
szabja meg. A csigát mozgó végtelen láncz
hossza az emelési magasság kétszeresére veendő.
Ilyen emelő-csiga ára körülbelül 160—200 kor-
kört változik. Beszerezhető akár a Magyar
Mezőgazdák Szövetkezete, akár egy más szer-
szám- és műszaki kellekek kereskedéséből.

**Mikor dől el, hogy a buza mennyi sze-
met hozhat?** (Felelet a 451. sz. kérdésre.) Mi-
kor a kérdéstevő azt mondta, hogy a buza
csirázásakor már el van döntve ez a kérdés:
akkor nagyot hibázott. A buza csirázásakor
csak a magban meglévő főrgy s a gyökér
feslik ki. A főrgyből lesz később a buza fő-

szára. A főrgy mellett a csiranövénykén még
rendesen két oldalrügyet (két leendő szárat)
venni ki, de csirázáskor semmiféle görcsövel
sem lehet még a leendő kalászok alapját fel-
lelni. Csak a csirázás után kezdődik lassanként
a buza bokrosodása. A bokrosodástól függ
azután, hogy mennyi szára s így mennyi ka-
lászra lehet majd a buzának. Ebből láthatja,
hogy helytelen volt feltevése, eltekintve attól,
hogy a buza táplálkozási viszonyai elsőrendű
befolyást gyakorolnak arra, hogy mekkora ka-
lászok, a kalászokban mennyi virág fejlődik ki.

Abban már igaza van, hogy a buza ka-
lászra már megvan, mielőtt szára indulna, mert
a szárbaindulás nem más, mint a kalászt vi-
selő egyelőre még rövid, törpe szár kinyulása.

Csak hogy arról nem szót, hogy a szárbai-
indulás előtt körülbelül mikor fejlődnek ki a
buzában a kalászok? Pedig ez a csirázástól
még jó messze van. Az őszi buzában többször
csakis tavasszal lehet konstatálni a kalászokat.

Fűzfa kiirtása a réten. (Felelet a 452. sz.
kérdésre.) A fűzfabokrok kiirtására nincs alkalmasabb
mód, mint azok gyökereinek alapos
kiásása s eltávolítása. A bokrok helyét azután
apróra fel kell ásni, fűaggal bevetni s lehen-
gerelni. Ha irtás nélkül akarja kipusztítani,
akkor legjobb nyár derekán, egészen a föld
színéig levágni. Így is egy-két évig, habár
kevesebb erővel, ki fog hajtani, de a szénával
együtt a zsenge hajtások is levághatók, miket
a szarvasmarha, különösen szénával keverve,
szívesen megesz. Azután a fűzfa magától el
fog száradni vagy legalább kártékonyabb módon
nem fog előbujni a talajból. Lehetne még
valami maró anyagot a levágott gyöktörzsre
önteni, pl. só- vagy légenysavat, akkor még
hamarabb kipusztul.

Rozsdás buza. (Felelet a 453. sz. kérdésre.)
Az 1. számú buza kalászat mind kihányta s
kezd virágozni; a 18. számú kalászat részben
kihányta, részben most hánnya.
Mindkét buza levele (a levelek lemeze)
tele van rozsdával s a levelek itt-ott száradnak.
A 18. számú buza szára is (helyesen levél-
hüvelyei is) rozsdás; a rozsdá kívül a száron
nem látszik, de ha a levélhüvelyeket lefejtjük,
ezek is belül rozsdásak. Az 1-ső számú buzán
a rozsdán kívül semmi parazitát vagy más
bajt nem lehet észlelni. A 18. számú buza egy
tővén az *Ophiobolus* gomba észlelhető, két
tővén *fagykár* s két tővében rágási morzsálék
(valószínűleg a klóropsztléggyé); ugyancsak e
buza néhány, még a hüvelyben levő kalászáb-
ban egy pár sárgaszínű *tripszálca* mutatkozik.
A főként a beküldött vizsgálati anyag alapján
más mint a rozsdá nem okozhatja. M. Gy.

Kiveszett here pótlása. (Felelet a 454.
számu kérdésre.) 1. A kiveszett here pótlására
oly pillangos virágú takarmánynövényt, mely a
buza tarlójába korán ősszel elvetve, jövő év-
ben egy bő takarmánytermést s ezt követőleg
még egy magtermést adjon, ajánlani nem tudok.
Mint egy kaszálást s így bő takarmánytermést
adó növényt, a biborhere (*Trifolium incarnatum*)
vetését ajánlhatom leginkább, mely jelzett közép-
kötöttségű talajon jól fog diszteni. A talaj elő-
készítése a buza tarlójának feltöréséből s egy
későbbi vetésszántásból áll, melyet 8—10 nappal
a biborhere vetése előtt adunk, hogy a talaj
kellően leülepedhessék, mert a biborhere a friss
szántás utólagos erős leülepedését nem szereti.
A vetés előtt a földet jól megfogcsolva, sor-
vetőgéppel 20 kg. biborhere-magot vetünk el.
A vetés az időjárás szerint augusztus végén,
szeptember hó első napjaiban végzendő.

A biborhere jövő tavasszal, május hó
folyamán kerül kasza alá s szénakészítés czél-
jából teljes virágzaskor kaszálendő. A széna-
készítésnél épp úgy járunk el, mint ez a vörös-
herénél szokásos. A biborhere sarjtermése
rendesen igen gyenge s bizonytalan szokott
lenni, miért is az első kaszálás után a tarló
felszántandó és a földet már most vagy fél-
ugar mivelésben lehet részesíteni, vagy bár-
milyen későn vethető növényt lehet beléje
vetni, például: korai burgonyát, csalamádét,
kölest, mohart, korán érő tengerit, czirkot,
tököt stb.

2. A búkkönyt, amennyiben azt az idő-
járás csak megengedi, legjobb közönséges módon
szénává szárítani s így feltakarmányozni. A
búkköny bevermelése vagy bezsombolyázása
csak akkor lesz indokolt, ha a rendes széna-
száritást a folytonos esőzés akadályozná.

A csalamádét ellenben leghelyesebb, akár
azon zöld állapotában, akár kissé fonnysztva
bezsombolyáznia. Ezen czélból a csalamádét 4
méter széles és 8—10 méter hosszú kazlakba
rakjuk, ügyelve a kazalrakásnál arra, hogy a
csalamádét rétegenként jól letaposva rakjuk. A
kazlat így folytonos erős taposással 4 méter
magasra készítjük s végül tetejét szalmával be-
takarva, 70—80 cm-es földréteget hánnyunk a
tetejére. Eleinte elegendő lesz 20—25 cm-es
földréteggel letakarni s ha a kazal megüledett,
a többi földet ráhányni. A munka megkönnyí-
tése végett állást készítünk a kazal két olda-
lára, vagy szekeret húzunk a kazal mellé,
melynek tetejére deszkákat rakunk.

Ügyelni kell arra, hogy a fedő földréteg
mindenütt egyforma vastag legyen, hogy a
kazal egyenletesen ülepedjék. A kazal leüle-
pedése után czélszerű az oldalait jól meg-
nyesni. Szalmakoszoru alkalmazása teljesen
felelőleges. K. K.

Vándorkiállítás Danzigban.

Folyó hó 9-én nyitotta meg a német gazd.
egyesület 18-ik vándorkiállítását Danzigban
Frigyes Henrik porosz kir. herczeg diszelnök
a német közélet és gazdatársadalom kitűnősé-
geinek jelenlétében. A kiállítás megnyitása al-
kalmával elhangzott beszédek kifejezést adtak
arról, hogy a német gazdákra hosszasan súlyos
idők nehezettek, de végre elérkezik azon idő,
amidőn tartósan javulás áll be a gazdaság
minden terén. E kijelentések czéloznak pedig
a német agrárpárt hatalmas térfoglalására s
ama döntő szerepre, amelyhez a politikai élet-
ben jutottak; a német agráriusok e nagy be-
folyása úgy a velünk, mint a többi külföldi
államokkal most megkezdett vámtárgyalások
alkalmával elégszer érvényre is jutott már.

Erősen hangsúlyozta a német földmive-
lésügyi miniszter, hogy amit német szorgalom,
tetterő, tudás a gazdaság terén alkotni tudott,
azt mind láthatni e szép kiállításon.

Mintegy a német gazdatársadalom óhaját
fejezte ki ama szavaival, amidőn kívánta, hogy
e kiállítás szolgáljon tanubizonyosággal arra
nézve, hogy az összes termelő tényezők együtt-
működése természetes jólétet és a gazdasági
tényezők megerősödését vonja maga után.

A kiállítást úgy a megnyitás napján, mint
később is nagy közönség kereste fel, mivel az
ott látható szép és tanulságos dolgok különös
vonzóerővel hatottak. Ugy a tejjgazdasági csar-
nok gazdag berendezésével, mint a gyümölcs-
és borkiállítás s a halászati pavillon nyüzsgő
akváriumai mind nagy vonzóerővel csábították a
nézőközönséget.

E kiállítás teljes és hű képét adja mind-
annak, amit a német mezőgazdaság a maga

Szivattyuk és Mérlegek különleges gyár **Garvens W.,**
WIEN, I., Wallfischgasse 14.

sokoldalúságában s a vele összefüggő iparágakban nyújtani képes.

Ha a részleteket tekintjük, így a *szarvasmarha*-kiállítás hatásosan képviseli a német szarvasmarhatenyésztést. E csoportban 582 darab állat van kiállítva.

Hegyvidéki fajták 44 kiállító által vannak képviselve, 39 darab van a nagyobb tarka marhákból és 5 pinzgau fajtából. A lapály-fajták közül első helyen szerepel 381 darab állattal a fekete-tarka lapály-marhák csoportja. A fekete-tarka lapály-fajták után számra nézve legjobban van képviselve a holsteini vöröstarka fajta.

A *juhok* csoportjában 931 darab állat van, melynek több mint fele merinó.

A *sertés*-kiállítás 520 darabban van képviselve; a *kecskék* csoportjában 89 állat van.

A *baromfi*-kiállításban 238 darab van kiállítva, melyből a tyúkféltre 138 darab, kacákra 23 darab, ludakra 9 darab, pulyka és gyöngytyukra 23 darab, galambokra 45 drb esik. E kiállítás tehát számra nézve a mi pozsonyi kiállításunkhoz képest — szegény. A nyul-csoport szerényebb méretű, mindössze 15 állattal van képviselve.

Van külön *méhészeti* pavillon, élő méhek s készítményekkel s különféle méhészeti eszközökkel.

A *halászati* csoportban 57 akvárium van élő halakkal, melyből 23 csak pontyval van benépesítve.

A *szőlészeti* és *gyümölcsészeti* kiállítást jobbra a Kelet-Poroszországban levő marienburgi és egy bajor szövetséget rendeztek be s láthatjuk itt az ösmert fehér stettini fajtát s a jobb helyi fajokat szép változatban.

A *gyümölcs- és habzó bor*-csarnokokban három kiállító kínál csillogó poharakban a gyöngyöző italt. A borászati csoportban 86 fehér és 17 vörös borral van képviselve mondhatni Németország minden jelesebb borvidéke, mint a bajor Pfalz s az egész Rajna vidéke.

Igen gazdag a *tejgazdasági* csoport, hol a kiállított 507 mintából, a savanyu tejfölből készült és besózott vaj a legnagyobb számban van képviselve, a többi minta, részint édes vagy savanyu tejfölből, részint friss tejből készült szózatlan vaj. A sajtkiállításban a legtöbb van a jól ismert tilsi s e mellett másodsorban az ementhali sajtból beküldve. A *tejgazdasági* kiállítás a következő három csoportba oszlik: 1. *vaj-csoport*, 2. *sajt-csoport* és 3. *kóstoló-csarnok*. A kóstoló-teremben a kiállítás hét első csoportjában levő termékek árusítatnak, valamint a kiállított állatok után nyert tej adatik el s így a nagyközönség meggyőződhet hazai termékeinek kitünő voltáról. A kiállítás másodnapján szakfériak előtt a tejgazdasági csoportban a kiállított gépek működésben lesznek bemutatva.

Még egy *vajcsoportot* találunk az állandóbb jelleggel bíró tartósabb áruk csoportjában, ahol a *tengerentúli*, a forró földre való szállításra *alkalmas vaj* is található. Az ily módon előkészített vajat Brémában vizsgálatnak vetik alá, ahol egyúttal a különféle hus-, gyümölcs-konzerveket s borokat is megvizsgálják. Eme csoportban 123 bejelentés történt a szárított, főzött, sózott vagy egyéb konzervek egész seregéből.

Mint figyelemreméltót megjegyezzük, hogy a tejgazdasági pavillonnak kitünő szellőztetése volt, nem volt benne kellemetlen meleg; a vaj hűtése nem hideg levegővel történt, mint Magdeburgban, hanem jéggel. A csarnok háttérében voltak elhelyezve a modern technika legújabb vívmányai, a tejgazdasági eszközök sorából.

A kiállítás rendezőségének nagy érdeme, hogy a kiállított tárgyak igen könnyen áttekinthető sorrendben vannak elrendezve s a mi tárgy ki van állítva, az mind alaposan ki van a gyakorlatban próbálva s érdemes a megtekintésre. Így azután nem is esoda, ha

minden látogató s szakember csak a legnagyobb elismeréssel szól e csoportról.

A tejgazdasági csoport zsűrije a kiállítás megnyitása előtti napon kezdte meg működését s a következő pontok szerint állapította meg a bírálatot:

1. Vajnál az íz, tisztaság, aroma és a főzésre 25 pont, a szagra 5 pont, a kidolgozásra, vagyis a víz- és tejtartalomra 10 pont, a külső kinézésre, a tisztaság és színre 5 pont, az összeállóság, keménység, kenetőségre 5 pont.

2. A kemény sajt bírálatánál az izre 30 pont van, a likacsosságra 30 pont, a sajt anyagára 20 pont, a külső tekintetre 20 pont, a sajt megállapításánál a zsűri tekintettel van a sajt korára.

Limburgi sajnál az izre 30 pont, a belső tulajdonságokra 40, a külsőkre 30 pont van. Francia puha sajtoknál az izre 40 pont, a belső tulajdonságokra 20, a külsőkre 20, a szagra 20 pont van.

A savanyu tejből készült sajtoknál az izre 30 pont, a belső tulajdonságokra 30 pont, a külsőkre 30, a szagra 10 bírálati pont van megállapítva.

A díjazás eredményéről más alkalommal lesz módunkban a szükségességet közölni. Itt csak azt jegyezzük meg, hogy a kiállítás megnyitásának napján délután Frigyes Henrik porosz kir. herceg elnöklésével a német gazd. egyesület ülése volt, amelyen az egyesület érdekében kifejtett érdemekért a kiállítási nagy ezüst emlékérmét a német mezőgazdaság négy kiváló bajnokának, u. m.: *Biseltarh Ithringen* gróf, *Pusch* dr. t. b. állattenyésztési igazgatójának, *Patzig* tanárnak és *Hillmann* földbirtokosnak ítéltek oda.

A német gazdasági egyesület jövő évi vándorkiállítását *Münchenben* fogják megtartani, az 1906. évit pedig *Berlinben*.

Az első magyarországi tőzeggyár megalakítása.

A magyar mezőgazdaság és ipar egy újabb jelentős intézménnyel gyarapodik, a hanságvidéki tőzegtelepek kihasználása céljából megalakuló tőzeggyárral, mely közgazdasági szempontokból jelentékeny szerepet hivatott betölteni.

A társaság *Széchenyi* Emil gróf, *Forster* Géza a sopron-eberfurti vasút és lelkes társaiknak kezdeményezésére, „*Hansági tőzegipar részvénytársaság*” nevezettel, Sopron székhellyel, mint részvénytársaság alakul 200,000 korona alaptőkével, mely alaptőke 400 drb 500 koronás részvény jegyzése útján szereztetik be.

A vállalat az Esterházy Miklós herceg boldogasszonyi uradalmától kibérlendő és a mosonmegyei Valla község határában elterülő tőzegtelepek kihasználása céljából tőzeggyárat állít föl, leginkább tőzegalom és tőzegpor, azonkívül pedig ipari célokra szolgáló tőzeganyag gyártására.

A részvénytársaság meghatározatlan időre alakul és a részvényalírás zárdeje 1904 július hó 1-je. Az aláírások az OMGE. székházában teljesíthetők, amint hogy aláírási ivec és egyéb fölvilágosítás is az egyesület igazgatójától szerezhetők.

A tőzeggyár befektetési költsége 100,000, forgalmi tőkéje ugyancsak 100,000, együttvéve tehát 200,000 K.-val irányoztatott elő. A bevételi előirányzat 6480 tonna tőzegalom és 2160 K. tőzegporeladásból 170,000 K., míg a nyersanyag beszerzés, gyári munka és általános üzleti költség a rizikó beszámításával 150,000 K.,

ugy, hogy a befektetett tőkék 5%-os kamatoztatásán túl 20,000 K., tehát 10% tiszta vállalkozási haszon maradna. Tehát életképes vállalat, mely a nagy közgazdasági miszióval üzleti szempontból is teljesen kielégítheti az érdekelteket.

E vállalatot, mint a hazánkban idővel kialakuló hatalmas tőzegipar első uttörőjét, melegen ajánljuk a hazai mezőgazdasági és ipari érdekelttség méltó figyelmébe.

Mert nagy dologról van szó. Magyarországon ma körülbelül 400,000 hold = 230,000 hektár kihasználásra alkalmas tőzegterület van, amelyből csak 1 méter mélységet számítva, 2300 millió métermázsza kész tőzegalom, por, tüzianyag stb. volna kiaknázható, legalább 4 ezer millió korona értékben. Hazánk e kincses bányái ma jóformán teljesen kihasználatlan állapotban hevernek és ugyszólván mitsem jövedelmeznek, holott kiaknázásuk után, mint szántóföldek, rétek és esetleg mint halastavak volna kultúrezélokra kihasználhatók. Mily óriási lökést adna mezőgazdaságunk fejlődésének e tőzegtelepek rendes üzembevétele? Mily hatalmas munkástömegeket lehetne a tőzegiparral foglalkoztatni, egész évi keresetének biztosításával a kivándorlástól visszatartani, a magyar kultúra szolgálatába lekötöni?

A magyar föld hatalmas természeti kincseket rejt magában és ezek közt a tőzeg egyike a legkönnyebben hozzáférhető és kihasználhatóknak. És ez a kincs érintetlenül hever csak azért, mert nem bírjuk a tőzeg értékét kellőképp méltányolni, azt a mezőgazdaság és ipar szolgálatában érdeme szerint kihasználni.

Pedig a tőzeg aránylag egyszerű kidolgozással rendkívül sokoldalulag felhasználható. Mint alom mezőgazdasági, mint tőzegpor fertőtlenítési célokra és a városi hulladékok trágyává alakítására, mint olcsó tüzelőanyag a mezőgazdasági és forgalmi gépek hajtására, mint töltő és antiszeptikus kötőanyag higiénikus, mint csomagoló, konzerváló és felítató anyag a legkülönbözőbb ipari célokra, sőt újabb rendkívül olcsó és kiadó szeszgyártási nyersanyagának bizonyult, amelynek e célra való felhasználásával egy csapásra megoldatnék az olcsó ipari szesz termelésének nagy jelentőségű kérdése.

Mindezen kihasználási módok ma nálunk jóformán ismeretlenek és úgy látszik jó ideig azok is maradnak. Tőzegiparunk jóformán semmi, mert néhány nagyobb uradalom házi-üzemén kívül ma hazánkban valóságos tőzeggyár nem létezik.

Épp ezért megbecsülhetetlen jelentőségű a most megalakuló tőzegipar-részvénytársaság létesítése, mely mint ilyen uttörőként szerepel nagy értékű természeti kincsek kihasználása, a legmagasabb közgazdasági érdekek fejlesztésében. Már mint általános érdekű kezdeményezés is megérdemli a nagyközönség, de különösen a gazdakörök meleg érdeklődését és hathatós pártfogását.

Most azonban e vállalkozás, mely már ez év őszén megkezdte üzemét, különösen aktuális. Nagyon is aktuális mezőgazdasági szempontból, mert az idej rossz gabona- és szalmatermés mellett a gazdaközönség nagyon is előnyösen kihasználhatja az olcsó, kiadó, az istállókat szagtalanító tőzegalmot. Inséges gabonatermés előtt állunk, amidőn a gazdaközönség feleannyi gabonát sem adhat el, mint a normális termésű években, amidőn tehát csak az állattartás hozamának fokozásával egyensúlyozhatja meghibbant jövedelmi mérlegét. De mert széna sem termelt, mert a kapások is gyenge termést ígérnek, összes meglévő szalmakészletét kell kihasználni a takarmányhiány pótlására. És ezt főképp melasszával keverés, fülesztés, szecskázás útján, kellőképpen ki is használhatja. Csakhogy szalma is kevés van és így alig marad az

állattal gondozását, a jövő termést felsegítő trágyatermelést biztosító almózási célokra. Bekövetkeznek tehát az országos almóhiány, amelynek fűdőzésére igen jól felhasználható az aránylag olcsó tőzegalmot. A társulat a kiváló minőségű és legalább ötszörös fölszívó képességű hansasági tőzegalmot, ab locco bányá 180 koronáért árusítja métermázsánként, amivel a gazda legalább kétszerannyi almószalmát takaríthat meg. Már pedig az egészséges szalma métermázsáját a mai hus- és állatárak mellett kellő kikészítésben 2 koronáért értékesítheti. A tőzegalom használata tehát az idén még akkor is jutányos lesz, ha egy vaggon szállítással együtt 250—300 koronába kerül.

A gazdaközönség tehát az idén szükségéből fogja nagy hasznát venni a tőzegalomnak, a jövőben pedig ha most megtanulta, hogy a szalmát takarmányképpen mily előnyösen értékesítheti és a tőzegalmot minő előnnyel használhatja, ragaszkodni fog annak további alkalmazásához.

Alkalmoszerűvé teszi e vállalatot másrésztől nagyobb vidéki városaink köztisztaságának fejlődése. E városok ma jobbra csatornázási tervezetekkel foglalkoznak még ott is, ahol a ritka építkezés és a város nagy területe folytán a csatornázás igen költséges és nem is föltétlenül szükséges, mert a hulladékok tőzegporral igen tökéletesen fertőtleníthetők. Ma már számos alföldi városban tervbe is vették a tőzegelés kötelezővé tételét és így remélhető, hogy az új vállalat a tőzegalomgyártás melléktermékét, a tőzegport is nagyobb mennyiségben értékesítheti.

Az új vállalat tehát a legjobb időben létesült és mi szívből óhatjuk és reméljük, hogy a magyar közönség, megértve a haladás szellemét, saját érdekében pártfogolni fogja azt és kihasználja a tőzegelés útján kínálkozó előnyöket.

M. T.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal.
Az „OMGE“ közleményei	997
A kereskedelemügyi miniszter iparfejlesztési emlékirata	1001
Vándorkiállítás Danzigban	1011
Az első magyarországi tőzeggyár megalakítása	1012
Tárca.	
Egy igazi bikaviadal	999
Üzeman.	
Üzleti kérdések	1004
Növénytermesztés.	
Gyógyfűtermesztés	1006
Levelszekrény	1007
Vegyések	1013
Makfalvy államtitkár szemleuton. — A Gazdák Biztosító Szövetkezete. — A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete. — Országos Borértékesítő Szövetkezete. — Munkásmozgalmak. — Pályázati hírdetmény. — Zalavármegyei tejszövetkezetek. — Lóáremelkedés. — Sáskaírás.	1013
Kereskedelem, tőzsde.	1015
Szerkesztői üzenetek.	1017

Makfalvy államtitkár szemleuton. Földmívelésügyi államtitkárunk több főtisztviselével immár több mint egy hete szemleuton van a délvidéki és erdélyi megyékben, hogy az ott végbement telepítésekről s gazdasági állapotokról személyesen szerezhesen tapasztalatokat. Az erdélyi részeket már sorban mind megtekintette s most a Bánságban jár; a ma nap járt Facseten s Lippán, hol a telepítvényeket, állami földmívelés- és fáskolát nézte meg, mindenütt személyesen érintkezett a telepepekkel, meghallgatta nézeteiket, kívánságaikat, hogy orvosolhassa az esetleges bajokat. Tervbe van még véve Bács-Bodrogmegyének megtekintése is, hol szinte van nagyobb kiterjedésű telepítés. Mi csak örömmel üdvözöljük az ily szemleutakat, mert vezető férfaink személyes

meggyőződést szerezve a létező bajokról, előbb tehetik meg a szükséges intézkedéseket, mint ha sürgős ügy az államgépezet hosszú retortáján megy keresztül.

A **Gazdák Biztosító Szövetkezete** Nemrégiben hírt adtunk arról, hogy a „Gazdák Biztosító Szövetkezete” Szeged város biztositásait a részvénytársaságok heves ellenzése dacára elnyerte. Szeged város közgyűlése döntött ez ügyben olyformán, hogy a jutányosabb ajánlatot tevő „Gazdák Biztosító Szövetkezete” nek adta oda a tanács ellenzése dacára szavazattöbbséggel a biztositást. Amint értesülünk ezen közgyűlési határozat ellenében két felebezés adatott be, amelyet Szeged város polgármestere a szabályok értelmében a belügyminisztériumhoz juttat eldöntés alá. A felebebeések egyikét a kartell-társaságok összesége nevében 6 társaság írta alá, a második fellebebeést pedig Kolmányos Benő dr. vezetése alatt 25 érdektársa. A fellebebeésekben a körül mozognak az érvek, amelyeket a részvénytársaságok évek óta különféle újságcikkekben, füzetekben, levelekben és előszóban a „Gazdák Biztosító Szövetkezete” ellen hangoztatnak, amelyek mind oda csucsosodnak ki, hogy oly nagy kockázatot, mint Szeged városa, nem szabad a fiatal szövetkezetre bízni. Miután a magyar királyi kincstári uradalmak mintegy 52 millió korona értékű kockázata szintén a „Gazdák Biztosító Szövetkezete”-nél van elhelyezve, ellenben Szeged város épületei ezen értéknek alig tizedrészét képezik, úgy igazán nagyon átlátszó és gyenge alapon álló érveket hoznak fel a közgyűlés döntése ellen és inkább úgy tetszik, hogy a felebebezéssel most erőpróbat kívánnak tenni azok, akik a részvénytársasági elveket üdvösebbeknek tartják a szövetkezeti elveknél. Figyelemmel fogjuk kísérni ezen ügy eldöntését.

A **Baromfitenyésztők Országos Egyesülete** f. hó 13-án igazgató választmányi ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy *Miskolcson Borsod vármegye* törvényhatóságának, *Miskolc* rendezett tanácsu városnak agyagi támogatása mellett karöltve a *Borsod vármegyei G. E.*-tel f. évi október hó 1., 2., 3-án országos baromfiállítás és vásárt rendez. Ezen kívül kollektíve részt vesz a Hódmezővásárhelyen és Veszprémben a mezőgazdasági és ipari kiállítással kapcsolatosan rendezendő baromfiállításokon. E végből kéri azon tenyésztőket, akik az egyesület kollektívoja keretében a hódmezővásárhelyi és veszprémi kiállításra részt venni óhajtanak, jelentsek be ebbeli szándékukat a fajta és mennyiség megjelölésével jul. 15-éig a Baromfitenyésztők Országos Egyesületénél (Budapest, IX., Köztelek). Az ülés további folyamán *Kovács Ödön* máv. főmérnök érdekes előadást tartott egy új biralmati rendszer kidolgozása és gyakorlatba hozataláról.

Országos Borértékesítő Szövetkezet. A Központi Mintapince ujjászervezése tárgyában nemrég ankt volt a földmívelésügyi minisztériumban, amely egy borértékesítő szövetkezet létesítését határozta el. Az ankt bizottságot küldött ki, amely 13-án délelőtt tartotta *Wekerle Sándor* v. b. t. t. elnöklele alatt első ülését a „Köztelken”. Az ülés tárgyát az alakulás részleteinek megbeszélése, az alapszabályok megvitatása képezte, amelyhez általánosságban először *Hammersberg Jenő* szólt. Szerinte a szövetkezetet úgy kell megalkotni, hogy ez összekötő kapocs legyen a vidéki pinczeszövetkezetek közt. *Wekerle Sándor* elnök helyesnek tartja, hogy a szövetkezet ne csak bort, de mustot is értékesítsen. Azt, hogy a borértékesítés a végső stádiumban oly mizerábilis, annak tudja be, hogy túlnagy mértékben adnak korcsmaengedélyeket. Az alakuló szövetkezet címét *Forster Géza* indítványára a következőleg állapították meg: „Magyar Bortermelői Központi Szövetkezete (Országos Mintapince)”. A további tárgyalás folyamán a bizottság több fontos módosítást fogadott el. Így többek között kimondatott a szövetkezet *központi jellege*, miáltal összekötő kapcsát fogja képezni a

vidéki borszövetkezeteknek. A szövetkezet alapszabályszerű feladatai közé felvették a *borpárlok értékesítését*. Maga a szövetkezet 400.000 korona részjegytöke jegyzésekor alakul meg és ez esetben a földmívelésügyi miniszter 200.000 koronát jegyez. A tervezetet jóváhagyás céljából a földmívelésügyi miniszterhez felterjesztik.

Munkásmozgalmak. Az aratómunkások úgy látszik erősen szervezkednek a gyenge termés által amugy is elesigázott gazdaközönség végleges tönkrenyomítására. A kecskeméti munkások 6-os bizottsága kibocsátotta a földmívelő munkások programját, amely az idej nyomoruságos évhez éppen jól illik. Az aratómunkások nem kérnek mást, mint óránként 35 fillért és élemezést; vagy a holdankénti gabonavetésből 100 vagyis egy métermázsza részt élemezéssel, amit a gazda tartozik adni és jó ivóvizről gondoskodni. Már most képzeljük el, hogy vajmi sok helyén az országban az idén jó lesz, ha 3—400 kiló termés lesz egy kat. holdon. Ebből a termésből fizet a gazda az aratóknak 100 kilót, kosztra 10 kilót, vetőmag kellett 90—100 kiló, cséplésre 40 kiló, tehát csak aratás, cséplés és vetőmagra elmegy 240—250 kiló. Marad neki 50—150 kiló. Ebből, ha bérlő, kell fizetnie a bért, ha tiszta ugarral gazdálkodik, a tiszta ugartartás költségeit, a szántást, vetést, gyomlálást, trágyát, behordást, tisztítást, adót. Tehát nemcsak hogy nem marad semmije, de még busásan rá is kell fizetnie. A kecskeméti földmives munkások programja szerint a gazdának mind földönfutókká kellene válniuk. Csak, hogy a munkások kedvéért a gazdák ezt a szivességet meg nem tehetik és nagyon természetesen gondoskodni fognak arról, hogy ők is megélhessenek. Ennek pedig van elég módja, amelyekhez folyaodni is fognak a gazdák, a földmívelő munkások pedig nézhetik majd a napot, ami egy fillérükbe sem fog kerülni, de hogy a nagy aratási kereset hol marad, az az ő gondjuk lesz.

Pályázati hírdetmény. A pozsonyi m. kir. vinczellériskolában a f. évi október hó 1-én kezdődő két éves tanfolyamra való felvétel iránt ezennel pályázat hirdettetik. A felvett tanulók lakást és teljes ellátást kapnak az iskolában évi 280 koronáért, mely összeg előleges 10 havi részletekben fizetendő. — Szegényebb sorsu tanulók a teljes ellátásért járó összeg fizetése alól részben vagy egészben felmentettek, ha szegénységüket bizonyítvánnyal igazolják és ha erre egyébként érdemeseknek találtatnak. A felvételért beadott folyamodványban határozottan kifejezendő, hogy a folyamodó saját költséges, egész-, fél- vagy részben-ingenyes helyre pályázik-e. Az 1 koronás bélyeggel ellátott és okmányokkal felszerelt, sajátkezűleg írt kérvények a földmívelésügyi m. kir. minisztériumhoz ezimezve f. évi augusztus hó 31-ig nyújtandók be az iskola igazgatóságához. Ugyanezen iskolában a f. évi július hó 30-án végző tanulók közül néhányan mérsékelt fizetési feltételek mellett szőlőkezelői, pinczekezelői, kertészeti vagy gyakornoki állást keresnek. Részletes program az iskola igazgatóságától kapható.

Zalavármegyei tejszövetkezetek folyó hó 14-én tartották meg a bokrétaünnepet. Ugyanis a Zalavármegyei Gazdasági Egyesület kitaró munkássága folytán ma már 40 tejszövetkezet működik kiváló eredménnyel a megye területén s e szövetkezetekkel az említett napon a gazdasági egyesület megalkotta a „Zalamegyei tejszövetkezetek szövetségét”, mely hivatva leendő tejszövetkezetek egyöntetű működését elősegíteni és érdekeit megvédeni. Az alakuló gyűlésen, melyet *Hertelendy Ferencz* főispán, mint a gazd. egyesület elnöke hívott össze, megjelentek a földmívelésügyi minisztérium részéről *Sierbán János* orsz. tejjgazdasági felügyelő és *Szily Tamás* állattenyésztési felügyelő, továbbá *Balhausser Ottó* a kerület állattenyésztési felügyelője. *Sierbán János* orsz. tejjgazd. felügyelő nagy tetszés között fejtegette a szövetség szükségességét, mely fejtegetés hatása alatt a jelen volt szövetkezetek képviselői a

szövetség megalakulását kimondották. Egyben elhatározta a gyűlés, hogy június hó 25 én d. e. 1/211 órákor az alapszabályok tárgyalására és a szövetség igazgatóságának megválasztása céljából újból gyűlést tart.

Lóáremelkedés. A közel jövőben a külföld érdeklődni fog lovaink iránt, mert konstantinápolyi konzulátusunk f. év április havi jelentése szerint hosszas tárgyalás után sikerült a török kormánytól 1000 drb magyarországi lóra megrendelést nyerni. A lovak szállítása az ezt követő három hó alatt történik. Továbbá odesszai főkonzulátusunk jelentése szerint a katonai célokra szolgáló lovak után való kereslet következtében a lovak ára Irkutskban és az ehhez közel fekvő szibériai községekben nagyon emelkedett, úgy, hogy oly lovak, melyek ára ezelőtt 40-50 rubel volt, most 80-90 rubelre emelkedett. Az évenként tartatni szokott lókiállításokon a lovak többnyire a kormány részére vásároltatnak össze. Vegyék tehát gazdáink figyelembe ezen körülményeket, mert valószínű nagy kereslet folytán az árak emelkedésének be kell állania.

Sáskairtas. A jársági sáskairtas már vége felé közeledik. *Jászapátiban*, ahol a sáskát ez évre nem várták, mert tavaly nyomát sem vették észre, sokkal nagyobb csapással kellett megküzdeni, mint Jászkiséren, ahol tavaly június végén a vetésekben több helyütt nagy kárt okozott. Jászapátiban a sáskairtas szerdán végződik be s a sáskahajtó eszközök, valamint a felfogadott napszámosok hátralevő része csütörtökön már a jászkiséri közlegelőn működik, ahol egyrészt a pótlóirtások, másrészt kései kelésű sáskatömeg irtása szintén vége felé közeledik. Ma már remélni lehet, hogy az irtás Jászkiséren is sikeres lesz; mert eddig nincs kár sehol sem s a sáska annyira össze van törve, hogy az itt-ott a magas fübe, gazba, vagy zombék közé meghúzódott s így megközelíthetetlen maradék, már nem verődhetik veszedelmes tömeggé. Ujabb híre kelt, hogy *Pélyen* (Heves vm.) is újabb sáskafertőzésre bukkantak. Itt, mint azt a szakközégek jelentik, nem új sáskatanyáról van szó, hanem egy olyan ismert régiről, amelynek irtására csak most került volna sor, de amelyet a munkaszünet napján (urnapján és vasárnapon) a gulya régi helyéből nemcsak oldalt szorított, de a legelőn szét is rebentett. E szétrebentés pedig kárára van az irtásnak, mert a nagy területen szétszórt sáskát, amelynek egy része már szárnyasodik is, teljesen összeterehni és kiirtani nem lehet. Mindazonáltal, hogy ami még irtható, még elpusztulhasson, a Jászapátiban felszabadult sövények és hajtóeszközök felerészét már szerda óta Pélyen használják. Kár eddig Pélyen sincs. Az utolsó sáskafertőzés a *Kannadarasai*, amely csak május utolsó napjaiban került nyilvánosságra, mert a legelő felügyeletével megbízott örök csak akkor vették észre. Eleinte e kései kelésű sáskát kurtanyaku sáskának nézték, amely kevésbé kártékony a marokkónál s nem is irtható úgy, mint az. A Rovartani Allomás főnöke, aki eddig Jászságban volt elfoglalva, e hó hatodikán megvizsgálta személyesen a fertőzést és megállapította, hogy nem kurtanyaku, hanem valóságos marokkói sáskáról van szó, amely elterjedését tekintve, jóval nagyobb a Jászapátii fertőzésnél. Együttal kénytelen volt megállapítani, hogy a sáska valóságos számartóviserdőbe húzódott, ahol csak úgy volna megközelíthető, ha a 250-300 holdnyi területen a sűrű bogácstvást kiirtanák s ehhez legalább felhőnap kellene, mert itt csak irtókapával lehetne boldogulni. Azután, minthogy itt sok juhnyáj legel, a sáska itt is igen-igen szét van rebentve és szórványos, úgy, hogy irtása már az emberi erő határán kívül van. Ahol azonban a sáska még fiatal és a legelő sima helyén egy csomóban van, ott az irtás megkezdődik már szerdán. Sajnos, hogy ez az irtás nem keesgethet többé teljes sikerrel.

Kitüntetés. A bécsi nemzetközi szeszkiállításán a mótorgyárosok között az Oberurseli mótorgyár részv.-társ. kapta a legnagyobb kitüntetés, amennyiben a jury a „Grand Prix” nagy arany államérmét a fenti cégnek ítélte oda.

Az Eternit művek. Hatschek Lajos cég mai lapunkhoz egy figyelemreméltó prospektust

mellékel az általa gyártott szab. asbest-cement-paláról, melyet Eternit-pala néven hoz forgalomba. — E mellékletre annál is inkább figyelmeteljük nagyrabecsült olvasóinkat, mert egy derék, pártolásra méltó belföldi gyárról van szó, amely a magyar ipar fejlesztése érdekében tetemes áldozatot hozott és gyártmányai egyébként is a legkitünőbbek közé sorolhatók.

Az aratási és eséplési időny közeledtével a gazdaközönség gépola, kenőanyagok és egyéb-gazdasági cikkben való szükségletét a legmegbízhatóbban Kramer Lipót nagykereskedő cégénél (Budapest, V. Kálmán-utca 3.) szerezheti be. A régóta fennálló elismerten jó hírű cég szívesen küld mindenkinek, aki hozzáfordul, árjegyzéket vagy részletes ajánlatot.

Nyilttér. *)

1903. évi forgalom: 26000 zsák

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét

a budapesti gyapju-aukeziókra

melyek első sorozata I. évi július hó 6., 7., és 8-án tartatik meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapju-árverési vállalat Budapest, Dunaparti telerpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes valamint tetemes díjkezevényben, valamint igen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindenemű felvilágosítással szolgál:

GYAPJUÁRVERÉSI VÁLLALAT
HELLER M. s TÁRSA
BUDAPEST,

V., Erzsébet-tér 13.

Terméskilátások.

(1904. június 16-án.)

Abauj-Torna vármegye. (Abauj-Tornam. G. E. jelentése.) Vetések állása: buza kalásza fejlődni nem tud, rozsnál a szemképződés visszamaradt, árpa és zab ritkul és kezd száradni, tengeri, cukor- és takarmányrépa és burgonya a szárazság miatt nem fejlődik, szalastakarmányokban a termés kevés, a sarjadzás visszamaradt; rét és legelő: a réten nagyon kevés anyaszénát adott, egyéb növények a legelőn már egészen kopárak. A folyton tartó szárazság következtében nagyon romlottak az utolsó hét folyamán. A rozsdá a szárazság dacára terjed. Répaféléket az ormányos és bolha pusztítja, főleg a gönczi és szikszói járásokban. Esőre égető szükség van.

Arad vármegye. (Aradm. G. E. jelentése.) Az utóbbi napokban beállott eső folytán a terméskilátások javultak. Buzára, árpára és rozsról azonban az eső már elköszve jött; tengeriből és zabból közepetérmet várható.

Békés vármegye. (Békés vm. G. E. jelentése.) Terméskilátásaink e héten némileg javultak, de sajnos, csak vidékenként, amennyiben néhol 40 mm. eső, néhol csak 5 mm. esett. A tengeri sok helyt nem kel, a répát, amit a bolha és ormányos meghagyott, kapáljuk, takarmányárpa, zab gyenge, buza gyenge közepetérmet tehet legfeljebb. Sok helyt nemcsak a rozsdá, de a közsőg is jelentékeny mérvben mutatkozik. Az őszi árpák és rozsk szükütnék, ezekből is csak féltérmet várható, a legelők végképp lesültek.

Bihar vármegye. (Bihar vm. G. E. jelentése.) Buza közepes, rosszabbul művelt földeken azon alul. Rozs éppen úgy mint a búzával. Árpa, zab, tengeri gyenge. Az utóbbi napokban esett eső a tengerin sokat javított, ahol a tengeri eddig nem kelt ki, most legtöbb helyt szépen kibujt és jól fejlődik. A rozsdá nagyon el van terjedve.

Baranya vármegye. (Baranya vm. G. E. jelentése.) Baranyavármegyében a buza gyenge, a rozs jó közepetérmet fog adni; árpa közepes, zab és kapások

*) Az e rovat alatt közöltéért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

a múlt heti nedves időjárás következtében javultak. A rozsdá terjedése eddig nem ad aggodalomra okot, rovar-károk szórványosan mutatkoznak. Takarmány nagyon gyenge, sok megromlott.

Zala vármegye. (Zala vm. G. E. jelentése.) Zalamegye területén a vetések azon 80 községet kivéve, hol nagyobb jégkárok voltak, közepes jók. Az utolsó hét folyamán sem nem javultak, sem nem romlottak a terméskilátások. Kárt a rozsdá okoz sok helyen. A vetések fejlődéséhez most már kevesebb csapadék kívánatos, mint eddig volt.

Pancsova vidéke. (Pancsovai G. E. jelentése.) Egy hét óta megszakításokkal ugyan, de mindennap több ízben bőséges eső esik. Az eső nagyon jól tett minden növénynek, de most már elég volna. Kalászosok, kapások szépek, ugyszintén a szőlő is.

Fejér vármegye. (Fejérv. G. E. jelentése.) A múlt heti eső, amely csak a megye közepén volt számottevő, jótékony hatása észlelhető különösen a kapások fejlődésénél. Sajnos azonban, hogy a megye északnyugati és déli részén eső nem volt, hol is a terméskilátások nagyon rosszak. Rozsdá napról-napra terjed, úgy, hogy búzából még féltérmet sem várható.

Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye, abonyi járás. (Antos Béla járási gazd. bizottsági társelnök jelentése.) A terméskilátások általában gyengék. Különösen rosszak a tavaszi gabonák, kapások és takarmányfélék. Az utolsó hét folyamán a kilátások romlottak. Különös rovarkárok a répaféléknél észlelhetők, részben a dohánynál is. Esős idő volna kívánatos ezen rendkívül szárazság után.

Torontál vármegye. (Torontálm. G. E. jelentése.) A héten bekövetkezett esőzések igen kedvezően hatottak az összes vetésekre. A buza szemképződése kedvező s 5 q. átlagtermést ígér a megyében. A tavaszi vetések, különösen a zab az esőzések folytán javultak. A tengeri és répa szépen fejlődik, a here- és luzerna-vetésekre kedvezően hatott az esőzés. A rozsdá helyenkint már a kalászban van. A megyében termelt tarbuza azonban rozsdamentes.

Bereg vármegye. (Beregvármegyei G. E. jelentése.) Az őszi vetések gyenge közepetérmet ígérnek, a buza kezd virágzni, a rozsdá némely helyen jelentékeny károkat okozott. A tavaszi vetések a hosszas állandó szárazság miatt igen visszamaradtak, a tengeri és répa rosszul kelt, sok helyen újra kellett vetni. E hó 4-7-9-én igen jó esőt kaptunk, amely talán még némileg javítani fog a veteményeken, 7-én sűrű 1 1/2 perczig tartó jégeső volt, amely azonban számbavehető kárt nem tett. A takarmányfélék igen gyengék. A dohány a szárazság miatt rosszul fogamzott. A szőlő most virágzik, igen szép termést ígér, valamint a gyümölcs is. A meleg és tartós esőzés volna kívánatos.

Csongrád vármegye. (Csongrád vm. G. E. jelentése.) Buza közepes, tavasziak és kapások gyengék. Az utolsó hét folyamán terményeink sokat javultak. Vetéseinkben ezidőszent a közsőg tesz jelentéktelen kárt és a rozsdá, Hűvös, szeles, nedves időjárás volna kívánatos a vetések, illetve kalászosok jó érésére.

Erdély déli és délkeleti része. (Erdélyi szász G. E. jelentése.) A terméskilátások még mindig gyengék, de az utolsó hét folyamán a beállott eső miatt valamivel javultak. Rovarak által okozott kár már nem észlelhető, a rozsdá az őszi és tavaszi vetéseknél mindinkább kiterjed. Még kell eső.

Nógrád vármegye. (Keczer István gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) Az őszi vetés közepes termést ígér, a tavaszi vetemények esőhiány miatt gyöngültek.

Nagyszombat vidéke. (Hoffer Gusztáv gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) A termés jónak ígérkezik.

Szatmár vármegye. (Szatmár vm. G. E. jelentése.) Tavasziak igen gyengék, tengeri a legtöbb helyen most kapja az első kapálást. Osziek gyenge közepetérmet ígérnek.

Léva vidéke. (Rácz János gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) Közepes termés várható. Az időjárás száraz meleg, eső nagyon kívánatos.

Eszek vidéke. (Mergenthaler István gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) Kiadó esőnk volt s így valamennyi terménynek, főképpen pedig a zabnak javulása várható. A kapás vetemények jelentékenyen javultak.

Baja vidéke. (Scheiber és Herzog gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) A terméskilátások tartósan javulnak, mert az utóbbi napokban elég esőnk volt. A buza ugyan rozsdás, de a szem szépen fejlődik, rozs már érik, zab jó, tengeri szemlétomást nő és már kanálják.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok vm. (Kecskés Ödön gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) Általános vélemény szerint közepesen alóli termés várható.

Somogy vármegye. (Denes Miksa gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) A legutóbbi napok esőzései a terméskilátásokat némileg javították, sok helyütt azonban az esőzés erős záporral járt, mely néhol a gabonafélékben károkat tett. A takarmány takarítási munkálataira az esőzés határozottan hátrányos volt, s a praktikus gazda az idén is zombolyázásra szorult. A kapások igen jól állanak.

Veszprém vármegye. (Csányi Károly gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) Buza rozsdás, egyéb vetemények jól állanak.

Ersekújvár vidéke. (Domanics István gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) Általános vélemény szerint közepes termés várható.

Ujvidék vidéke. (Keceli Ferencz gabonapiaczi tudósítónk jelentése.) A terméskilátások az utóbbi napokban esőzés következtében javultak.

Magyar vidéki piacok árjegyzései 1904. június hó 16-án.

(Jegyzék 100 kg-ra értendő koronákban)

	Buza	Rozs	Árpa	Tengeri	Zab
Losoncz	17.20	12.60	12.50	12.60	12.00
Nagyszombat	17.80	12.80	13.00	12.00	11.50
Kaposvár	16.50	12.00	11.90	10.50	10.80
Nagykanizsa	16.40	12.40	—	11.60	—
Baja	17.40	12.20	11.20	10.00	10.20
Szolnok	17.40	12.40	12.80	12.40	12.20
Kecskemét	16.40	12.10	12.20	12.40	12.00
Arad	17.00	12.20	10.80	10.70	10.60
Uj-Arad	16.80	12.10	10.60	10.60	10.50
Nagybecskerek	16.80	—	10.20	9.80	10.00
Nagyvárad	17.00	12.80	—	11.60	12.00
Moson	—	—	—	—	—
Pápa	17.40	12.40	12.40	12.20	11.60
Miskolcz	—	—	—	—	—
Gyöngyös	—	—	—	—	—
Szatmár	18.00	12.00	11.20	12.20	10.00
Békés-Csaba	16.80	—	10.80	10.40	—
Szentes	17.40	—	12.20	10.60	—
Léva	16.40	13.80	13.20	13.20	12.40
Érsekújvár	16.70	13.00	12.00	11.80	11.80
Pancsova	17.00	—	10.40	10.00	10.40
Ujvidék	16.80	—	10.00	10.00	11.20
Eszék	16.60	—	11.40	10.40	10.60
Temesvár	—	—	—	—	—
Zenta	15.60	—	11.90	10.00	10.60
Nagyszében	18.50	—	—	13.00	12.20

Nemzetközi gabonapiac 1904. június hó 10-től június 16-ig. (Lezárva június hó 17-én déli 12 órakor.)

(Jegyzések 100 kg-ra értendők koronákban.)

Effektív áru	Irányzat a hét kezdéséhez viszonyítva
Buza:	
Budapest	15.80 csökkenő
Bécs	19.90 csökkenő
Berlin	—
Páris	19.09 csökkenő
London	16.24 csökkenő
Liverpool	—
New-York	19.98 csökkenő
Chicago	—
Buenos Ayres	12.85 szilárd
Rozs:	
Budapest	13.10 szilárd
Bécs	14.30 szilárd
Berlin	—
Páris	14.01 emelkedő
London	—
Liverpool	—
New-York	—
Chicago	—
Árpa:	
Budapest	13.00 emelkedő
Bécs	14.20 szilárd
Tengeri:	
Budapest	10.70 csökkenő
Bécs	11.30 csökkenő
Berlin	—
Paris	—
London	—
Liverpool	—
New-York	—
Chicago	9.46 emelkedő
Buenos Ayres	7.34 szilárd
Zab:	
Budapest	12.10 szilárd
Bécs	12.80 csökkenő
Berlin	—
Páris	12.35 csökkenő

Magyar vidéki piacok gabonaforgalma mm.-ban 1904. június 9—16-ig.

Piacra került összesen:

	Buza	Rozs	Árpa	Tengeri	Zab
Losoncz	200	60	40	20	40
Nagyszombat	644	391	—	—	—
Kaposvár	1400	250	100	400	100
Nagykanizsa	200	100	—	300	—
Baja	1000	400	50	800	1200
Szolnok	1600	150	300	400	200
Kecskemét	—	—	—	—	—
Arad	370	14	19	520	11
Uj-Arad	490	8	9	740	4
Nagybecskerek	250	—	20	3000	100
Nagyvárad	400	60	—	180	120
Moson	—	—	—	—	—
Pápa	300	500	50	50	20
Miskolcz	—	—	—	—	—
Gyöngyös	—	—	—	—	—
Szatmár	700	50	50	600	400
Békés-Csaba	600	—	200	850	—
Szentes	1000	—	70	350	—
Léva	380	18	134	28	32
Érsekújvár	320	250	130	130	150
Pancsova	300	—	—	700	—
Ujvidék	170	—	—	1200	63
Eszék	200	—	50	300	100
Temesvár	—	—	—	—	—
Zenta	1680	—	50	4300	300
Nagyszében	25	—	—	56	13

Határidős áru	Irányzat a hét kezdéséhez viszonyítva
Buza:	
Budapest okt. 17.92	csökkenő
Bécs	—
Berlin szept. 20.04—okt. 20.10	csökkenő
Páris jul. 19.10—szept. 19.20	csökkenő
London aug. 15.89—okt. 15.54	csökkenő
Liverpool jul. 14.96—szept. 15.19	csökkenő
New-York jul. 16.74—szept. 15.45	csökkenő
Chicago jul. 15.50—szept. 14.67	csökkenő
Buenos Ayres	—
Rozs:	
Budapest okt. 13.54	csökkenő
Bécs	—
Berlin szept. 16.35—okt. 16.47	emelkedő
Páris jul. 13.50—szept. 13.44	szil. szept. csök.
London	—
Liverpool	—
New-York	—
Chicago	—
Buenos Ayres	—
Tengeri:	
Budapest aug. 10.60—máj. 11.02	csökkenő
Bécs	—
Berlin jul. 13.08—szept. 13.41	csökkenő
Páris	—
London szept. 11.34	csökkenő
Liverpool jul. 10.58—szept. 10.24	szil. em. szept. csök.
New-York jul. 10.68 szept. 10.68	szil. csök. szept. em.
Chicago jul. 9.60—szept. 9.70	szil. csök. szept. em.
Buenos Ayres	—
Zab:	
Budapest máj. okt. 11.70	csökkenő
Bécs	—
Berlin jul. 15.36—szept. 15.90	emelkedő
Páris jul. 12.48—szept. 13.00	csökkenő

Gazdák kezén levő készletek

Losoncz	szükségletet fedezik
Nagyszombat	meg nem állapítható
Kaposvár	alig csökkentek
Nagykanizsa	elenyészően csekélyek
Baja	buza, tengeri, zab még elegendő, rozs és árpa szűken van; a hozatal még kielégítő
Szolnok	elegendők
Kecskemét	meg nem állapítható
Arad	meg nem állapítható
Uj-Arad	meg nem állapítható
Nagybecskerek	meg nem állapítható
Nagyvárad	szükségletet fedezik
Moson	—
Pápa	meg nem állapítható
Miskolcz	—
Gyöngyös	—
Szatmár	buza 11—12, rozs 8, árpa 12—14, tengeri 45, zab 40%-a a tavalyi termésnek
Békés-Csaba	bár a gazdák tartózkodnak az eladástól, a készletek fogynak
Szentes	meg nem állapítható
Léva	buzából elég nagyok, tengeri is van, rozs és zab kevés
Érsekújvár	meg nem állapítható
Pancsova	buza, árpa, zab kevés, tengeri még szűken van, de spekulánsoknál, kik nem adják el
Ujvidék	még vannak, de a gazdák visszatartanak az eladással
Eszék	meg nem állapítható
Temesvár	—
Zenta	meg nem állapítható
Nagyszében	rossz idő miatt győnge a felhozatal, készlet csekély

Budapest ferencvárosi sertéskonsumvásár.
(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1904. június 9-től június 16-ig.

Heti főlhajítás összege	Erkesztett waggon	Erkesztett összesen darab	Sertés- vágóhidra elszállítá- sai	Eladat- lanul ma- radt
június 9-től június 16-ig	75	2875	2768	127

Napi árak fillérekben

N a p	Óreg- nép- pá- ronk- ként 280-450	Kanlott	Páron- ként 300 kg. felül	Páron- ként 220-300 kg.	Könn- yű	Husos fajta
június 9.	—	—	—	—	—	—
június 16.	87-92	—	92-96	85-96	82-93	—

Árak élősúlyban levonás nélkül jegyeztetnek.
Irányzat: közepes, árak kevésbé hanyatlottak.

Budapesti kőbányai sertéspiacz.

A kőbányai m. kir. állategészségügyi hivatal jelentése.
(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)
1904. június 14.

Állomány:	drb	Elszállítás:	drb
Sertésállomány volt mult hét végén...	37097	Budapesti fogyasz- tásra	1661
E héten érkezett Magyarországból	595	Vidéki fogyasztásra	1488
E héten érkezett Szerbiából	3227	Bécsbe	890
Állomány összege	40919	Ausztriába	98
Elszállítás	4155	Zsiradékgyárba	18
Marad állomány	36764	Összeg	4155

Hizottsertés-árak:

(Megállapodás szerinti súly és 4% levonással kgr.-ként)
Magyar öreg nehéz, párja 400 kg.-on felül — fill.
» 300-400 kg.-ig — »

(Az alábbi árak páronként 45 kg. súly és 4% levonással
kilogrammonként.)
Magyar fiatal nehéz párja 300 kg.-on felül 113-115 fill.
» közép » 250 » » 114-115 »
» könnyű » 200 » » 115-116 »
Szerbiai nehéz párja 260 kg.-on felül 110-112 fill.
» közép » 250 » » 112-114 »
» könnyű » 240 » » 112-116 »

Irányzat: változatlan.

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi részvény-társaság
& NICHOLSON gépgyár gazdasági
vezérigazgatója

GŐZCSÉPLŐ-KÉSZLETEK

elsősorú magyar gyártmány.

Gőzmozgonyok, minden nagyságban, nagyobitott
tűzszekrényvel.

Üti-mozgonyok, legújabb szerkezetben, kiváló
nagy erőfejlesztési képességgel.

Cséplőgépek, legújabb szerkezetben hosszabb-
ított szalmarázókkal és szabadal-
mazott utánarózával.

Gazdasági gépgyártás csakis
ELSŐRANGU kivitelben.

Vetőgépek hegyes és sík talajhoz.

„Nemzeti” tolórendszerű vetőgép 13, 15, 17, 19,
21, és 23 sorral.

UJ! Magyar gyártmányban UJ!

GLÓRIA párossorú vetőgép 12, 14, 16, 18, 20, 22,
24 soros 3 1/2-4-4 1/2" sortávolságban.

Gőzcséplőkészletekre esereizletek köttetnek.

Rövidített levélczim:

„AGRARIA” Budapest, V., Váci-ut 2.

Sürgönyczim: „AGRARIA” Budapest.

Soványsertés-árak.

(Eredeti tudósítás Uri Rezső sertésbizományos (VIII. ker.,
Bérmocsis-utca 12.) a „Köztelek” részére.)

1904. június 16.

Sertésveszenátment	—	—	—	—	—
—	80-100	130-124	—	—	—
—	100-120	124-120	—	—	—
—	120-160	120-112	—	—	—
—	160-200	112-106	—	—	—
Sertésveszenát nem ment	80-100	110-104	—	—	—
—	100-120	104-100	—	—	—
—	120-160	100-96	—	—	—
—	160-200	96-94	—	—	—

Árak élősúlyban kilogrammonként 4% engedmény.
Irányzat: gyenge.

Bécsi szurómarhavásár.

(Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.)

1904. június 16.

Főlhajítás:

Állomány:	drb	Árak:	fillér
Riz borjú	—	—	—
Leölt borjú	4103	80-120	—
Leölt bárány	234	drb páronk.	10-25
Riz sertés	—	—	—
Leölt sertés	1608	84-120	—
Leölt juh	135	64-90	—

Összesen 6090 drb

Irányzat: igen lanya; prima borjak kg.-ként 10,
a többi minőség kg.-ként egész 20 fillérral hanyatlott
árban, sertésekben az üzlet szintén lanya, az árak
nem változtak.

Bécsi juhvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1904. június 16.

Főlhajítás:

Magyarországból	drb	Angol husos ürök	fillér
Galicziából	43	Elsőr. hizott ürü	—
Oszták tartomá- nyokból	—	Középm. hizott ürü	—
Összesen	43	Kecske	—
		Bárány	—

(Az árak kg.-ként fillérekben, élősúlyban fogyasz-
tási adó nélkül értendő.)
Irányzat: az üzlet jelentéktelen; a főlhajított
43 drb kg.-ként 66 fillérral elkel.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.)

1904. június 14.

Főlhajítás.

Minőség szerint:	Magyarországból	drb.
Hussertés	5071	5138
Zsirsertés	5138	4348
Összesen	10209	723

Eladatlan maradt — — — — — Összesen — 10209

Árak: (kilogrammonként élősúlyban fogyasztási adó
nélkül, fillérekben.)

Elsőrendű nehéz magyar	—	99-101 kiv. 102
Könnnyű és szedett magyar	—	90-96
Óreg nehéz és közép magyar	—	98-101
Német és lengyel husajták	—	78-100

Irányzat: zsirsertésekben az irányzat és az árak
a multhetihez képest változatlan; hussertések multheti
ára nehezen volt fenntartható.

**Ingtatlanok árverései (40,000 korona becs-
értéken felül.)**

Kivonat a hivatalos lapból.

Június 20. Nyáradszeredai	a tkvi ha- kir. jbiróság	Illyés Tibor	44086
Június 20. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Fischer István	123535
Június 20. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Ulmer Rezső	200000
Június 20. Kőszegi	a tkvi ha- kir. jbiróság	Sibrik Kálmán	65860
Június 22. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Gremperger József	353373
Június 23. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Szirmay János	235299
Június 24. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Borbás Gyuláné	325132
Június 24. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Wisinger Mór	62533
Június 30. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	özv. Renkl Tamásné	159931

Julius 1. Budapesti kir.	a tkvi ha- tvszék	özv. Kiss Jakabné	549877
Julius 1. Bpesti kir.	a tkvi ha- tvszék	dr. Frim Jakab	180101
Julius 4. Nagykikindai	a tkvi ha- kir. tvszék	Mokrin község	156177
Julius 4. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Back Károly	610087
Julius 5. Salgótarjáni	a tkvi ha- kir. jbiróság	Fisch Gyula	47398
Julius 7. Szentpéteri	a tkvi ha- kir. jbiróság	ifj. Elek Dezso	43879
Julius 7. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Glanec Salamon	174338
Julius 29. Bpesti kir.	a tkvi ha- tvszék	Veres József	45162
Aug. 15. Zágrábi kir.	a tkvi ha- tvszék	Dumisits Péter herczeg	1284000
Aug. 16. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Horráth Győző	138848
Szept. 15. Ipolysági	a tkvi ha- kir. tvszék	Sembery István	195000
Szept. 21. Budapesti	a tkvi ha- kir. tvszék	Szigethy Edéné	43940

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. A gazdatiszti gyakorlati vizsga enge-
délyezése végett benyújtandó folyamodványokhoz csato-
landó szolgálati bizonyítványok mindig azon helység
előjárósága, illetőleg járás szolgabírórsága által hiteles-
tendők, ahol a folyamodó gazdatiszt alkalmazva volt,
mert csak ezek igazolhatják a bizonyítvány adatainak
valódiságát. A földolgozó, hogy a gazdatiszti szolgálat 1901.
május 1-től 5 évre visszamenőleg igazolassék. A vizs-
gálatra vonatkozó alaki kérdéseket illetőleg tessék fel-
világosítást kérni Kerpely Kálmán urtól, a debreczeni
gazd. tanintézet igazgatójától.

Sz. R. urnak Tergenyé. Ha 1901. év előtt 5 évi
gazdatiszti gyakorlata van, úgy tekintet nélkül iskolai
előképzettségére, leteheti a gyakorlati gazdatiszti vizs-
gát. A második esetben 2 1/2 évi gyakorlat és a föld-
művelésskola végzése nem jogosít ugyan a gyakorlati
vizsgára, de azért csak folyamodjék.

G. J. urnak Acsa. A gazdatiszti törvény életbe-
lépte előtt 5 év alatt 2 évi gazdatiszti és 3 évi katonai
szolgálat nem jogosítja föl a gyakorlati szakvizsgázásra,
mert a szabályzat világosan 5 évi szolgálatot ír elő; de
azért tessék folyamodni.

Nem közzétehető cikkek: E. V. Szeszitalok kor-
sítására. Hogyan kezeljük a megfagyott borokat. — D. E.
Távolból. — B. K. Szövetkezeti klub. — K. E. Néhány
szó a gyümölcsértékesítésről. — K. J. Solymossy
László. — L. V. Gazdasági munkásokról és családokról.
— A. E. Uj idők.

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi részvény-társaság
a szab. oszt. magy. államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyáranak
vezérigazgatója

Mezőgazdák különös figyelmébe!
EGYETEMES ACZÉLEKÉK.

Tiszta aczélanyag
saját hámorainkból.

Eltörhetetlen tégelyaczél-ekedef.
Pánczélaczél-kormánylemezek.
Magasított aczélkefeje.
Porvédő kerekek.
Aczél gerendely.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró
taligát szállítunk.

Ekegyártás terén legelső rangú
magyar gyártmány fe-
lülmúlja még a legneve-
zetesebb idegen gyártmányokat is.

Kérjünk árjegyzéket, mivel ez az összes
talajművelőgépeket terjedelmesen ismerteti és egy-
általán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes,
szakszerű és minden gazdának értékes felvilágo-
sításokat nyújt és díjmentesen küldetük.

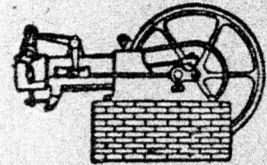
Rövidített levélczim:
„AGRARIA” Budapest, V., Váci-ut 2.
Sürgönyczim: „AGRARIA” Budapest.

zz Legkitünőbb egyszerű szerkezetű zz

benzin és gázmotorok

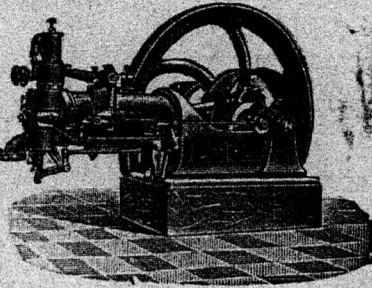
jótállás mellett kaphatók:

BECK és GERGELY cégénél

BUDAPEST, V. ker.
Váci-ut 12. szám.
Tessék árjegyzéket
és ajánlatot kérni.

Közel 8000 motor 60,000 lóerővel a legteljesebb megelégedésre szállítva.

Drezdai motorgyár r.-l.

(ezelőtt Hille)

fióktelepe és műhelye

GELLÉRT IGNÁCZ ÉS TÁRSÁ-nál

Budapest, VI., Teréz-körút 41.

Telefon 12-91.

Ajánljuk az elismert legjobb, legököltebb, legtartósabb gyártású, legegyszerűbb kezelésű és legolcsóbb üzemű drezdai benzín-motorokat, lokomobilokat és drezdai gázfejlesztős (generátoros) motorokat.

Darálásra, malomüzemre, takarmánykamrákba, tejgazdaságoknak, favágáshoz, vízemelésre, csépléshez és minden más munkára a legolcsóbb üzemű gépek.

Referenciák: a legelőkelőbb uradalmak, malom-üzemek és legkülönbözőbb iparvállalatok.

A drezdai motor minden kiállításon és munkaversenyen a legelőkelőbb díjjal lett kitüntetve.

64 kitüntetés és 8 állami érem.

Superfoszfátok

állati és
ásványi eredetűek,

legolcsóbb

foszforsavas trágyaszer minden talajra.

Gyors hatásért kezeség, legnagyobb eredmény.

Nélkülözhetetlen az őszi vetéseknél,

semmi más foszforsavakkal nem pótolható.

Ajánlok továbbá:

Csontlisztet, Chilislétromot, kénsavas ammóniákat, kálicsót, kaintot, különleges műtrágyákat kapás és kalászos növények alá, themenauai szab. superfoszfát-gipszet

herések trágyájával és az istállótrágya konzerválására; takarmánymeszet stb.

bárhova versenyképes áron szállít a legszigorubb tartalomszavatolás mellett

Kénsav- és műtrágyagyár **A. SCHRAM** Ludenburg-Themenau és Lissek Rostok m.

Központi iroda: Prága, Heinrichsgasse 27.

Magyar királyi államvasutak.
83982-904. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

(vontatási szén szállítása iránt).

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1905. évi március hó 1-től számítandólag egy illetőleg két éven át, évenként mintegy 70.000-100.000 tonna vontatási szén szükségletét biztosítani óhajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok 1904. július hó 5-ig beterjesztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugyszintén az általános és különleges szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI., Andrassy-ut 73. sz., II. em. 43. ajtó), valamint minden üzletvezetésénél megtekinthetők vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett, a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján is megrendelhetők, megjegyezvén, hogy a különleges szállítási feltételek minden példányáért 30 fillér, az általános feltételekért pedig 50 fillér fizetendő.

A feltételeknek posta útján való küldése esetén 20 fillér postaköltség is be-küldendő.

Budapest, 1904. június havában.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

THOMAS-SALAK

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya

az összes kalászosok és kapások alá, valamint a rétekre. Hatása éppen oly gyors, de tartósabb, mint a superfoszfáté. Ezen kitünő műtrágyát úgy összefoszforsav, mint cziromsavban oldhatóság és porfinomság szavatolása mellett pontosan és lelkiismeretesen szállítja

Kalmár Vilmos, Budapest, VI. Teréz-körút 3.

a Thomas-salaggyárak, Berlin, W. vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

Óvakodjunk a hamisításoktól és csakis csillag védjeggyel ellátott zsákokat vegyünk át.

Minden zsák ólom-zárral és tartalomjelzéssel van ellátva

Burgonya-szárító! Burgonya-liszt!

Az ezekhez szükséges gépeket szállítja

Drössler Károly

csász. kir. szabadalmazott gazdasági gépgyár
BUDAPEST, Váci-körút 59.

Szállít továbbá a legutányosabb áron legújabb rendszerű lokomobilokat, szab. gőzcseplőgépeket, szalmakazalozókat, jár-gányos cséplőkészleteket, gabonatisztító rostákat, fűkaszáló-és aratógépeket, szab. tolókerekű vetőgépeket, szecskavágókat, répvágókat, kukoriczamorzsolókat, egyetemes ekéket, 2- és 3-vasú ekéket, szab. burgonyaarató (kiemelő) és minden a gazdasági szakmába vágó gépeket.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Képviselők és ügynökök felvételnek.

2396

Állandó borvásár Budapesten.

A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete

állandó borvására

a Leszámitolóbank
közraktárainak
I. számú raktárában

megnyilt.

A borvásáron kitünő, fajliszta fehér s vörös asztali és peccenye-borok kerülnek eladásra hordókban, valamint a m. kir. pinczemeszteri tanfolyam pinczében kezelt elismert jó minőségű palazekborok előnyös árban. — Elfogad értékesítésre bármely faj magyar borokat; felvilágosítást nyújt vevőknek és bortermelőeknek

A Magyar Gazdák Vásárcsarnok

Ellátó Szövetkezete igazgatósága

BUDAPEST, IX., Csarnok-tér 5. szám.

A JUHTENYÉSZTÉS MULT ÉS JELEN IRÁNYAIRÓL

RODICZKY JENŐ dr. új könyvet irt.

Megrendelhető 3 korona előleges beküldése ellenében a "PÁTRIA" r.-t. könyvkereskedésében, Budapest, Üllői-ut 25.

HIRDETMEY.

A magyar boszniai vasuti forgalom II. rész 1. és 2. füzetehez 1904. évi január hó 1-től való érvénynyel kiadott függelék 18. tétel száma alatt Siekovic-Dainica állomásról petroleumra vonatkozó díjtételek közül a Mitrovicza M. Á. V. Ruma M. Á. V., Samac, M. Á. V. Sziszek (Sisak) D. V., Zágráb (Zágreb) M. Á. V. és Zimony M. Á. V. és Zimony állomásokra vonatkozó díjtételek 1904. évi június hó 30-ával hatályon kívül helyezettnek.
Budapest, 1904. május havában.

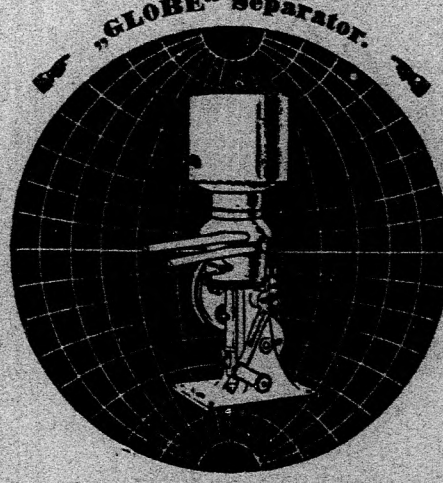
A magy. kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjaztatik).

Fontos a tejjgazdaságban

a legújabb és legjobb bevált

svéd GLOBE Separator, melyivel a legtöbb és legfinomabb tejavaj készíthető. Teljes tejszövetkezeti berendezések kézi, erő- és turbina hajtásra úgy-szintén mindenféle tejjgazdasági gépeket és eszközöket tejjszállításához, vaj- és sajtgártáshoz, legelőnyösebben szállít az

Első magyar tejjgazdasági gép- és eszközgyár Fuchs és Schlichter, Budapest, VI., Jász-u. 7.

VAJKIVITEL! Friss vaját, évi kötés mellett minden mennyiségben a legmagasabb áron átvesszünk. 1504

Különlegesség: Tejtételek és tejszövetkezetek berendezése és azok által termelt vajnak átvétele.

Arjegyzékek költségvetések, tervek ingyen és bérmentve.

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen) kapható kiadóhivatalunkban.

Földhaszonbérleti felhívás!

A főméltóságú herceg Esterházy Miklós ur hitbizományi tulajdonát képező és Baranya, Tolna és Somogy vármegyékben fekvő 32.351^{1190/1900} hold kiterjedésű dombóvári uradalom, husz bércsoportra felosztva, az

1906. évi november 1-től kezdődő 12—20 évi tartamra haszonbérbe adatik,

Az alább felsorolt bércsoportok elégséges mennyiségű és megfelelő minőségű lakó- és gazdasági épületekkel vannak ellátva. Ajánlat azok mindegyikére külön teendő, de egy és ugyanazon vállalkozó egyenél több bércsoportra is tehet ajánlatot.

Az egyes bércsoportok térrajza, valamint a haszonbérleti feltételek a hercegi központi igazgatóságnál Kismartonban vagy pedig az uradalmi felügyelőségél Dombóvárott megtekinthetők, ugyancsak a dombóvári uradalmi felügyelőségél előzetesen történt jelentkezés után a bércsoportok a helyszínen megismerhetők.

Felhívtnak mindazok, akik az alábbi bércsoportok valamelyikének kibérlésére vállalkozni kívánnak, hogy írásbeli ajánlataikat a hercegi központi igazgatósághoz Kismartonban **1904. évi augusztus hó 1-ső napjáig** beküldjék.

Az ajánlatokban a bérlési szándékolt bércsoportért egészben felszámított évi haszonbér számokkal és betűkkel kiirandó. Egyúttal tartozik az ajánlattevő kijelenteni azt, hogy a haszonbérleti feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Ö Hercegsége részére fentartatik az a jog, hogy az ajánlattevők között szabadon választhasson és az ajánlatot tetszése szerint visszautasíthassa vagy pedig az ajánlattevővel tárgyalásokat kezdezhessen.

A központi igazgatóság az ajánlati határidő letelte után azon vállalkozókat, a kiknek ajánlatát a további tárgyalásra Ö Hercegsége alapul elfogadhatónak találja, szóbeli tárgyalásra fogja meghívni s egyidejűleg velük közölni azt az összeget, mely bánatpénzképpen előzőleg a kismartoni hercegi központi pénztárba befizetendő leszen. A tárgyalási határnapok kitűzését és a tárgyalásokhoz meghívandó vállalkozók sorrendjének megállapítását a központi igazgatóság a maga részére tartja fenn, ugyancsak fentartja azt a jogát is, hogy a szükséges képezt több ajánlattevőt versenytárgyalásra hívasson fel.

Közveitők alkalmazása kizáratik.

Térrajz tartalom 1600 négyszögöles holdakban

Folyó szám	A bércsoportok megnevezése	belsőség		szántóföld		rét		legelő		szőlő		nádas		terméketlen		összesen	
		hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl	hold	□-öl
		1	Szakacs-Csermajor	10	1037	1056	1461	84	1574	248	857	—	—	—	—	71	788
2	Csurgó	7	658	280	715	232	482	385	1032	—	—	—	—	16	548	922	235
3	Borjád	10	197	954	168	176	1484	112	959	15	1313	—	—	28	744	1298	65
4	Inám	58	1337	2900	901	272	123	347	735	—	—	3	449	60	1469	3043	214
5	Noszány-Szilfás	49	921	2779	977	274	1466	366	103	—	—	—	—	92	1545	3568	212
6	Mászlony	22	61	1390	1123	88	237	200	90	—	—	—	—	42	1040	1743	956
7	Pulai-Major	1	1103	613	1092	100	1228	99	1117	—	—	—	—	14	964	830	704
8	Felső-Leperd	63	1179	1874	126	610	1346	380	48	—	—	—	—	65	934	2994	433
9	Ó-Uj-Német-Dalmand-Csáblény-Kökut	74	1413	2965	1538	329	1112	547	578	—	—	—	—	83	969	4001	810
10	Alsó-Leperd	22	994	1124	11	180	02	252	1377	—	—	—	—	23	276	1602	1059
11	Vörösegyháza	23	1405	902	1445	3	1008	97	1497	—	—	—	—	41	311	1159	866
12	Nagy-Konda	20	1268	1350	1529	138	633	253	403	—	—	—	—	34	244	1797	877
13	Szarvasd	33	118	997	415	194	895	39	701	—	—	—	—	26	538	1290	1067
14	Sütvény	28	811	539	577	85	1089	533	1063	—	—	—	—	40	451	1281	794
15	Tárkány	9	379	756	127	153	329	47	270	—	—	—	—	19	493	985	07
16	Úrgvár	19	1183	832	390	177	1514	138	1019	—	—	—	—	25	327	1193	1233
17	Nyerges-Homok	6	49	468	872	125	1083	234	162	—	—	—	—	29	605	853	1171
18	Vásárosdombó	19	1446	809	133	184	1112	56	871	—	609	—	—	15	230	1085	1201
19	Meződ	3	1046	374	1560	44	1189	112	503	—	—	—	—	18	387	553	1485
20	Betteimann	6	471	529	1119	85	1104	26	796	—	—	—	—	25	987	673	1277

Kismarton, 1904. május hó 26-ik napján.

Az Esterházy hercegi hitbizományi javak központi igazgatósága.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Magyarországi gépészek és kazánfűtők egylete

VII., Gyöngyösi-utca 3.

Rökre-közház mellett, Püszkán vendéglő-helyiségében, díjlanul helyes elgyárak, málmok, fűtőgépek, uradalmak és magángéplajdonosok részére ügyes, megbízható és ki-próbált, vizsgázott

gépészeket és fűtőket.

Cseplésre alkalmas szakemberekkel nagy számban rendelkezik. Egyeztetéssel megkeresésre az egylet bármikor is válasra kész. 2422

Magyar kir. államvasutak. 80994/904. sz. E.I.

Pályázati hirdetés

A magyar királyi államvasutak igazgatósága Kaposvár állomás villamos világítási berendezésének létesítésére ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

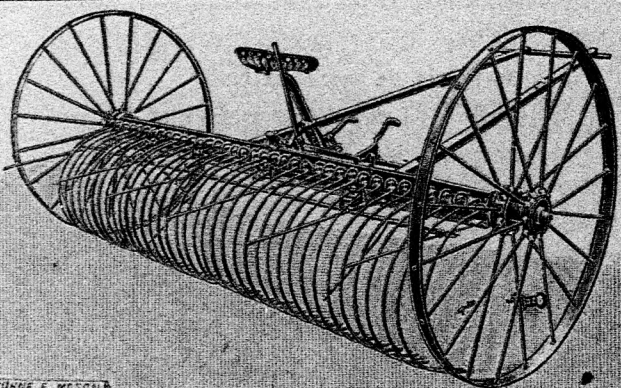
A feltételeknek megfelelően kiállított ajánlati ivenként 1 korona, mellékletei pedig ivenként 30 filléres m. kir. okmánybéllyel ellátva, legkésőbb 1904. évi július hó 26-án déli 12 óráig, a magyar királyi államvasutak igazgatósága gépészeti főosztályában átadandók vagy postán oda-küldendők és a boríték ezen külsővel látandó el: „Ajánlat 80994/904. számhoz, Kaposvár állomás villamos világítási berendezésére.”

A bánatpénz, mely az ajánlat végösszegének leg-alább 5%-át kell, hogy kitegye, legkésőbb 1904. évi július hó 25-én déli 12 óráig, a magyar királyi államvasutak budapesti fő-pénztáránál letendő.

Budapest, 1904. május hó 27-én.

Az igazgatóság.

(Utányomat nem díjaztatik.)

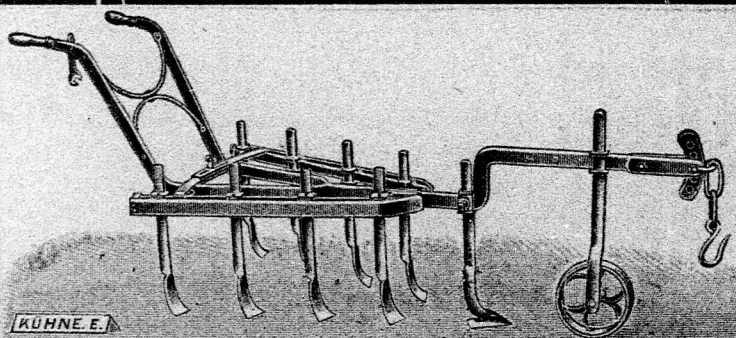
KÜHNE E. gazdasági gépgyára
Mosonban.

— Szállít mindennemű —

**Kapáló- és töltőgép-
eszközöket,
Uj acél lógereblyéket,
Hollingsworth szénagereblyéket,
Fűkaszó-gépeket, = Járgányos
cséplőkészleteket stb.**

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

2196

Dorn József-féle szabadalmazott törekrosták.

DORN JÓZSEF SZABADALMA
TÖREK - ROSTA.

Készíti a feltaláló maga saját gépműhelyében. A Dorn-féle szab. törekrosta felülmul minden eddigi törekrostát s használata által igen sok búzát takarít meg a gazda. Több mint 700 db forgalomban. Bővebb felvilágosítással, prospektussal, s elismerő iratokkal készséggel szolgál

Dorn József

gépműhelye és részöntődje **BÉKÉS-CSABA.**

Főraktár: **KANN és HELLER Budapest V. ker., Váci-körút 62.** Ezenkívül elvállalok mindennemű gőzeke javításokat, lokomobilokat, magán-járókká átalakítok, továbbá készítek vasvályukat

összereszelés nélküli csapágyakat (szabadalmazva).

Utánzatoktól óvakodjunk, mert azok törvényileg üldöztetnek.

A "Lóhere" védjegyű THOMASSALAK

a legjobb és legolesőbb

FOSZFORSÁVTRÁGYA

a tavaszi vetésekhez.

Ezen Thomassalak hazánkban, a legutóbbi években eszközölt trágyázási kísérletek alkalmával, kizárólag kitűnő eredményt mutatott fel. Csak a "Lóhere" védjegyű Thomassalak származik a csehországi Thomasművekből.

Az árak jelentékenyen olcsóbbak lettek.

Árajánlatok, szakiratok és bármely irányban kívánt felvilágosításokkal készséggel szolgál a Csehországi Thomasművek eladási irodája, Bécs.

Vezérképviselője Magyarországon:

LÁSZLÓ MARCELL Budapest, VI., Teréz-körút 22.

Minden zsák ólomzárolva és tartalomjelzéssel valamint védjeggyel van ellátva

„PEF“

(Porcellán-Email-Festék)

falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad. Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkezelési helyiségek istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klosettek stb. részére felette czélszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok.

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

2186/a

A világhírű és hazánkban nagy elterjedtségnek örvendő amerikai

Deering-féle fűkaszógépeket, marokrakó aratógépeket és kéveket aratógépeket,

valamint egészen **vashól és acélból készült szénagyűjtőgépeket**

(lógereblyéket) van szerencsém a t. gazdaközönségnek akként ajánlani, hogy minden általam szállított ilyen gépek használhatóságaért és jó munkájáért, nemkülönben anyagának jószágáért elváltaiom a felelősséget.

Szükséglet esetén kérem a megrendeléseket ezen gépekre nekem már most feladni, mivel azokat korlátozott számban hozatom Amerikából, megtörténhetne, hogy későbbi rendeléseket legnagyobb sajnálatomra már nem lennék képesek fogadtatni.

PROPPER SAMU

az amerikai Deering-gyár kiz. képviselője

Budapest, V. ker., Váci-körút 52. sz.

— Ár egyzékkel és elsőrendű bizonyítványokkal kívánatra készséggel szolgálnak. —

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.
97543/F/II—1904. sz.

HIRDETMÉNY.

F. évi június hó 15-től kezdve Zágráb és Zimony között, Zágráiban csatlakozással a Fiume felől és felé közlekedő nappali gyorsvonatokhoz mindkét irányban egy-egy közvetlen gyorsvonat fog az alábbi menetrend szerint forgalomba hriyeletlen és pedig: Zágráb ind. d. u. 2 óra 48 p., Bród érk. este 6 óra 51 p., Bród ind. este 6 óra 58 p., Vinkovce érk. este 8 óra 12 p., Vinkovce ind. este 8 óra 17 p., India érk. éjjel 10 óra 45 p., India ind. éjjel 10 óra 50 p., Zimony érk. 11 óra 30 perc. Az ellenkező irányban: Zimony ind. reggel 5 óra 10 p., India érk. reggel 5 óra 56 p., India ind. reggel 6 óra 06 p., Vinkovce érk. d. e. 8 óra 35 p., Vinkovce ind. d. e. 8 óra 40 p., Bród érk. d. e. 9 óra 52 p., Bród ind. d. e. 9 óra 59 p., Zágráb érk. d. u. 2 óra 06 perc.

A Fiuméből d. e. 8 óra 10 perczkor és Zágrábról d. u. 2 óra 48 perczkor induló, valamint Zágrábra d. u. 2 óra 06 perczkor és Fiuméba este 7 óra 56 p.-kor érkező vonatoknál Zimony és Fiume között közvetlen I—II. osztályu kocsi fog közlekedni.

A részletes menetrendre nézve a kifüggesztett hirdetémenyek nyujtanak bővebb felvilágosítást.
Budapest, 1904. június hóban.

Az igazgatóság.

A BUDAPESTI ASZTALOS-IPARTESTÜLET

védnöksége alatt álló és a kereskedelmi ministerium által államilag segélyezett

BUTOR-

csarnok és hitelszövetkezet,

mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja, ajánlja tagjainak, budapesti asztalosmestereknek, legjobb kivitelben készített,

József-körút 28. sz. alatti

dusan fölszerelt raktárban elhelyezett butorait. A vevőközönség itt szükségletét közvetlen a készítőnél **jutányos áron** szerezheti be. Iervezetek és lakásberendezések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 7293

Érvényes 1904. május 1-től.

A m. kir. államvasutak nyári menetrendje.

Érvényes 1904. május 1-től.

Budapest k. p. u. Hatvan.

Table with columns for stations (Állomások) and train types (Sz. v., Gy. v., etc.). Rows include Budapest k. p. u. indul, Pécel, Gödöllő, and Hatvan.

Hatvan—Budapest keleti p. u.

Table with columns for stations (Állomások) and train types (V. v., Sz. v., Gy. v., etc.). Rows include Hatvan, Gödöllő, Pécel, and Budapest k. p. u. érkezik.

Budapest keleti p. u. Bicske.

Table with columns for stations (Állomások) and train types (Sz. v., Gy. v., etc.). Rows include Budapest keleti p. u., Budapest-Kelenföld, and Bicske.

Bicske—Budapest keleti p. u.

Table with columns for stations (Állomások) and train types (Sz. v., Gy. v., etc.). Rows include Bicske, Budapest-Kelenföld, and Budapest keleti p. u.

Budapest ny. p. u. Párkány-Nána.

Table with columns for stations (Állomások) and train types (Sz. v., Gy. v., etc.). Rows include Budapest ny. p. u. ind., Páloca-Ujpest ind., Vác ind., Nagy-Maros ind., and Párkány-Nána érk.

Párkány-Nána—Budapest ny. p. u.

Table with columns for stations (Állomások) and train types (Sz. v., Gy. v., etc.). Rows include Párkány-Nána ind., Nagy-Maros ind., Vác ind., Páloca-Ujpest ind., and Budapest ny. p. u. érk.

Megjegyzések: Ezen vonattól az egy utra szóló szomszédos forgalmu menetjegyek érvénytelenek. Május hó 15-től bezárolag szeptember 25-ig vasár. és ünnepnapokon közlekedik.

Budapest k. p. u. Szolnok.

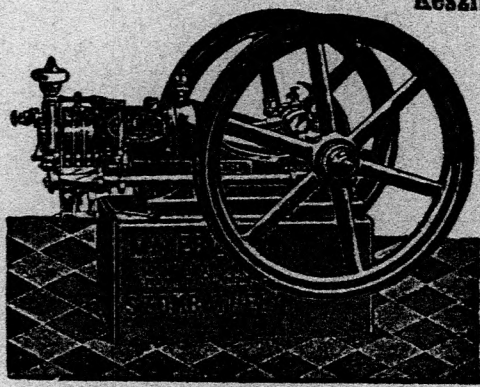
Table with columns for stations (Állomások) and train types (Gy. v., Sz. v., etc.). Rows include Budapest k. p. u., Nagy-Káta, Ujszász, and Szolnok.

Szolnok—Budapest k. p. u.

Table with columns for stations (Állomások) and train types (T. v. sz. sz., Sz. v., Gy. v., etc.). Rows include Szolnok, Ujszász, Nagy-Káta, and Budapest k. p. u.

Jegyzet: + Az 650., 1706., 607. és 605. sz. személyvonatokról az egy utra szóló szomszédosforgalmu menetjegyek érvénytelenek.

„MAYER“ gépgyár vas- és fémöntőde részvénytársaság, Szombathely

Készít: **Benzinmotorokat** 2—50 lóerig, stabil és locomobil alakban egyszerű könnyen kezelhető szerkezettel. Megbízható és legolcsóbb üzemi gazdaság és kisipar részére!

Benzin-mótoros (lokomobil) cséplőkészleteket

560 mm.-től 1250 mm. dobszélességig! Mindennemű gazdasági gépet mint különlegességet! Kétféle szerkezetű borsajtókat minden nagyságban, kivált legjobb szerkezetű szabad. víznyomású (hidraulikus) borsajtókat.

Malomépitészet: Új hengerek, használt hengerek rovátkolása. Minden e szakmába vágó gép gyártása.

Osborne D. M.-féle amerikai arató- és kaszáló-gépek magyarországi kizárólagos képviselősege.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kívánatra minden szükségletre külön költségvetés.

Jahn betéti társaság Arnswalde-ban

ajánlkozik

burgonya-, tengeri-, buza- és rizskeményítő-gyárak valamint syrup- és dextrin-gyárak berendezésére és átalakítására.

»»»»» Költségvetések és tájékoztatók díjmentesek. «««««

Magyarországi vezérképviselők:

Győző Béla és Társa, Budapest, V., Lipót-körút 18.

Eredeti „Melotte“ tejcentrifugák

a világ legrégibb és legjobb tejfőlőzőgépei!

Játszi könnyű kezelés. Legesekegyebb kopás. Legésebb lefőlés. Legnagyobb munkaképesség. Gyorsan és igen könnyen tisztítható. Nincs javítás. Több mint 125.000 darab van napi használatban az egész világon. Óránkénti munkaképesség 125—500 liter kézi-hajtásra.

Magyarországi képviselő:

Geittner és Rausch, Budapest

VI. ker., Andrássy-ut 8. szám.

Igen szép véssen átment,
másfél éves

mangalicza

tenyészkánok

kaphatók

Kornstein testvéreknél,

Nagy-Szalonta, (Pata-pusztá).

Ugyancsak itt 100 darab öreg hasas (julius közepén fiadzó) kocza is eladó. 2410

Eladó tenyészjuhok.

MARTON LAJOS földbirtokos szabási közep-finom fésűs gyapjas juhászatában eladásra kerül **54 drb tenyészkos, 500 drb tenyészanya, 350 drb toklyó ürű és jerke és 200 drb januári bárány.**

A juhok bármikor átvehetőek. Megtekinthetők Szabáson (posta helyben, vasúti és sürgönyállomás Kutas, Somogy-megye). 2403

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám, II. em.

Alakult 1900. BIZTOSÍTÉKI ALAP: Alakult 1900.

Alapít. (Kormány hozzájárulásával) elemi ágazatban 400,000— kor.

Ványok Alapítók 1.270,000— "

Tartalékok Alapítók élel " 200,000— "

Tartalékok " " 255,200.03 "

Összesen: 2.125,200.03 kor.

1901. évi fölösleg 90,349— kor.

1902. " " 59,782.26 "

1903. " " 109,331.73 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyazintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzletfeleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel az igazgatóság.

Magyar királyi államvasutak.
79754—1904. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1904. évi szeptember hó 1-től 1905. évi augusztus hó végéig terjedő időre szükséges 10.000 méterhossza repceolaj szállítása iránt ennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírt mennyiség csak megközelítő szükségletet képezvén, az igazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy ezen mennyiségnél egy negyed rész erejéig többet vagy kevesebbet megrendelhesen.

Az ívenként egy koronás okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1904. évi június hó 28-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújthatók vagy postán oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott olaj értékének 5%-a legkésőbb 1904. évi június hó 27-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122.291—96. számú általános szállítási és a fenti anyagok szállítására vonatkozó 111.330—901. számú különleges feltételek.

A pályázatra, valamint a szállításra vonatkozó egyéb részletes módozatok az ajánlati felhívásban foglaltatnak, mely az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában, valamint az üzletvezetőségeknel és a hazai ipar és kereskedelmi kamaráknál betekinthező.

Az ajánlati felhívás az ajánlatot tenni szándékozóknak a fent nevezett anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki vagy kívánatra postán megküldetik. Budapest, 1904. május hóban.

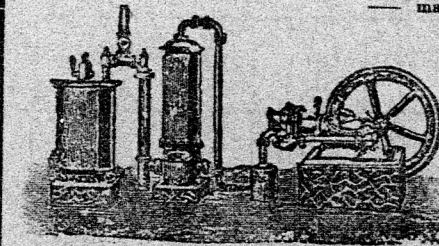
Az igazgatóság.

(Utánnyomms nem díjaztatik).

Arjegyzék ingyen bérmentve.

DÉNES B., BUDAPEST,
VI., Váci-körút 61. sz.

B: numer és Klasek utóda **PLEWA E.** mérnök oszár. és kir. szabadalm. gép- és motorgyárának magyarországi vezérképvisellete és raktára.

Szolid vidéki képviselők alkalmaztatnak.

Legújabb rendszerű
Benzin-, gáz-, petrolin- és gőz-
MOTOROK 2—100 HP.

Benzin- és petrolin-
LOCOMOBILOK 2—30 HP.

Ugyanezen motorok szivó- és berendezéssel ellátva az üzemeltetés legelőnyös és óránként 2—3 állással leszállítják. Olcsó árak és kedvező ártól feltételek.

Eladó birtok.

633 hold a 1200 □-ól (478 kat. hold). Ebből 433 hold legtöbbrésben első osztályú szántó, 200 hold legelés és kapáló.

A birtok vasuti állomástól 4 kilométerre fekszik, az állomással állami közúttal van összekötve, a községhez 2 kilométer távolban van.

Az állami közút a birtokon megy keresztül, közvetlen a tanyaudvar előtt.

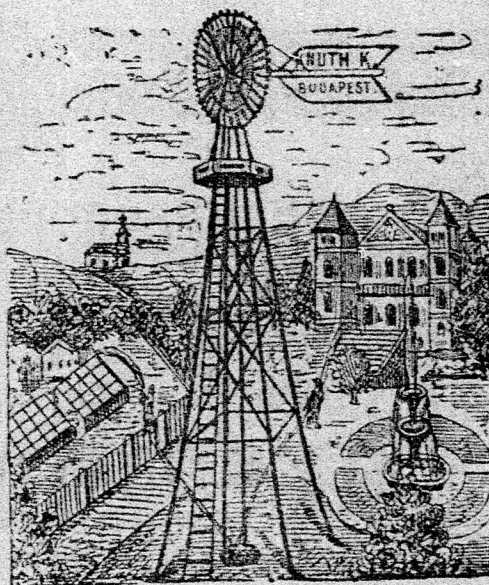
A tagon keresztül folyó megy át, melyen a birtokhoz tartozó malom van építve, ez évenként 8000 koronát jövedelmez.

A birtok különösen alkalmas tehenészet és sertésenyésztésre; a megye székhelyével, vasuti és állami úttal van összekötve és attól 20 kilométer távolra fekszik.

Biztos 6% jövedelmező tőkebefektetés, ára 260.000 korona.

Bővebb információt ad:

Dely Imre nagybérlő,
u. p. Furta, (Biharmegye) P.-Peres.
Közvetítők kizárva. 2408

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

BUDAPEST, VII,
Garay-u. 6-8. sz.

Elrál: központi, víz-, lég- és gőzfűtésék, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closettök, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleumvadászból nyert gázok értékesítését célzó készülékek készítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.
VV Legjobb minőségű VV kőanyag-csövek raktáron.

Hampshire törzsjuhászat

Cittolib, Laun mellett (Csehország).

A kos-eladás

megkezdődött. 2251

Tenyésztő: **Heyne János, Leipzig.**

Fürstl. Schwarzenberg'sche Herrschafts-Direction Cittolib, bei Laun, Böhmen.

41952/904. C. I. 6.

Magyar királyi államvasutak.

HIRDETMÉNY.

Gács-magyar vasuti kötelek. Reexpeditiós kedvezmény gabona, hüvelyes stb. küldeményekre, Kaposvárotól.

Az Országos raktárházak részvénytársaság Kaposvárotól lévő tárházába vasuton érkező és a betárolás napjától számított 12 hónapon belül, onnan vasutal továbbítandó gabona, hüvelyes, olajmag, olajpogácsa, olajpogácsaszit- és őrlemény-küldeményekre, a díjszabás I. rész, I. függőékének, a tárházakba, illetőleg a reexpediáló állomásokon betárolt és onnan reexpeditált árakra vonatkozó határozmányainak megtartása mellett, a reexpeditiós kedvezmény, a gács-magyar vasuti kötelekben engedélyeztetett.

Oly küldemények, melyeknek fuvarleveleiben utirány-előírás foglaltatik, a reexpeditiós kedvezményből kizárva.

Budapest, 1904. április hóban.

A magyar királyi államvasutak, a részes vasutak nevében is.
(Utánnomás nem díjazatik.)

Nógrádmegyében

lekvő néhány száz holdas

grófi birtok bérbeadó.

Közelebbi feltételek nálam megtudhatók:

Dr. Szilágyi Arthur Károly

2421 urad. jogtanácsos

Budapest, IV., Eskü-ut 5.

Gőzekék

a Charles Burrell & Sons, Limited, Thefts St. Nicholas műveiből.
Alapítva 1770.

Az eddig gyártottak közt a legegyszerűbb Compound-szerkezettel bírnak.

Meissner & Dietlein, Magdebur

Burrell-féle gőzekék lerakata.
Bizonyítványok és árjegyzékek érdeklődők ingyen állanak rendelkezésre.

Magy. kir. államvasutak.
62035/904. szám.

HIRDETMÉNY.

A magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutakon törvényes árudíjszabás I. rész.
(A zsákokba csomagolt, örölt trágyagipsznek fedett kocsikban való szállítása).

1904. évi április hó 15-étől kezdve visszavonásig, de legkésőbb 1904. évi december hó végéig való érvényességgel a zsákokba csomagolt örölt trágyagipsz küldemények az árudíjszabás I. részében részes magyar, osztrák és bosznia-hercegovinai vasutak vonalán a díjszabás I. rész B. szakasz A-VI. fejezetének a) és b) pontjai szerint beszedendő 10%-os pótlék felszámítása nélkül fedett kocsikban szállítanak.

Budapest, 1904. évi április havában.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága egyszerűsített a részes vasutak nevében is.
(Utánnomás nem díjazatik.)

Párisi világkiállítás „Grand Prix“ 1900.

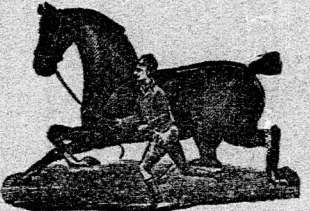
KWIZDA FERENCZ JÁNOS

oszási és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercegi udvari szállító
kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID

cs. és kir. szabadsalmazott mosóvíz lovak számára.
1 liter ára K. 2.80.

Negyven év óta van hazánkban az udvari istállókban a legnagyobb katonai és polgári istállókban is lovak izmai erősítésére, fáradt menetek előtt és után fiamodásoknál és az izmok megerősítésénél stb. a lovak a trainingben bántalmazott erődíjének felújítására képesül.

Valódi oszak ezen védjeggyel ellátott.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész
Budapest, Király-utca 12. sz. — Andrássy-ut 26. sz.

Élelmi szerek értékesítését eszközlik az előirt % mellett. Felvilágosítást és csomagolási utasítást V ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonnali készpénz-elszámolás. V

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK
ÉS ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE
HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ

Budapest Szekesfőváros Központi Vásárcsarnokában.
SÜRGÖNYCZIM: AURORA-BUDAPEST.

Értékesítésére elfogad: Husmélket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leölt állatokban, V tojást, vaját, halat, burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb. V

Chili-salétrom Ammoniak.
Superfoszfátok és mindenféle műtrágya.
Maurice Halphen
KARTELLEN KIVÜL!
PRAG,
Wenzelsplatz 43.
Képesítési és nagy mennyiségű kérésre.
Thomas- és mindenféle csontliszt.

Pártoljuk a hazai ipart!

Komlói koczka (darabos) kőszentet

dió-, akna-, kovács- és daraszentet cséplési célokra, stabilizálóhoz és téglafektetésre ajánl.

ANGYAL IGNÁCZ

a komlói szénbányák vezérképviselőse

BUDAPEST I., BORS-UTCZA 22. sz.

MEGRENDDELHETŐ A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNél IS.

A komlói kőszent hosszú lángú, tartós parazsu szén, kevés salak és kén tartalommal s a porosz szentet pótolja.

Első magyar

gyapjúmosó és bizományi részvénytársaság

Budapest, V., Kárpát-utca 9. szám.

A gyapjunirás közeledtével a t. cz.

juhtenyésztő gazdák és gyapjukereskedők figyelmét

gyapjúmosó gyárunkra

irányítjuk és annak igénybevételét mint a hazai gyapju **legelőnyösebb** értékesítési módját ajánljuk.

KIVITEL: Osztrák-, Német-, Francia-, Orosz-, stb. országba.

Csomagolózsákokat használati díj nélkül kölcsönkép küldünk.

A mosott gyapju után sem raktározási, sem biztosítási díjat nem számítunk.

Nyers-gyapju bizományi-osztályunk

elvállalja mindennemű **zsiros** (szennyes) és **usztatott** (hátonmosott) gyapju **nyers** állapotban való **bizományi** eladását a legméréselőnyösebb feltételek mellett. A külföldi textilipari piacokkal fennálló kiterjedt összeköttetésünk a gyapju **legjobb** értékesítésére képesít bennünket. Kimerítő felvilágosítással és prospektussal kívánatra készséggel szolgálunk.

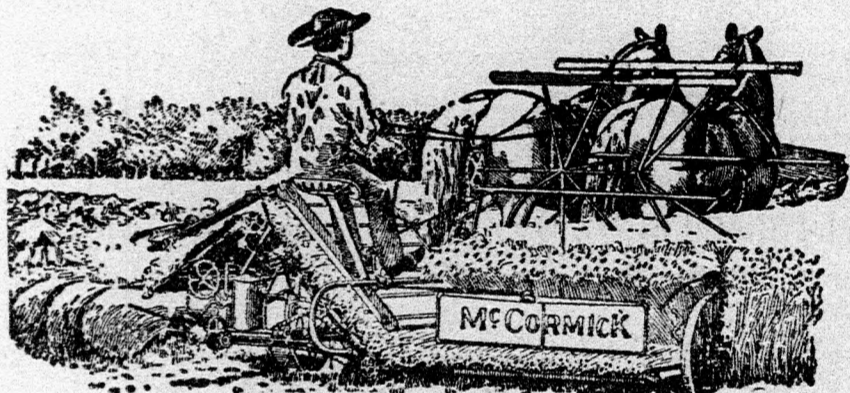
AZ IGAZGATÓSÁG.

Különösen az ezévi gyapju-üzleti viszonyok közt **legelőnyösebb** a gyapjak **gyári * * mosatása.**

2337

Mc. Cormick Harvesting Machine Company
(Chicago-i aratógép.)
KNECHT E. J., igazgató. Budapest, V., Váci-ut 30.

Gyártmányok: Kéveköttőgép, „Daisy“ marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénagyűjtő gereblye és „Manila“ kéveköttőfonál gyártmányai. Evi gyártmány 362.000 gép. 1303
Katalógusok ingyen és bérmentve. Felvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

SZÉNAPRÉSEKET szénának, szalmának, len, gyapot, fagyapot, bőrök és gyeptőzeg **csomagolására** legkifinomultabb szerkezettel gyártanak:

PH. MAYFARTH & Co.
BÉCS, 21.
Mezőgazdasági és gyümölcsészeti gépgyár. 2263
Árjegyzékek ingyen.

Kiadandó birtok.

Biharvármegye ér-mihályfalvai járásában fekvő, **Ér-Tarcsa és Gálos-Petri nagyközségek közvetlen közelében (a város és vasuti fővonalától félóránnyira)** 285 magyar hold kiterjedésű, első osztályú, kitűnő kötött talajú, egy tagban levő birtok haszonbérbe kiadandó. Fel van szerelve kifogástalan gazdasági épületekkel. A bérlet maga instruál. — Előnyös feltételek. Bővebb felvilágosítással szolgál **Wagner Agoston Ér-Adony**, u. p. **Ér-Tarcsa** és dr. **Markus László nagyváradi ügyvéd.**

Magyar királyi államvasutak Igazgatóság.
99.594/F/IV. sz.

HIRDETMÉNY.

Ezennel közzhírre tételük, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elbagyott tárgyak u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénzfeladás mellett el fognak adni.

Budapest nyugati állomáson 1904. június 24-én d. e. 9 órakor; Miskolcz személypályaudvaron 1904. június 27-én d. u. 2 órakor; Budapest nyugati pályaudvaron 1904. június 28-án d. u. 2 órakor.

Budapest, 1904. június hóban.

(Utánnyomás nem díjazatik).

Az igazgatóság.

Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület felügyelete alatt álló könyvkiadó vállalat kiadásában megjelent következő

gazdasági könyvek leszállított áron

kaphatók:

	füzve kötve	kor. ill. kor. ill.
Cselkó és Kossutány Takarmányozástan	2.—	3.—
Hilgard-Treitz Szikes talajok	1.—	2.—
Száhlender Gyula Gazdasági építészeti, II. rész	2.—	3.—
Szűts Mihály Mezőgazdasági becsléstan	2.—	3.—
Cserháti Sándor Okszerü talajmívelés	—	3.—
Acsádi Jenő Mezőgazdasági ut-, vasut- és hidépítészeti	2.—	3.—
Molnár István Gazdasági gyümölcsstermelés	2.—	3.—
Beiwinkler Vilmos Fajbaromfi-tenyésztés	4.—	5.—
Rázsó Imre Czukorrépmag-tenyésztés	1.—	—
Szilassy Zoltán Amerikai mezőgazdaság	7.—	—
Dr. Baross János Idegenek birtokszerzése	6.—	—
Ruhland-Árkövy A papirosbuza hatása a gabona- árakra	—	2.—
Rubinek Gyula A jövő vámpolitikája és új vámtarifánk	10.—	—

Megrendelések az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához Budapest, IX. ker. Köztelek-utca 8. szám intézendők.

Korona-fegyver Fükert-féle külön szab. záróval

szabadalmazva Ausztriában, Magyarországon, Németországban, Belgiumban, Franciaországban és Angolországban.

A Korona-fegyver Fükert-féle külön szab. d. elzárával a jelenkor legjobb és legkíméletesebb vadászfegyvere.

Ezen tény bebizonyítására szolgáljon a következő rövid leírás:

Mint a fenti ábra mutatja, a Korona-fegyver zárja nemcsak az eddig ismeretes 3-, 4-, 5-szörös zárral, illetve csapazeggel van megerősítve, hanem az eddig szabadon hagyott csövön is, mely tudvaleg a tüzelésnél s különösen füstmentes lőpor használatánál, a legerősebb gáznomást állja ki, mint az azok a cső-kamrában, mint szorosan körülzárt pofákban fesszenek.

A fegyvercsövön található toldalékok ezen oldalpofák kivágásaiba erősen benyulnak és megátolják annak a hímbaról való ellökődését. Ezen két külön zárvatartárral ellátott fegyver, melyet az eddig legkíméletesebb vadászfegyvernek is lehet tekinteni.

A töltés és tüzelés a Korona-fegyvernél a legkényelmesebb és leggyorsabb, mert a zárvatartás nyitása által mindkét zár önmagától feszülök és biztosított és a kilőtt töltények is önmagukból vettetik ki.

A Korona-fegyver kis külön löpönnyel bír, a melyekről nemcsak könnyen felismerhetjük, hogy melyik cső lövetett ki, hanem kívánat szerint a zárvatartást kézzel ki- vagy beszoríthatjuk. Minden Korona-fegyvernél kiváló gond fordítottatik a löképeségre.

A Korona-fegyver mint vontosóvű puská, dupla fegyver, hármas stb. is szállíthatik. Kimerítő árjegyzéket ugy erről, valamint minden más vadászfegyverről és szerszámról, kívántra ingyen és bérmentve küld a fegyvergyár.

G. FÜKERT, Weipert, Erzgebirge, Böhmen.

Külföldre ő fűléseiket a magyar király, a szász és szerb király által. — 33 érem.

Oberinntali tenyész- és fejőtehenek

áráról és vásári viszonyokról felvilágosítással szolgál ingyen

Viehztuchtgenossenschaft
in Imst, Oberinntal. 2126

Nélkülözhetetlen a foszforsavas csontmész,

tehenek, ökrök, borjúk, malacok, lovak, csikók, szarvasok, őzek és a baromtyúk takarmányozásánál, kapható:

NEUBAUER ADOLF
műtrágya és vegyi-ipar gyárak meghatalmazottjánál
GYÖR. 21

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
Budapest, Váci-körút 63,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalomok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3 vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

„Perfect“
szab. daráló- és sima-örlőgépek
kézi-, járgány- és géphajtásra
LÖW ALFRÉD
okl. gépészmérnök gépgyárában
BUDAPEST, VII., Csengery-utca 11.
— (Dob-utca sarkán) —
mindenkor üzemben megtekinthetők.

Olcsó

Felten & Guillaume
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Bruck a. d. Muhr vas, acélarúk és sodronyipar

Közönséges tuskésdrót.
Kerítésdrótok és fonatok, ozinkezett acél tuskés kerítésdrótok mint újdonás. Acél egyszerű tuskés kerítés drót.

Tartós.

2137

Alapította: 1858. évben. Sürgőnyezim: „Szi. attyugár Budapest.“ Gyártott lecskendők száma: 14900.

Budapesti Szivattyu- és Gépgyár Részv.-Társ.
(ezelőtt: WALSER FERENCZ)
BUDAPEST, VI. ker., Váci-ut 69. szám.

GYÁRT: Szivattyukat, Tűzfekendőket, Tűztöltési eszközöket és létrákat, Köztisztasági szereket, Közegészségügyi szereket, Templomharangokat.

GŐZEKÉK
gőz-uti-hengerek
Wratislawia-
szecskavágógépek
stabil és kereken járó, szitaszerkezettel vagy anélkül minden nagyságban 60 mázsa óránkénti teljesítőképességgel szitált és portmentes szecskához. Szitálatlan szecskából kétanyit készít 2213

J. Kemna, Breslau.
Kizárólagos képviselő:
Rud. Sack, WIEN, II., Nordbahnstrasse Nr. 36.

Helyesbített hajójáratjegyzék.
„Adria“ magy. kir. tengerhajózási részv.-társaság
Vezérigynöksége: **HOFFMANN S. és V.**
1904. június havában a következő gőzösök indulnak Fiuméből:

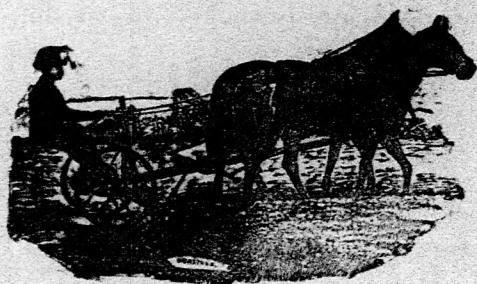
Rouen	Széchenyi	1-10
Hamburg 1)	Venezia	1-10
New-York	Utkozia	1-14
Liverpool	Pavia	5-15
London 1)	Rosario	10-20
Hull, Newcastle o/T	Ebro	10-20
Liverpool	Bre Ica	10-20
Per. ambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos*)	Duna	20-30
Amsterdam	Arad	15-25
Oporio, London	Nagy Lajos	15-25
Liverpool 1)	Fahán	15-25
New-York	Slavonia	28
Rome*)	Jókai	20-30
Bordeaux	Szent István	20-30
Rotterdam, Antwerpen	Tibor	20-30
Glasgow *	Kolozsvár	20-30
Liverpool	Cypria	20-30
Hamburg 1)	Pergamon	20-30
Amsterdam, Kopenhagen*)	Balaton	20-30
	Volturno	VI/25-VII/3

A *)-gal megjelölt viszonylatokban a gőzös Triestet is érinti.
1) A mennyiben a gőzös indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány nem áll rendelkezésre, az igazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy ezt a kikötőt ne érintse.

Kitűnő bedörzsölőszer
LOVAKNAK!
a Szentmihályi-féle
„VIKTORIA“
ERŐSÍTŐ FOLYADÉK
(Restitutionsfluid)

A m. kir. földmívelésügyi ministerium 31289-903. sz. rendeletével engedélyezett.
Versenylovak és nagy hajás állat levő állatok izmainak folytonos jókárban tartására nélkülözhetetlen. Minden esetben kitűnő hatása, a hol a fáradság és beteg állatok erősítő vagy gyógyító bedörzsölőre van szüksége.
Raktáron: Budapest Török József gyógyszerárában és és Kochmeister Frigyes gyógyszerkereskedésében és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél.
Készült: **Szentmihályi Gyula** gyógyszerész
Balaton-Boglár.
— Ara 2 korona 40 allér. —

Uj fűkaszaló! "DARLING"

Könnyű járásban, teljesítésében és tartósságban még megközelítőleg sem érte el más gyártmányoktól. Vonóerősüksége 25-50%-al csekélyebb mint másoknál.

Kettős működésű Szénaforgatók, Hollingsworth és Angló-amerikai Lógereblyék

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosoknál. Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplő-gépekhez

Ajánlom szab. dobkosár betéteimet, amelyvel teljesen tisztán lehet a gabonát még akkor is csépleni, ha az nedves vagy fülledt. Bővebb leírást küld kívánatra Bajzán Ignác, Székelyhid. Raktár és egyedüli elárúsítás 2389 Kann és Heller-nél Budapest, Váci-körút 62. sz.

Löhner Gőzcséplő-gépekhez, teljes felszereléssel, csaknem új, olcsó áron eladó, Sándor Rezsőnél, Dabrony, u. p. Nagy-Alásony. 5837

Kovács és Steiner első magyar burgonyazúzógép és burgonyagyárosok. Tel.: Budapest, VIII., Szilgony-u. 25. Vesznek és eladnak mindenkor minden fajtájú burgonyát minden mennyiségben. Kétféle fajtájú vető-burgonyát legjobban ajánlják. 2121

Kramer Lipót BUDAPEST, V., Kálmán-utca 3. TELEFON: 38-11.

Sürgönyezim: „Ceres“ Budapest. A legmegbízhatóbb minőségben, legjutányosabb áron ajánl: Mindennemű gépjárat, sűrített gépkocsót, lampalaját, petróleumot, kocsikenőcsőt, olvasztott szinifaggyut, kékövet, raffia-hancsot, szaponariát, creolint, zsákok, ponyvát s bármely e szakba vágó cikket. — Mezőgazdasági vetőmagvakat. Szalonnát, disznószirt a legolcsóbb napi ártan, marhahúsos cszejaira, szalonnáról lerázott sőt stb. Árjegyzékkel és részletek külön ajánlattal kívánására készséggel szolgálók. 584

Tarlóba vethető magvak u. m. **Mustár-, csibehur-, tarlórépamag** kitünő minőségben, jutányosan kaphatók

Haldek magnagykereskedésében Budapest, VII., Károly-körút 9. sz. A legjobb új és egyszer használt

ZSÁK, KOEHLER FRIGYES tájkertész és kertépítő BUDAPEST. KERTI TECHNIKAI IRODA Damjanich-utca 47. sz., I. 8 ELVÁLLAL: park, kert stb. berendezésekre vonatkozó tervek, költségvetések kidolgozását, berendezését, szakszerű átalakítását, gondozását, parkokban sziklacsoportok és barlangok építését, Lawn-Tennis pályák, terek készítését, fanyesést stb. —

Uradalmak! Nagybirtokosok! Nagybérlők!

Negyven év óta legjobban, és legolcsóbban egyszer használt és új rovátkás, négynyüstös len- és kender

Zsák, valamint széna, cser- és kocsitakaró **vizmentes ponyva** szükségletüket nálam fedezik. Új behordási, rosta- és repceponyvak. Használt 40%-al olcsóbb. Csomagoló jutavásznak kilója 44 fillér. Venyige-kötöző jutafonalak mázsája 25 korona. **Kölesönponyvak! Kölesönzsákok!**

Nagel Adolf, Budapest, V., Arany János-u. 12. Veszek és becsorélek használt zsákok újra. **Szivattyukat**

leverős Northon-szerkezettel mindenki számára felállítható ásványvíz forrás. Árja a teljes szerkezetnek már 30 koronától feljebb. Öntözöké logócséplő beosztású forrása **Győző Béla és Társa** szivattyú-spezialisták V., Lipót-körút 18. sz. 2189 A legnagyobb állami díjjal és hercegi tiszteletdíjjal kitüntetve

KOEHLER FRIGYES tájkertész és kertépítő BUDAPEST. KERTI TECHNIKAI IRODA Damjanich-utca 47. sz., I. 8 ELVÁLLAL: park, kert stb. berendezésekre vonatkozó tervek, költségvetések kidolgozását, berendezését, szakszerű átalakítását, gondozását, parkokban sziklacsoportok és barlangok építését, Lawn-Tennis pályák, terek készítését, fanyesést stb. —

Bellán-féle

Óriási megtakarítás! 78%-kal olcsóbb, mint a manillazsinog 85%-kal olcsóbb, mint a zsupszalmakötél, és 97%-kal olcsóbb, mint a gabonaszalmakötél, mit prospectusomban számításokkal bizonyított. Mintákkal és prospectussal készséggel szolgálók. Mindennemű gazdasági kötélárak, zsákok és ponyvak szintén a legjutányosabb áron.

Eladó birtok. 373 hold kitünő szántó, szőlő, kivül legelő, urlak és gazdasági épületekkel, 220 hold rétessel, melyben 64 hold szépen fejlett cukorrépa, insiukt óval és pedig 12 ökör, 18 tehén, 4 ló, borjúk, gazdasági eszközök, gőzcséplőgépből illetőségű eladó és szonnel ártvehető. Vételhez 30-40 ezer forint szükséges, a többi törlesztéses kölcsön. Vasútiállomás helyben. Bécs, Pozsony és Sopron 3 óra járás. Közvetítők kizárásával felvilágosítást ad a tulajdonos: Erdel István, Moson-Szent-Andráson. 5838

Kállai Lajos

mórtotelepe BUDAPEST, VI., Gyár-utca 50. sz. Teljes jótállás kitanácsolással!

Villamos benzín-lokomobil, cséplő-készletek kettős tisztító szerkezettel Egyedül létező újdonság! Ezen motorok mindenkör tüzemben láthatók VI., Gyár-utca 50. szám. Gépezet nélküli könnyen kezelhetők. Gőzgépek cserébe vétetnek. Külön gazdasági géposztály. — Árjegyzék ingyen. — 2 darab legújabb rendszerű eredeti amerikai aratógép, maroklerakó készületekkel, teljes új, előrehaladott idejű miatt, jutányosan eladó, Kállai gépraktárban, Budapest, VI., Nagymező-utca 37. 5836

Negyedrész árértékű eladó, egy kitünő karbantartó, eddig a legjobb gyártmányú Deering-féle maroklerakó aratógép. Maár Zoltán alattányi (posta) gazdaságában. 5842

Ziska József

utóda **ROSTELY GYÖRGY.** Ajánlja a legmegbízhatóbb gabona-minőségű tizedes és százas mérlegeket. A budapesti gabona- és értéktizedes szállítója. Telefon 46-12. Iroda és raktár: Budapest, Eötvös-utca 59. Alapítva 1872. Javítások pontosan. — Árjegyzék bérmentve. — Ugyanitt kevésbé használt mérlegek jutányos áron kaphatók 2419

Budapesti Malomépítészeti és Gépgyár

Podvinecz és Heisler Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. **Elsőrendű benzín-lokomobilok. Benzines cséplőkészletek.** 2284a Fekvőleges benzínmotorok. Egyzerű vezetés! Könnyen szállítható. Tökéletes szerkezet! Olcsó üzem!

Posnansky és Strelitz

Budapest, VI., Podmaniczky-u. 37. Gyár: Erzsébetfalva. Ajánlatok: **Aszfalt, Fedőpapírlemez, Kátrány, Carbolineum, Carbolsav, Creolin-t stb.** 6798 legjobb minőségben, jutányos áron kapható.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

A pozsonyi „Első magyar vitorlavászon, len- és jutaárnyag” által kizárólag vállalatunk vevői számára gyártott különleges

nyers és vízhatlan ponyvakat valamint minden méretű, gazdasági célokra való len- és juta- **ZSÁKOKAT** ajánlunk kiváló minőségben gyári áron. Mintát, árjegyzéket kívánatra készséggel küldünk. Mintával, ajánlattal szolgál a vezérképvelettel megbízott

Gazdasági Figyelő vállalat BUDAPEST, II. kerület, Zsigmond-utca 9. szám. „Gazdasági Figyelő” folyóiratunkat kívánatra szívesen megküldjük. 2280

Unio erőtakarmányt,

mely az Unio keményítőgyárakban feldolgozott elsőrendű tengeri összes tápanyagát tartalmazó szárított moslékból áll. Tápegysége legújabb vizsgálat szerint 163.

Hirdetési ár 25 szögig 1 korona, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásunként. A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom termékei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csak a hirdető címének kitételével közlünk. **KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.**

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás

Segédítiszt

Keresetük intenzíven képzett dunántúli gazdaságba szeptember 1-ére. Pályázókól megkívánjuk, hogy felsőbb gazdasági tanintézetet vagy akadémiát gyakorlatilag bírjan k a katonai kötelezettségnek eleget tettek legyenek. Javaslomazás: teljes ellátás, mosáson kívül és 430 korona kőspénz. Mikósi uradalom intézősége, Mikósd. 5800

Azonnali belépésre kerestik nőten, okleveles gazdatiszt, ki már húszéves korában ideig nagyobb uradalomban alkalmazva volt. Évi fizetés 1920 korona kőspénz és szabad lakás, fűtés és világítás. Ajánlatok bizonyítványokkal felszerelve — melyek vissza nem küldetnek — a Csurgói főbörtnökséghez. Somogy-Csurgóra intézősöd. 5830

Gazdasági gyakornok és egy gépész, ki a céplést a céplőgárra javítást elvállalná, azonnali belépésre kerestik. Cím: Róth Sándor, Sztrabicsó, Beregm. 5851

Keresek

augusztus elsejére, lehetőleg felső gazdasági tanintézetet végzett és nagyobb gyakorlatú bíró **gazdatisztet**, ki a gazdaság összes ágában jártas. Fizetés 1200 korona kőspénz és a szokásos mellékjövedelem. Hirschfeld Béla, Veszprém. 5855

Fiatal ember,

ki a magyar és német gyorsírásban, valamint levelezésben jártas, egy nagyobb uradalomban alkalmazást talál. Ajánlatok a nagy-adott uradalomnak, Nagy-Alád, Somogy megye küldendők. 5858

Gazdatiszt,

ki nagyobb jut keret gazdaságokban már húszévesben alkalmazva volt, egy szomogyi uradalomban ez év október 1-én való belépéssel alkalmazást nyer. Ajánlatok bizonyítványokkal, melyek vissza nem adóznak, Mellér Rudolf, Nagy-Alád, Somogy megye küldendők. 5857

Állást keresők

Kezelői

Állást keresek szeptember 1-re 28 éves, ev. val., nős, 9 évi gyakorlatú bíró, a gazdaság minden ágában jártas, a legjobb bizonyítványokkal rendelkező gazdatiszt. Beszél magyarul, tótul, némótul. Szives megkeresések Schramek Ottó, Zsebfa, Sárosm. 5826

Gazdaság-kezelő

Állásra ajánlok 13 évi pr. xissal rendelkező nős egyén, ki két évet homok-taljon, 6 évet agyag-taljon gazdálkodott, jó bizonyítványokkal rendelkezik, állású hármakor elfoglaltasága. Címe e isp kiadóhivatalában. 5841

Kezelő,

nős, tizti vagy ispáni állást keres, június vagy július hó 1-ére egy 94évi gyakorlatú és kitűnő szakismeretű bíró, 23 éves, ev. ref. vallású, földmívelő iskolát is végzett gazdatiszt, ki még anyanyelvén kívül a német és horvát nyelveket sző és írásban is bírja. Legutóbb, 2 éven át, mint nőten tiszt Szlavóniában működött. Címe: Bertalan J. gúszti, Somogy-Szt-Miklós. 5839

Jó családból

való, földmívelő-iskolát és szeszvaló tanfolyamot végzett, 12 fősdi gyakorlatú, kis családú, nős, keresztény gazdatiszt, mikósi belépésre állást keres. Róthi könyvtárban, állatnyésztásban, hízalásban, dohánytermelésben s b. jártas. Lehetőleg perzentos állást keresek. Kivánata kauzót tessek. Szives megkeresést a kiadóhivatal Megbízható jel alatt továbbít. 5847

Ellenőri,

segédítiszt, vagy **irokni** állást keres, keresztény, nőten, gárd. tanintézetet végzett, 4 évi gyakorlatú, nagy grófi uradalomban, hol jelenleg is van, katonai kötelezettségnek eleget tett. Azonnali belépéssel. Osváth Dénes, Letenye, Zalamegye. 5848

A gróf

Esterházy-féle földmívelő iskolát június végén több, részben a katonasorozáson már teljesítendő **nővendék** végzi, kiknek egy része feleséges is. Mindannyi egyszerű földmívelő, ki a gazdaság és szőlőmívelés minden ágában jártas. Ezeket igénybe venni óhajtok forduljanak a **hér megjelölése mellett** az iskola igazgatósága **gázós Csákvárra**. 5809

Ispáni

vagy kolesári esetleg kisegítő állást azonnali belépésre keres 33 éves róm. kath. gyermektelen férfi, ki nagyobb uradalomban hosszabb ideig működött, jó bizonyítványokkal rendelkezik. Megkeresések „**korán kelni szerető**” jellegre a kiadóhivatalba kerendek. 5700

Gazdatiszt

Állást keres az összes mezőgazdasági ágakban hosszabb idejű gyakorlatú bíró, a magyar, német és tót nyelvben jártas, 41 éves, nős, családos, izr. egyén. Megkeresések „**K. K. 500**” jellege alatt a kiadóba kerendek. 5890

Ispáni,

segédítiszt állást keres, kisebb birtokon, nős, gyermektelen egyén, gazdasági szakiskolát végzett, több évi gyakorlatú. Beszél magyarul, némótul, szerbül és románul. Cím: Popovics ispán, Bács-Szent-Tamás. 5890

Földmívelő-iskolát

je és sikerrel végzett, 25 éves, róm. kath. vallású, nőten egyén, 12 évi gyakorlatú van, gazdaságban július 1. vagy 10-ra ispáni, irokni vagy ehhez hasonló állást keres, ki jelenleg is nagyobb gazdaságban ispáni állásban van alkalmazva, állását azért óhajta változtatni, hogy becsületességével és szorgalmával jóvőjét megállapíthassa. Katonai kötelezettségének mint alizst tett eleget. Cím: Brunner István gazd. ispán, posta Zsély-Ebeczk. Nőgrádm. 5829

Földmívelő-iskolát

végzett, 6 évi gyakorlatú bíró, izr. fiatal nős gazdatiszt, bírtok bérbeadás miatt, október 1-ére esetleg előbbre, állást keres. Szives megkeresést kér. **Gazdatiszt, Körös-Tarján** címen. 5835

Cséplési

idényre, okleveles, gyakorlatos egyén állást keres. Szalay Gyula, Mező-Kölpény, u. p. Mező-Bánd. 5833

Szerény igényű,

feltétlenül lelkismeretes, megbízható, földmívelő-iskolát jelesen végzett, nőten, 28 éves, róm. kath. vallású egyén, **kis korától** gazdaságban van, hosszabb ideig nagyobb gazdaságban mint segédítiszt alkalmazva volt, jelenleg mint ispán van alkalmazva, felmondatlan állásban, **kitűnő jártassággal bír** az összes gazdasági teendőkben és az irodai dolgozatokban, oly állást keres, hol jóvőjét kitartó szorgalmat által biztosíthatja, esetleg azonnali vagy 1-2 év múlva megköszönhet. Szives megkeresésekre levélben bővebbet. Cím: „**Szerény igényű**”. **Balaton-Vörös, poste restante**. Ügynök és pályázati közlemények kizárva. 5891

Földmívelő-iskolát

végzett és nagyobb gazdaságokból több évi gyakorlatú, magyar és német nyelvet sző és írásban bíró, 28 éves, nőten gazdász, ki egy a gazdaság, valamint állattenyésztés, hízalolásában teljesen jártas, megfélelő, avagy egy nagyobb jól felszerelt gazdaságban perzentre való kezelést is elfogad. Állást foglalhat újév, szükség esetén október 1-én. Cím a kiadóhivatalban. 5836

Pápai

földmívelő-iskolát kitűnő sikerrel végzett, 3 évi jó gyakorlatú bíró, 30 éves, róm. kath., nőten ember, megfelelő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5811

Állatok

Sovány és hizott sertéseket legjobban értékesít: BAUER B. GYULA Bpest, VIII, Kerepesi-ut 73.

Eladó

4 drb betanított szürke 16, 156 cm. magasak, kettő heréli, kettő kanca, áruk 1000 forint. 50 drb 1 éves prima erdélyi ökor-tinó. 150 drb decemberi mangalicza-sütő, a koczák miskarúva s az ő-szes orbáncz ellen beoltva. Felvilágosítással szolgál: Patrubány Miklós 1830-birtokon, Mező-Dobra, u. p. Mező-Kapus. 5845

Egy pár

arabs kanca, 5 éves, 100 cm. magas, igen szelid, koscsiban vagy nyereg alatt használható, cseles eladó. Bővebbet meg tudni: Kopaszhegy gazdaság intézőségénél, Kádárkut. 5792

Jármas ökrök, tinók, lovak, sertések és juhok. tenyész vagy használati állatok beszerzésére megbízásokat elfogad és azokat felelőség mellett gyorsan és jutányosan, direkt forrásokból közvetíti az Erdélyi Gazdasági Egylet védnöksége alatt álló Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvárt. Szentgyörgy-utca 2. sz. Telefon 311.

Birka-és kos-eladás.

Gróf Széchenyi Victor ur sárteendő gazdaságában, posta Szekesfehervár, 220 drb fiatal, nagy testű, prima gyapjas, merinó-bika és 47 drb ugyanolyan kos eladó. Tudakozódhatni: Bergmann Aladár 5608

Eladó ménló,

mely gróf Hunyady testvérek-től vétetett 3 éves korában, jelenleg 9 éves, jegytelen, sárga, kitűnő fedező, jó hátsó, szelid, 178 cm. magas, mely már 5 év óta nálunk fedez. Apja Allegro, anyja ürményi ménből származott. Utóainak legnagyobb része a katonaság részére igen alkalmasnak találtott. Ára 1200 korona, e hó végével átvethető. Tudakozódni lehet Honez László és Jenő tulajdonosoknál, Somogy-Körád 5816

Magyar erdélyi gulya,

35 drb 3 éves és 47 drb 2 éves, tenyészirányváltottatás folytán elsőd. Krammer Mór, Aranyos, Komárom-megy. 5805

Sertéseket

azonnali vagy későbbi átvételre 2391 legjobban értékesít: LÁSZLÓ JENŐ Bpest, V, Zoltán-u. 18.

Bedőházi Pál urad. tisztartó

Kutyfalva, Alsó Fehér-m., megbízásokat fogad el **igás ökor, lekötni való ökor, tinó, üsző, tehének és borjak megvételére**. Szives megkeresést kér: Bedőházi Pál, Kutyfalva. Vasuti megállóhely helyt.

Eladó

egy **négyes-fogat**, mely 111 kiváló némes 4 éves pej-kenczából és 9 drb ménéből 3, 4, 5 éves arab eskő. Bővebb felvilágosítást ad: gróf Somssich Béla, Babócsán (déli vasut állomás). 5844

Igáserő-anyag

nevelésére alkalmas prima erdélyi magyar és nyugati faj 1 és 2 éves tinók (ökorborjúk) legelőmről gazdag választékban **eladók.**

Bővebbet

K. Gócs Sándor földbirtokosnál Nagy-Iklódon, posta- vasut és távirda-áll. Kolozsvár közelében.

Három

1 éves **kan** keresünk, melyek mangalicza anyától és yorkshirai kantól származnak. egyenes orruak, süri szőrűek. Ajánlatokat kér: Csikstapolczai László László uradalma, Lapusnyák, u. p. Hunyaddobra. 5850

Tenyészaanyag-eladás.

Az **Üng-Jakabfalva** gazdaságban 100 darab négy-öt éves finom gyapjas anyaguh eladatik. Felvilágosítást nyújt: öv. Rajky Lajosné, posta Felső-Rajka, Zalamegye. 5853

Eladó mén,

hídegyvéri. Egy 2 éves, palni méntelepről származott, az előállításán legjobb véleményt nyert, meggyepszínű, 180 cm. magas, 250 cm. öbméretű, első lábszár 24 cm., hátsó 30 cm. vastagságú, mén eladó. Ára 2500 korona. Kovács János, Magyar-Lad, Somogy. 5834

Eladó

11/4—11/2 éves erdélyi magyar faj elsőrendű tinó (ökor-borjú)

darabonként 125 korona és nyugati faj tinó darabonként 190 korona és azon felül árban, választás és veendő mennyiség szerint, LÁSZLÓ LÁSZLÓ és GYULA gazdaságában NAGY-IKLÓDON, vasut, posta és távirda állomás. 2420

Bonyhádi faj,

tenyész- és beállítani való vagy használati állatok beszerzésére megbízásokat elfogad, felelőség mellett szállít és direkt forrásokból közvetít, ugyszinté birtokán állandóan tart különféle jószágot eladásra **Klein Pál Baranya-Mágocs. 1083**

Országosan törzskönyvezett Heves-i telivér tenyészetünkből

tuberkulinra nem reagáló telivér simmenthali bikák a ráczalmási felvér tenyészetünkből pedig magasvérű felvér simmenthali bikák kerülnek eladásra. 2133

Pajzs Gyula gazdasága

Ráczalmás Fejérmegy. (vasut, hajó, Budapest környékbeli telefon).

Hölgy-paripa

kerestetik megvételre. Szives ajánlatok, pontos leírás és megjelöléssel, a nagy-adott uradalom címére, Nagy-Alád, Somogy. intézősöd. 5859

Állandóan dus választék elsőrendű magyarfajta Erdélyi jármosókrök, valamint 1 és 2 éves Erdélyi tinókból

a széplaki bér gazdaságban, Szamosujvár vasutállomástól 20 percz távolságra. Körülményes felvilágosítást készséggel ad: **Alexa Miklós, Szamosujvart (Szolnok-Dobokamegye).**

Vegyesek

5633 **750 kat. hold birtok** eladó a Maros mentén Hunyad-megyében, sik terület ten. Vasuti állomás és állam, ut mellett. Kilencz kilométerre a megye székhelyétől. Teljes felszereléssel. Parkban szép nagy uri lakással, megfelelő gazdasági épületekkel, vízvezetékkel. Tejgazdaság harvonta ezer koronát jövedelmez. A birtok megköszönhető 1200 kat. holdra. Cím a kiadóhivatalban.

Jutányosan eladók. Százados új marhamérlegek 1500 kg. hordképességű erős vaskorlátal 21/2 méter hosszú, 1 1/2 m. széles

Uj szekér hidmérlegek 4000 és 3000 kg. horderejű százasos, toló sulyival 4 méter hosszú, 2 méter széles. **Becserélek** ócska marhamázsákat uj hidmérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett. **DÉNES MANÓ mérlegműszerész BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78. Központi** tejesarnok részvényeimet gazdaságom lezárására folytán, esetleg tehenekkel együtt, eladom. Cím: Schwarz Bernát, Nagy-Alád, Postmegye. 5716

Eladó szőőbirtok.

Zalamegyében, városköz 3 kilométerre, 20 hold belteltett igen jó karban lévő, jó bortermő szőőbirtok, szép gyümölcsös-sel, kaszálóval, 4 szobás villával, cseleddár, iszlós b. mellékpülletekkel s teljes felszereléssel. 60.000 koronáért eladó. Érdeklődők leveleit Zalamegyei szőőbirtok felirattal a kia lóhivatali rendeltetési helyére juttatja. 5852

ELADUNK

és **kölcsön adunk** új és egyszer használt viz-háló **TAKARÓ PONYVÁKAT,** mindentelő nagyságban, új és használt mindentelő **TERMÉNY ZSÁKOK** repceponyvákát a legjutányosabb árak, illetve kölcsönadnak mellett **KOHN és STEIN** zsák és ponyva gyári raktár Budapest, V., Széchenyi-u. 16.

Cseplőgép-tulajdonosok figyelmébe!

A m. kir. belügyminiszter 1903. évi 73595/IV-b. B. M. számú körendelete értelmében felszerelt s minden cseplőgép-tulajdonosra kötelező mentőszekrényeket a legjobb kiviteiben s legutányosabb árban szállít **Moldoványi Sándor** ELSŐ MAGYAR KÖTŐSZER GYÁRA Budapest, II. kerület. Telefon: 47-55 5770

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasútfőállomással szemben.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

Gőzcséplőkészletek

használt, de teljesen javított állapotban szavatosság mellett minden nagyságban és mindenféle gyártmány

új és használt benzinmotorok és locomobilok kaphatók. Csereüzletek köttetnek Horvát és Herczeg czégnél Budapest, VI., Lehel-utca 8.

A szegedi kenderfonógyár részvény-társaság, Szegeden ajánl a legolcsóbb árban

manila kévekötőfonalat

minden aratógép szerkezetkez használható gombolyítással.

Ajánl továbbá **mindennemű gazdasági kötélárukat, valódi kenderzsákokat** stb. a legelőnyösebb feltételek mellett.

2324

Uradalmak, gazdák kérjenek árjegyzéket szalonna és disznózsír

szükségletük beszerzése előtt

1140

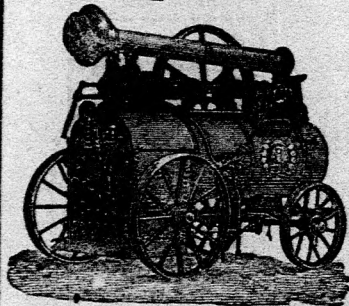
Kovács Mátyás és társa nagykereskedőktől BUDAPEST, VI. ker., Vörösmarty-utca 36. szám.

Hirdetések felvételnek

a „Köztelek” kiadóhivatalában Budapest, Üllői-ut 25

FEHÉR MIKLÓS gépgyár részv.-társ.

Budapest, V. ker., Külső Váci-út 80. sz.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült cséplőgarnitúrákat, kazalozókat stb. továbbá „saját gyártmányu” tolokerekes rendszerű

vetőgépeket

és más gazdasági gépeket.

HASZNÁLT ÉS JAVÍTOTT
locomobilok és gőzcséplőgépekben az ország legnagyobb raktára.

Locomobilok és gőzcséplőgépekre csereüzletek köttetnek.

Kedvező árak, előnyös fizetési feltételek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR r.-t.

BUDAPEST, (Külső-váci-út) Csáklya-utca 3. sz.

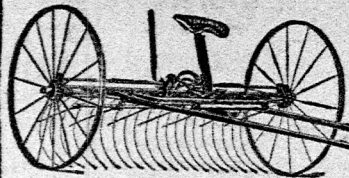
Vasöntöde, gép- és rézműgyár.

SPECIAL GÉPGYÁR

Szeszgyárak berendezésére.

Elvállalja mindenfajta szeszfőzde, szeszfinomító és élesztőgyár teljes gépészeti berendezését a legnagyobb méretekig. Atalakit meglevő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.

TERVEKKEL ÉS KÖLTSÉGVETÉssel KÉSZSÉGESEN SZOLGÁLUNK.

Aki feltétlenül megbízható

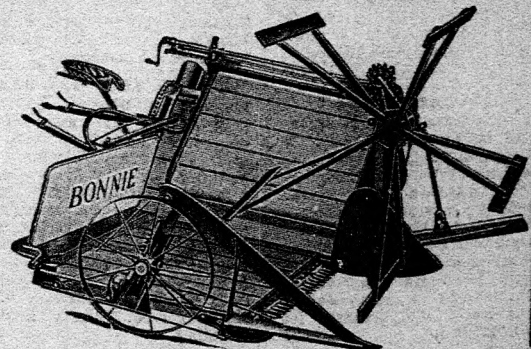
kévekötő vagy maroklerakó aratógépet és gyűjtőgereblyét

akar, az **Johnston Harvester Co.** eredeti amerikai gyártmányt rendeljen, melyek a világ legjobb e nemű gyártmányai. — A Johnston aratógépek hullámos talajon és dőlt gabonában is jól dolgoznak, — és feltűnően csekély vonóerőt igényelnek. Vezérképviselet és főraktár:

BÄCHER RUDOLF, MELICHÁR FERENCZ

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Olcsó árajánlattal, ismertető leírással készséggel szolgálunk. Feltételeink kedvezők.

„Patria” nyomdai részvénytársaság nyomása az Első magyar Papiripar r.-t. papirosán, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)